

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน
ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

นางสาวภัทรา ใจวอมราภรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION
IN PRIVATE PRIMARY SCHOOLS WITH THE ROYAL AWARD

Miss Pattra Ngoummaraporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Supervision and Curriculum Development
Department of Educational Policy Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียน
	ประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
โดย	นางสาวภัทรา ไฉยมรภรณ์
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ สุตรุ่ง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด)

ภัทรา ไฉวอมราภรณ์ : การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียน
 ประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน (A STUDY OF CURRICULUM AND
 ACADEMIC ADMINISTRATION IN PRIVATE PRIMARY SCHOOLS WITH THE ROYAL
 AWARD) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา, 236 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการใน
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับ
 ประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชน จำนวน 3 โรงเรียน
 ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้า
 แผนก หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวม 45 คน
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม
 และนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและ
 พัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา 2) ครูผู้สอนวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลจากการ
 วิเคราะห์มาพัฒนานักเรียน วางแผนและเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์
 และลงมือปฏิบัติ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงาน
 ผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน 4) ผู้บริหารจัดบริการและส่งเสริมให้ครู
 ผลิต แลกเปลี่ยน และเพิ่มพูนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้ 5) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามความสนใจ
 ของนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนจัดบริการเพื่อ
 ช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียน 6) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน
 และจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยจัดเป็นโครงการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน
 โรงเรียน

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็น ลายมือชื่อนิสิต

ผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา 2557

5583881027 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEYWORDS: CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION / PRIVATE PRIMARY SCHOOL / ROYAL AWARD

PATTRA NGOUMMARAPORN: A STUDY OF CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION IN PRIVATE PRIMARY SCHOOLS WITH THE ROYAL AWARD. ADVISOR: PERMKIET KHAMAWATTANA, Ph.D., 236 pp.

The purpose of this research was to study the curriculum and academic administration in private primary schools with the Royal Award in Bangkok. The samples of the study were 3 private schools used purposive sampling. The data was obtained from the administrators and academic staff in total of 45. The research instruments were the semi-structured interview, the observation form and the documents study. The data were analyzed by content analysis and proposed in descriptive presentation.

The research findings were as follows: 1) The administrators and academic staff directed, monitored, supervised and evaluated the curriculum implementation and brought the assessment results to improve the curriculum in each academic year. 2) The teachers analyzed the students individually, planned and managed the teaching and learning preparation to make students think critically and practise. 3) The administrators encouraged the teachers to be knowledgeable in measurement and evaluation, reported the results and applied them. 4) The administrators provided the service and encouraged the teachers to share and improve themselves in learning material using. 5) The teacher provided the activities based on student's interest to develop their skills and encouraged desired characteristic including provided the services to solve the students' problems. 6) The administrators, teachers and staff supported and provided activities to fulfil students' learning by making projects and expand learning resources in schools.

Department: Educational Policy Student's Signature

Management and Leadership Advisor's Signature

Field of Study: Supervision and Curriculum
Development

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้กำลังใจ เพื่อความพากเพียรในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง และคณาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำในการ สร้างเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และเก็บ ข้อมูลวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ณลินี มัคคสมัน และอาจารย์วิจิตรา แจ่มดวง ผู้บริหารโรงเรียนวรณสว่างจิต ที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษา การ ทำงานและให้คำแนะนำในการเรียน และการทำงานของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล มิสสิรินุช เอี่ยมเขียว มิสศิริลักษณ์ แก้วสมบุรณ์ มิสสุกัญญา พุกกะเวส และเพื่อนๆ รุ่นพี่ รุ่นน้อง สาขานิเทศการศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิสุทธิ์ คุณแม่ยุพิน ไฉวมรรภรณ์ นางสาว กุสุมา และนางสาวสุจิตรา ผู้เป็นกำลังใจ คอยสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมา โดยตลอด จนถึงวันที่ประสบความสำเร็จ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่การศึกษา ผู้วิจัยขอมอบคุณความดี ให้กับทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.5 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 การบริหารหลักสูตร.....	10
2.2 การบริหารงานวิชาการ.....	12
2.3 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ.....	15
2.4 การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน.....	49
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	60
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนรายโรง จำนวน 3 โรง.....	63
โรงเรียนที่ 1	63
โรงเรียนที่ 2	103
โรงเรียนที่ 3	134
ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ทั้ง 3 โรงเรียนในภาพรวม.....	167
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	167
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ.....	169
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน	173
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้.....	175
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน.....	178
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	181
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	184
สรุปผลการวิจัย.....	184
อภิปรายผลการวิจัย.....	193
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	201
รายการอ้างอิง	203
ภาคผนวก ก	207
ภาคผนวก ข	209

ณ

หน้า

ภาคผนวก ค	215
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	236

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนเอกชนในระบบ ปีการศึกษา 2551 – 2555.....	4
ตารางที่ 2 จำนวนรางวัลสำหรับนักเรียนและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	52
ตารางที่ 3 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน.....	66
ตารางที่ 4 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้น และประเภทบุคลากร	66
ตารางที่ 5 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน.....	107
ตารางที่ 6 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้น และประเภทบุคลากร	107
ตารางที่ 7 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้นและจำนวนห้องเรียน	136
ตารางที่ 8 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 3 ปี 2557 จำแนกตามระดับชั้น และ ประเภทบุคลากร	137

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 1	65
แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 2	106
แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 3	136

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การนิเทศการสอน.....	70
ภาพที่ 2 สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน.....	75
ภาพที่ 3 สวนสมุนไพรภายในโรงเรียน.....	75
ภาพที่ 4 แปลงเกษตร	76
ภาพที่ 5 ถังน้ำหมักชีวภาพเพื่อการเรียนรู้.....	76
ภาพที่ 6 การใช้สื่อการเรียนรู้.....	86
ภาพที่ 7 การใช้สื่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อของจริง	86
ภาพที่ 8 นักเรียนนำเสนอโครงงานประจำภาคเรียน.....	90
ภาพที่ 9 การจัดแสดงผลงานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	91
ภาพที่ 10 บอร์ดประชาสัมพันธ์งานกิจการนักเรียน.....	93
ภาพที่ 11 ห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	99
ภาพที่ 12 ห้องดนตรีไทย	99
ภาพที่ 13 บอร์ดประชาสัมพันธ์แสดงความยินดีแก่นักเรียนที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน	100
ภาพที่ 14 บริเวณโดยรอบอาคารเรียน	101
ภาพที่ 15 บริเวณรับส่งนักเรียน	102
ภาพที่ 16 การแสดงผลงานการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ	113
ภาพที่ 17 โครงการจากการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ	115
ภาพที่ 18 ป้ายเชิญชวนผู้ปกครองเข้าชมการแสดงผลงานการเรียนรู้.....	125
ภาพที่ 19 โครงการเด็กดีมีจิตสาธารณะ	126
ภาพที่ 20 ครูประจำชั้นให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด	128
ภาพที่ 21 ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าห้องสมุด	130

ภาพที่ 22	การจัดป้ายนิเทศบริเวณทางเดินหน้าห้องเรียน	131
ภาพที่ 23	การจัดนิทรรศการเพื่อการเรียนรู้จากของจริง	132
ภาพที่ 24	บริเวณรอบอาคารเรียน	133
ภาพที่ 25	ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าอาคารเรียน	133
ภาพที่ 26	โรงเรียนจัดงานประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทุกปี	138
ภาพที่ 27	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยบูรณาการ	143
ภาพที่ 28	ตัวอย่างกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ	143
ภาพที่ 29	การสอนวิชาทักษะตรง	144
ภาพที่ 30	งานหน่วยบริการของนักเรียน	144
ภาพที่ 31	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดโครงการหัวใจใสใจดูแลคนรอบตัวให้ผู้สูงอายุ	145
ภาพที่ 32	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทักษะศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรม	147
ภาพที่ 33	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทักษะศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนัง	147
ภาพที่ 34	ครูผู้สอนใช้สื่อของจริงเพื่อสร้างความสนใจให้แก่ นักเรียน	154
ภาพที่ 35	โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงาน	156
ภาพที่ 36	นักเรียนในชมรมเสียงตามสายจัดกิจกรรมเสียงตามสาย	158
ภาพที่ 37	โครงการธรรมประถม	159
ภาพที่ 38	กิจกรรมค่ายลูกเสือและเนตรนารี	160
ภาพที่ 39	การจัดมุมข่าวสารภายในมุมห้องสมุด	163
ภาพที่ 40	การจัดมุมการอ่านภายในห้องสมุดโดยแบ่งหนังสือตามหมวดหมู่	163
ภาพที่ 41	โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่	164
ภาพที่ 42	นักเรียนสนใจเข้าร่วมโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่	164
ภาพที่ 43	บอร์ดจัดแสดงผลงานนักเรียนหน้าห้องเรียนทุกระดับชั้นเพื่อแสดงผลงาน	165
ภาพที่ 44	แปลงนาบริเวณสวนเกษตรเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	166

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่ใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่มีงานวิชาการที่ก้าวหน้ามักจะเป็นที่นิยมเป็นที่ยอมรับและไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ด้วยเหตุนี้การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการจึงถูกจัดไว้เป็นลำดับแรกของงานในสถานศึกษาตามความรับผิดชอบของผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 40 (สมิธและคณะ, 1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543) ซึ่งการบริหารงานวิชาการนี้มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา อันเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

ด้วยงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบต่อในการจัดการให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นนโยบายของรัฐที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพ

การบริหารงานวิชาการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ครอบคลุมในเรื่องหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยมีหลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการบริหารหลักสูตรนี้เองเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ตามที่หลักสูตรกำหนด

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ โดยกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ คือ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระแนกกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินผลสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม นิเทศการใช้หลักสูตรติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

การดำเนินการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษาและแนวจัดสัดส่วนการเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศกำกับติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล การแนะแนว ให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆและชุมชน เพื่อใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่างๆมาพิจารณาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ติดตามผลการเรียนรายบุคคล ระดับชั้น ช่วงชั้นและระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษา ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีแล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป รายงานผล

การปฏิบัติงานและผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเน้นผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับเหนือสถานศึกษา สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการและการบริหารหลักสูตรเป็นเรื่องที่สำคัญของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยทั้งสองงานถือเป็นงานภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ทำให้สถานศึกษาต้องมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ และมีภาระงานที่ถูกกำหนดขึ้นชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในความรับผิดชอบของรัฐ หรือสถานศึกษาเอกชน

โรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่รัฐมีนโยบายจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนทุกคนเป็นเวลา 12 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ ในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเวลา 9 ปี ซึ่งการศึกษาภาคบังคับนี้นับเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับเยาวชน โดยรัฐต้องเพิ่มปริมาณโรงเรียนให้สามารถรองรับจำนวนเยาวชนได้อย่างทั่วถึง และยังคงต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โรงเรียนเอกชนจึงมีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลได้ ทั้งนี้โรงเรียนเอกชนยังคงต้องเร่งปรับการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลและเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชน ซึ่งจะต้องมีลักษณะโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและสอดคล้องตามนโยบายการปฏิรูป สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นโรงเรียนที่แบ่งเบาภาระจากรัฐที่แท้จริง (ศศิพันธ์ ตรงยางกูร, 2546)

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเห็นได้จากจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในปี 2555 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 0.83 ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนโรงเรียนสามัญของรัฐบาลพบว่ามีจำนวนนักเรียนลดลง คิดเป็นร้อยละ 0.83 ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนเอกชนในระบบ ปีการศึกษา 2551 – 2555

ปีการศึกษา	จำนวนโรงเรียน
2551	4,031
2552	4,093
2553	4,136
2554	4,225
2555	4,270

ที่มา : สถิติการจัดการศึกษาเอกชน เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จากการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนประเภทสายสามัญของโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2556 พบว่าโรงเรียนเอกชนมีนักเรียนรวม 324,934 คน โรงเรียนสังกัด สพฐ.มีนักเรียน 287,101 คน และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนโรงเรียนพบว่า มีโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 649 โรง ขณะที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีเพียง 156 โรงเท่านั้น (มติชนออนไลน์, 2558) แสดงให้เห็นว่าในเขตกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความต้องการในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาที่หลากหลยตามสภาพเศรษฐกิจพื้นฐานของครอบครัว โรงเรียนเอกชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้เพียงพอและตรงความต้องการ

การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ เป็นการยกย่องเชิดชู สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สถานศึกษาและบุคลากร ดังเห็นได้จากการดำเนินงานคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ซึ่งเป็นรางวัลที่กระทรวงศึกษาธิการให้การยกย่องว่าเป็นรางวัลระดับชาติ งานคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เกิดขึ้นจากน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน โดยมีพระราชปราชญ์คณาจารย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) ในปี 2506 เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ใจความของพระราชปราชญ์ มีความว่า มีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความประพฤติดีและมีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมี

โรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาดี จนนักเรียนได้รับผลการเรียนดีเป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าว สมควรจะได้รับรางวัลพระราชทาน และทรงยินดีจะพระราชทานรางวัลให้กระทรวงศึกษาธิการ (โดยกรมวิชาการซึ่งเป็นหน่วยงานในขณะนั้น) ได้น้อมนำพระราชปราชญ์มาพิจารณาดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และถือเป็นการกิจสำคัญที่ปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะนอกจากจะเป็นโอกาสอันดีในการทำกิจกรรมที่สนองพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว รางวัลพระราชทานยังเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติให้ดียิ่งขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น มีเกณฑ์ในการพิจารณาทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ด้านบุคลากร และการบริหารงานบุคลากร และด้านความดีเด่นของสถานศึกษา โดยโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานนั้นต้องมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในทุกด้าน มีคุณภาพในการจัดการศึกษา ดังเห็นได้จากคุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของผู้บริหารและการสอนของครู

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ารางวัลโรงเรียนพระราชทานเป็นรางวัลอันทรงเกียรติ แสดงถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน และเกณฑ์การประเมินรางวัลโรงเรียนพระราชทาน อันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติแก่สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้

ในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา ในระหว่างปีการศึกษา 2551 - 2555 จำนวน 6 โรงเรียน แบ่งตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานนั้นเปรียบเสมือนการรับรองมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนและแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการอันนำมาซึ่งความสำเร็จ สามารถผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์การพิจารณารางวัลโรงเรียนพระราชทาน ซึ่งโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษา ย่อมเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานบริหารวิชาการอันเป็นงานหลักสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้แก่โรงเรียนเอกชนอื่นๆได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรและ

การดำเนินงานวิชาการระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้
มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 คำถามวิจัย

สภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนที่
ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2551 - 2555 จำนวน 6 โรง

ด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน
ที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2551 - 2555 โดยใช้กรอบ
แนวคิดการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการตามขอบเขตการประเมินสถานศึกษารางวัลพระราชทาน
ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนด ซึ่งแบ่งงานบริหารหลักสูตรและวิชาการ
ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำ
ผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
 - 2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน
 - 2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง
 - 2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
 - 3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน
 - 3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน
 - 3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
 - 3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี
 - 4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
 - 4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
 - 5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
 - 6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า
 - 6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
 - 6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

1.5 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555

งานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานซึ่งโรงเรียนเอกชนได้จัดขึ้น อันประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้บริหาร หมายถึง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้แก่โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และโรงเรียนเอกชนอื่นๆใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการต่อไป

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้นักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตรและศึกษานิเทศก์ใช้เป็นแนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการดำเนินงานวิชาการระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการการศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ผู้วิจัยทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 ความสำคัญ
 - 1.3 ขอบข่ายงานบริหารหลักสูตร
2. การบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 ความหมาย
 - 2.2 ความสำคัญ
 - 2.3 ขอบข่ายงานบริหารวิชาการ
3. การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
 - 3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
 - 3.3 การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
 - 3.4 การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 3.5 การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
 - 3.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
4. การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
 - 4.1 การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมาย
 - 4.2 บทบาทการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน
5. การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
 - 5.1 ความเป็นมา
 - 5.2 คุณสมบัติของสถานศึกษาที่เข้าข่ายสถานศึกษารางวัลพระราชทาน
 - 5.3 การดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษารางวัลพระราชทาน
 - 5.4 เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษารางวัลพระราชทาน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การบริหารหลักสูตร

2.1.1 ความหมาย

การบริหารหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นการบริหารงานทางด้านวิชาการ หรือ การนำหลักสูตรไปใช้ เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544) ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรว่า การบริหารหลักสูตร รวมทุกงานตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาหลักสูตร ในทุกๆ ส่วนของหลักสูตรต้องมีการบริหารทั้งสิ้น แต่ก็ถือว่าเป็นการบริหารงานวิชาการ แม้จะมีด้านการจัดการแต่ก็ถือเป็นการจัดการด้านวิชาการ

วัชราวลี วัชรวิงศ์ ณ อยุธา (2553: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การจัดการและการดำเนินการ การควบคุม ดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษาตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากร การบริหาร ที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุด

สุรศักดิ์ ราษี (2553: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การจัดการ และการดำเนินการควบคุมส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในสถานศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากความหมายของการบริหารหลักสูตรของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การบริหารด้านวิชาการ เป็นการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย และ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด

2.1.2 ความสำคัญ

การบริหารหลักสูตรมีความสำคัญในการจัดการศึกษา ถือเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารหลักสูตร ไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน หากผู้บริหารและครุมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดีจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปด้วยดีแก่ตัวผู้เรียน และช่วยให้ครุมีทิศทางที่ชัดเจนในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ชวลิต ชูกำแหง (2551) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จ ซึ่งจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตรเป็นสำคัญ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนงานวิชาการเป็นการจัดระบบข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคุมดูแลเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สรุปได้ว่าการบริหารหลักสูตรเป็นงานที่มีความสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ตามหาคาดหวัง และถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา

2.1.3 ขอบข่ายงานบริหารหลักสูตร

สังต์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวถึงงานบริหารและบริการหลักสูตรว่ามีขอบเขตของงาน คือ

1. งานเตรียมบุคลากรผู้ใช้หลักสูตร
2. การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร
3. การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร
4. การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
2. การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การจัดแผนการเรียน
6. การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
7. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น อาคารสถานที่ งบประมาณ

การบริการห้องสมุด เป็นต้น

8. การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
9. การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

กมล ภูประเสริฐ (2547) กล่าวถึงภารกิจในการบริหารหลักสูตรที่ผู้บริหาร หรือคณะผู้บริหารต้องดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ดังนี้

1. รวบรวมเอกสารและวัสดุต่างๆเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะบุคลากร และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

2. รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทรัพยากร บุคคล

สำคัญในท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ หรือพูดคุยกับคนในชุมชน ผู้นำชุมชน ดำเนินการขอข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ทำความเข้าใจหลักสูตรและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร สร้างความเข้าใจเรื่อง หลักสูตร ให้แก่คณะบุคลากรและบุคคลในชุมชน ดำเนินการโดยการประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนความ เข้าใจจากการศึกษาเอกสาร ส่งบุคลากรของสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมความรู้วิชาการเชิง วิทยากรภายนอกมาอบรม

4. จัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการชุมชน ท้องถิ่น โดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดทำสาระของหลักสูตรที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแก้ปัญหา

5. จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

6. ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนทราบถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดทำเอกสาร ประชุมชี้แจง ประชุม ปฏิบัติการ

7. เตรียมการใช้หลักสูตรในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์

8. วางแนวทางการดำเนินการติดตามกำกับการใช้หลักสูตรโดยกระดุน สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจและแก้ปัญหาแก่ผู้ปฏิบัติการเพื่อให้งานต่างๆบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนด

9. วางแนวทางการประเมินการใช้หลักสูตร โดยประเมินแผน ประเมินการดำเนินการตาม หลักสูตรและผลของการใช้หลักสูตร

จากขอบข่ายงานบริหารหลักสูตรที่นักวิชาการทั้งหมดได้กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นว่า ขอบข่ายงานบริหารหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการเพื่อการใช้หลักสูตร โดยมีกลุ่มงาน สำคัญซึ่งเป็นกลุ่มงานพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนำหลักสูตรไปใช้ เกี่ยวข้องกับบุคคล เอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ซึ่งผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็น ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

2.2 การบริหารงานวิชาการ

2.2.1 ความหมาย

การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration) เป็นงานสำคัญถือเป็นหัวใจของ การจัดการศึกษา เนื่องจากงานบริหารวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของการจัด การศึกษา ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

รุจิรี ภูสาระ (2545) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายการศึกษา มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

จากความหมายของการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรอันทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด

2.2.2 ความสำคัญ

เนื่องจากงานบริหารวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน และถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จจากการศึกษาและวิจัยพบว่าการใช้เวลาในการบริหารงานและให้ความสำคัญกับงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 ของการบริหารงานในสถานศึกษา (อัจฉรา ยุทธมนตรี, 2554) นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของผู้บริหาร

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544) กล่าวว่า งานวิชาการถือเป็นงานสำคัญของการบริหารหลักสูตรอย่างยิ่ง การบริหารหลักสูตรต้องยึดหลักการด้านวิชาการ ซึ่งเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ดรุณี จันทร์แก้ว (2553) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นงานที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่างานบริหารวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน และถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

2.2.3 ขอบข่ายงานบริหารวิชาการ

กมล ภูประเสริฐ (2547) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่คาดหวัง ประกอบไปด้วยงานเกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่นงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนตามสภาพจริง

รุจิร ภูสาระ (2545) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขอบข่ายงานวิชาการ ซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่าประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น กำหนดรายวิชา การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตร โปรแกรมการศึกษา
4. การวัดและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กำหนดขอบข่ายภารกิจงานและแนวปฏิบัติด้านวิชาการไว้ ดังนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากขอบข่ายงานวิชาการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดขอบข่ายงานวิชาการนั้น อาจมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยจัดเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและดำเนินงานวิชาการ การสนับสนุนงานด้านวิชาการ ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษา รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานวิชาการเท่านั้น

2.3 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

การบริหารหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากการในการบริหารหลักสูตรต้องยึดหลักด้านวิชาการ อีกทั้งเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการมุ่งเน้นให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการจึงเป็นภาระหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษามาจากการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทุกฝ่าย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายการวิจัยด้านเนื้อหาโดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการตามขอบเขตการประเมินสถานศึกษารางวัลพระราชทาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (3) การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน (4) การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (5) การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน และ (6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

2.3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อสถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น การพัฒนาหลักสูตรถือเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนหนึ่งของการตัดสินใจหาทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550)

การพัฒนาหลักสูตร

สังต์ อุทรานันท์ (2532) ได้ให้ของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 2 ลักษณะ คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า เป็นเรื่องที่ต้องการการตัดสินใจหลายขั้นตอน เริ่มจากการตั้งวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ เลือกเนื้อหาให้ตรงและครอบคลุมชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

ขวลิต ชูกำแหง (2551) กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรว่า คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยระบบการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร ได้แก่ การร่างหรือการสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

ศุภย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สพป.นค.1 (2558) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร หรือ สร้างหลักสูตรใหม่ โดยวางแผนเป็นขั้นตอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการสร้างหลักสูตรใหม่ หรือ ปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ให้ดีขึ้นคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยต้องทำอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการ เป็นระบบ และสม่ำเสมอ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาหลายคนได้เสนอแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler,1950: อ้างถึงในใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ได้กำหนดปัญหาพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4 ข้อ คือ

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุมีอะไรบ้าง
2. การที่จะบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดจะต้องมีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดสามารถจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

ทาบ้า (Taba,1962: อ้างถึงในเบญจวรรณ กี่สุขพันธ์,2549) เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากล่างขึ้นไปสู่บนจากแนวคิดหลักที่ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นต่างๆของสังคมและผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังจากวินิจฉัยความต้องการแล้ว
3. เลือกเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วย และความสามารถของผู้เรียน เป็นเนื้อหาสาระที่มีความเชื่อถือได้และสำคัญต่อการเรียนรู้
4. จัดรวบรวมเนื้อหาสาระโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหาสาระ วุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เกี่ยวข้องต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง
7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (J.Galen Saylor and William M.Alexander,1974: อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสิ่งแรก เป้าหมายแต่ละประเด็นควรบอกถึงขอบเขตของหลักสูตร ขอบเขต 4 ขอบเขตที่สำคัญและควรให้ความสนใจได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน
2. ออกแบบหลักสูตรโดยตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมา

3. การนำหลักสูตรไปใช้ โดยครูผู้สอนควรวางแผนและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการสอนและวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร ควรเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) เสนอรูปแบบและแนวคิดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างและออกแบบหลักสูตร
2. ยกร่างเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์แต่ละหน่วยการเรียนรู้และรายวิชา
3. นำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
4. อบรมครู ผู้บริหารทุกระดับและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่
5. นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน และประกาศใช้หลักสูตร โดยมีกิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่ ดังนี้

5.1 แปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น

5.2 ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตรและบริการต่างๆ อบรมครู และบุคลากรฝ่ายบริหารหลักสูตร ห้องสมุด ห้องเรียน จัดสรรงบประมาณ

5.3 การสอน เป็นหน้าที่ของครูปฏิบัติการณ์ทั่วไป

5.4 การประเมินผล แบ่งเป็น การประเมินผลการเรียนของนักเรียนและการประเมินผลหลักสูตร โดยประเมินเอกสาร ผลการนำหลักสูตรไปใช้ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนซึ่งต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง

ชวลิต ชูกำแหง (2551) เสนอรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการสร้างหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดจุดมุ่งหมายจากข้อมูลพื้นฐาน กำหนดเนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด
3. การทดลองใช้หลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. การประเมินและติดตามผลหลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่พัฒนามีความเหมาะสมเพียงใด พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ขึ้น

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีหลายรูปแบบ ตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาซึ่งแต่ละรูปแบบมีความคล้ายคลึงกันในแง่กระบวนการในการพัฒนาคือ การสร้างหรือกำหนดจุดมุ่งหมาย การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลติดตามการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนำไปใช้ในแต่ละบริบท

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับสถานศึกษา นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (นิตยา เปลื้องนุช, 2554)

ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญหลายประการ ประกอบไปด้วยการเรียนรู้และมวลประสบการณ์ที่แต่ละโรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในทุกด้าน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556) ดังนั้นการนำหลักสูตรไปใช้เป็นภารกิจหลักโดยตรงสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารต้องจัดให้มีการดำเนินการ โดยอาจมอบหมายงาน จัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร (กมล ภูประเสริฐ, 2547) ซึ่งมีภารกิจดังนี้

1. รวบรวมเอกสารและวัสดุต่างๆเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ คณะบุคลากร และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งเอกสารที่ควรรวบรวมไว้ ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารที่ช่วยเสริมความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เอกสารเกี่ยวกับการบูรณาการ โครงการงาน หน่วยการเรียนรู้

2. รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทรัพยากร บุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ หรือพูดคุยกับคนในชุมชน ผู้นำชุมชน ดำเนินการขอข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ทำความเข้าใจหลักสูตรและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักสูตร สร้างความเข้าใจเรื่องหลักสูตรให้แก่คณะบุคลากรและบุคคลในชุมชน ดำเนินการโดยการประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนความเข้าใจจากการศึกษาเอกสาร ส่งบุคลากรของสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมความรู้วิชาการ เชิญวิทยากรภายนอกมาอบรม

4. จัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการชุมชน ท้องถิ่น โดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดทำสาระของหลักสูตรที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแก้ปัญหา

5. จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยนำหลักสูตรแกนกลางและสาระของหลักสูตรมาจัดทำร่วมกัน โดยคำนึงถึงในเรื่อง มาตรฐานช่วงชั้น มาตรฐานรายปี/รายภาค สาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

6. ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนทราบถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดทำเอกสาร ประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการ

7. เตรียมการใช้หลักสูตรในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์

8. วางแนวทางการดำเนินการติดตามกำกับการใช้หลักสูตรโดยกระตุ้น สนับสนุนช่วยเหลือ ให้กำลังใจและแก้ปัญหาแก่ผู้ปฏิบัติการเพื่อให้งานต่างๆบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนด

9. วางแนวทางการประเมินการใช้หลักสูตร โดยประเมินแผน ประเมินการดำเนินการตามหลักสูตรและผลของการใช้หลักสูตร

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวถึงแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินผลสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการ ใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

5. นิเทศการใช้หลักสูตร

6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

ชวลิต ชูกำแหง (2551) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาระดมความคิด ประสพการณ์เพื่อกำหนดหลักสูตร พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยควรคำนึงถึงการเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย เพื่อเป็นข้อมูลให้สถานศึกษามองอนาคต ถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมรอบๆ นำไปสู่การปรับหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา

2. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งสาระที่กำหนดนั้นต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่ต้องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมให้แก่ผู้เรียน โดยในแต่ละภาคเรียน หรือ ปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อดำเนินการปรับปรุงพัฒนาและส่งต่อข้อมูล

3. กำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยสถานศึกษาต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และเวลาเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยนำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวน

หน่วยกิตที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา อันประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไปบูรณาการทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และนักเรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และจำนวนเวลาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ครูผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ชี้นำเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

6. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม

7. การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ให้ครูผู้สอนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้ ดำเนินการโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

2.3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือเป็นความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือ

แก้ปัญหาทางการศึกษา และถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา โดยในด้านกระบวนการเรียนรู้ มีสาระดังนี้ (สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา, 2547)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องเร่งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษา กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

นพเก้า ณ พัทลุง (2549) กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ว่า

1. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยความร่วมมือกันเป็นกลุ่ม
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายและสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริง
3. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนรับผิดชอบในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
4. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาสังคม
5. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเคารพความคิดเห็น มุมมองและยอมรับบทบาทของผู้เรียน
6. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้
7. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการอย่างเหมาะสม
8. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ทดลองวิธีใหม่ๆในการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์
9. เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้
10. เป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ๆ
11. สภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและท้าทายผู้เรียน
12. เป็นกิจกรรมที่ประเมินผลผู้เรียนอย่างเหมาะสมโดยใช้วิธีที่หลากหลาย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การเลือกวิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้

1. ควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน
2. ควรสนองความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน
3. ควรเหมาะกับบุคลิกภาพ ความสามารถของผู้เรียนที่จะปฏิบัติได้
4. ควรสอดคล้องระหว่างความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ควรมีความต่อเนื่องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีอยู่
6. สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและมีคุณภาพ เห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียน
7. สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ ดูความพร้อมของโรงเรียน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เวลา บุคคล เป็นต้น
8. ควรเรียงลำดับให้เหมาะสมโดยเริ่มจากง่ายไปยาก

รุจิร ภู่อาระ (2545) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการสอนที่เสนอแนะ ดังนี้

1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) เป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของ ผู้สอนในการถ่ายทอดเนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นกระบวนการสอนที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการพูด บอกเล่า อธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนและ ให้ผู้เรียนซักถามและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

2. วิธีการสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องที่สาธิตได้ดีและนาน เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้เพื่อช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้จากการสังเกต การสาธิต

3. วิธีการสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment) เป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงผ่านกระบวนการต่างๆ พิสูจน์ ทดสอบและเห็นผลประจักษ์ด้วยตนเอง จึงเกิดการ เรียนรู้ได้ดี มีความเข้าใจและจดจำการเรียนรู้ได้นาน ผู้เรียนได้กำหนดสมมติฐานในการทดลองและลงมือทดลองปฏิบัติตามขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุป อภิปรายผลการทดลองและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลอง

4. วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction) เป็นวิธีการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อย ผู้เรียนได้ฝึกฝนนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการช่วยให้ผู้เรียนเกิดทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียนแล้ว จึงให้ตัวอย่างหลายๆตัวอย่าง ให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปไปใช้ในสถานการณ์ ใหม่ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งขึ้น

5. วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction) เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการหรือแนวคิดจากตัวอย่างด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดทำความเข้าใจด้วยตนเอง โดยนำตัวอย่างข้อมูล ความคิด เหตุการณ์ สถานการณ์ แนวคิดที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนแฝงอยู่มาให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ จดจำสามารถดึงหลักการ แนวคิดที่แฝงออกมา เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นต่อไป เป็นวิธี การสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการจากตัวอย่างด้วยตนเอง

6. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สภาพจริงใช้แหล่งชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนเดินทางไปศึกษา เรียนรู้ ณ แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น เพื่อศึกษาสิ่งต่างๆในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

7. วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ด้วยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 4-8 คน เพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

8. วิธีการสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization) เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพเรื่องราวของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ประจักษ์ด้วยตนเอง ทำให้เรื่องราวมีชีวิตขึ้นมา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำได้นาน โดยการให้ผู้เรียนแสดงละครจากเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งผู้แสดงและผู้ชมจะเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน

9. วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การแสดงบทบาทสมมติมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บทบาทเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึคนึกคิด การรับรู้ เจตคติ หรือคตินต่างๆ ของผู้แสดงออกมาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความจริง และแสดงออกตามความรู้สึคนึกคิดนำพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

10. วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนที่มีได้มุ่งคำตอบใดคำตอบหนึ่ง แต่ต้องการให้ผู้เรียนได้คำตอบ เป็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลายช่วยให้ตัดสินใจได้รอบคอบขึ้น โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

11. วิธีสอนโดยใช้เกม (Game) ผู้สอนต้องเข้าใจจุดเน้นของการใช้เกมในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเนื้อหา ข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

12. วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Stimulation) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงในสถานการณ์ที่จำลองขึ้นมา การอภิปรายมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์ โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ตามบทบาท ข้อมูลและกติกาการเล่นสะท้อนถึงความเป็นจริง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริงในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ

13. วิธีการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) วิธีการสอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และทราบผลทันทีที่เรียนจบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้ที่ครูผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ผู้เรียนจะหมุนเวียนเข้าศูนย์ต่างๆจน

ครบทุกศูนย์ ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนแก่ผู้เรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

14. วิธีการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) เป็นบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยความสามารถของตนเอง สามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้ทันทีด้วยตนเอง โดยศึกษาจากบทเรียนสำเร็จภาพที่มีลักษณะพิเศษเป็นบทเรียนที่นำเนื้อหาสาระมาจัดทำเป็นหน่วยย่อย เพื่อง่ายแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ และนำเสนอแก่ผู้เรียนในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เรียนและตรวจสอบการเรียนรู้ได้ทันที ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้นานหรือน้อยตามความสามารถ

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนมีหน้าที่เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้เรียน

บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรครูผู้สอนควรมีบทบาท ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2.3.3 การพัฒนาระบบวัดและประเมินผลการเรียน

ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สร้างเสริมความสำเร็จให้แก่ผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ชวลิต ชูกำแพง (2551) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้น เป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) การวัดและประเมินผลจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการสอนและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาของนักการศึกษาในระดับต่างๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน รวมถึงการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) การประเมินช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนคนใด เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด สิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงคือ การประเมินจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

สรุปว่า การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ครูผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ อันได้แก่ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนดำเนินการใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การ

ตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการจัดสอนซ่อมเสริม ซึ่งการประเมินระดับชั้นเรียนนั้นเป็นการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด รวมถึงเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนอีกด้วย

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นรายปี/รายภาค รวมถึงผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่ามีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลการประเมินระดับสถานศึกษาเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินนำมาใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาเพื่อใช้ในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อันเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียน

ทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา ต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

การตัดสินผลการเรียน ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นในระดับประถมศึกษา หากผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมากและมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การให้ระดับผลการเรียน ในระดับประถมศึกษาการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติ

กิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

การรายงานผลการเรียน การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

เกณฑ์การจบการศึกษา

เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

(1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(2) ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทางการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัยให้คณะกรรมการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนช่วยให้ทราบพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนและสิ่งที่จะต้องปรับปรุงหรือพัฒนา อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปพัฒนาการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นประโยชน์ไปยังผู้เรียนเป็นหลัก

การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา การวัดและประเมินผลจึงมีลักษณะที่มุ่งเน้นไปยังผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้านตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย

หลักการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนซึ่งต้องดำเนินการชี้ชัดถึงศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้ (ชวลิต ชูกำแพง, 2551)

1. เน้นกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (formative evaluation) และประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (summative evaluation) ครอบคลุมในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. เน้นประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพจริงใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง (authentic learning and assessment) สะท้อนความสามารถและการแสดงออกของผู้เรียนที่ชัดเจน
3. เน้นการบูรณาการการประเมินควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินจากคุณภาพของงาน และกระบวนการทำงานของนักเรียน
4. เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน ส่งเสริมให้มีการประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนและกลุ่มเพื่อน และประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น
5. เน้นการประเมินผู้เรียนด้วยการพิจารณาอย่างครอบคลุมจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม และการทดสอบ

วิธีการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ระบุถึงวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยวิธีการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินจากการสื่อสารส่วนบุคคล เป็นการรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ให้การส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน การสื่อสารส่วนบุคคลสามารถแบ่งเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้
 - 1.1 การถามตอบในชั้นเรียน
 - 1.2 การพบปะพูดคุยกับผู้เรียน
 - 1.3 การพูดคุยกับผู้อื่น
 - 1.4 การอภิปรายในชั้นเรียน
 - 1.5 การสอบปากเปล่า

1.6 การอ่านบันทึกเหตุการณ์ของผู้เรียน

1.7 การเขียนความเห็นในการตรวจการบ้านและแบบฝึกหัดประจำวัน

2. วิธีการประเมินจากการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินที่ครูผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ เพื่อให้ทราบข้อมูลว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด งานหรือกิจกรรมสำหรับการประเมินจะกำหนดให้ผู้เรียนใช้ทักษะหลายด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถทำได้สำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ มากน้อยเพียงใด อาศัยการตัดสินจากดุลยพินิจของครูผู้สอน ซึ่งครูสามารถใช้เครื่องมือต่างๆในการประเมินการปฏิบัติ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินค่าหรือมาตรประเมินค่า การประเมินจากสภาพจริงและการประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน

3. วิธีการประเมินจากแบบทดสอบ ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ข้อสอบอัตนัย

3.2 ข้อสอบตอบสั้นและเติมคำ

3.3 ข้อสอบเลือกตอบหลายตัวเลือก

3.4 ข้อสอบแบบถูกผิดและจับคู่

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนโดยรอบด้าน ด้วยข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย ดังวิธีการ ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น

2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินตามสภาพจริง การกำหนดเครื่องมือจึงเป็นเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น

2.1 การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงการ หนังสือที่ผู้เรียนผลิต แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้สึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง (นักเรียน เพื่อน ครู ผู้ปกครอง) หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม

2.2 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมในสถานการณ์

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.4 แฟ้มสะสมผลงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงาน หลักฐานที่แสดงผลสัมฤทธิ์ความสามารถ ความพยายาม และความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

2.5 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อการประเมิน สำหรับผู้ประเมิน ประกอบด้วยผู้เรียนประเมินตนเอง ครู เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

สรุปได้ว่า วิธีการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้านโดยอาศัยข้อมูลจากวิธีการที่หลากหลาย อันสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมิน

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการเรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน มีประโยชน์มากทั้งแก่ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนทราบความสามารถของตนในแต่ละด้านและภาพรวม รู้ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขและซ่อมเสริม อีกทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกวิชาเอก กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน ทำให้ทราบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน เป็นข้อมูลในการพิจารณา สอนซ่อมเสริมแก่ผู้เรียน แก้ไขข้อบกพร่องให้ตรงจุด ช่วยในการจัดกลุ่มทำกิจกรรมให้เหมาะสม และช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงคุณภาพการสอนของตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ประโยชน์ต่อครูแนะแนว ทำให้ทราบจุดเด่น ข้อบกพร่อง ปัญหาและรายละเอียดต่างๆ ของผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำปรึกษา สืบหาความถนัดของผู้เรียน

4. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ช่วยให้รู้สถานภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา เห็นข้อบกพร่องต่างๆ ในด้านการเรียนการสอนที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการ ปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการรายงานผลการเรียนให้แก่ผู้ปกครองและผู้บริหารระดับต่างๆ และเป็นข้อมูลในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอนมีประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน ทำให้ทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไร เพื่อปรับแก้ไขให้ดีขึ้น

2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน ว่ามีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนเพียงใดเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง

3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้สภาพที่แท้จริงของหลักสูตร
โครงการสอน บันทึกการสอน นำมาสู่การแก้ไขและปรับปรุง
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น ผลการเรียนรู้สำเร็จตามหลักสูตรเป็นแนวทางใน
การทำงานและศึกษาต่อ
5. เป็นหลักฐานด้านการศึกษาของสถานศึกษาในด้านการรับนักเรียน ผลการเรียนรู้และ
การสำเร็จหลักสูตร
6. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาในด้านผลการเรียนและการสำเร็จการเรียน
ของนักเรียน

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่
สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการความก้าวหน้าทางการเรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการสอนและ
ความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของนักการศึกษาใน
ระดับการศึกษาต่างๆ ผลจากการวัดเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักจัดการศึกษาเพื่อใช้
ปรับปรุงวิธีสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
มีประโยชน์แก่ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อให้ทราบข้อมูล
ความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและปรับปรุงวิธีการ
จัดการเรียนการสอนของครู

2.3.4 การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึง
ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น
สื่อการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ทำให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องต่างๆตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (กิตติมา ปรีดีติติก,2532)

ประเภทของสื่อการสอน

สื่อการสอนแบ่งเป็นหลายประเภท ซึ่งนักการศึกษาและนักวิชาการได้แบ่งประเภทของสื่อ
การสอนไว้ ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติติก (2532) แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
2. วัสดุ ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ หนังสือเรียน ของจริง หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ ลูกโลก
รูปภาพ ป้ายนิเทศ ฯลฯ

3. เทคนิคหรือวิธีการ ได้แก่ เทคนิคในการเลียนแบบ การแสดง การละเล่น ละครหุ่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) แบ่งสื่อการสอนเป็น

1. โสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่

1.1 ภาพ เช่น ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพที่ตัดมา

1.2 วัสดุลายเส้น ได้แก่ การ์ตูนลายเส้น แผนภูมิ แผนสถิติ

1.3 วัสดุมีทรง ได้แก่ หุ่นจำลอง ของจริง

2. เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่

2.1 เครื่องเสียง เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่น แผ่นเสียง

2.2 เครื่องฉาย เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉาย फिल्मสตริป

3. กิจกรรมโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่

3.1 การศึกษานอกสถานที่

3.2 การจัดนิทรรศการ

3.3 การจัดสถานการณ์จำลอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) จัดประเภทสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทวัสดุและสื่อที่ใช้การเรียนรู้ผ่านโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

2. ประเภทเครื่องมือโสตทัศน

3. ประเภทสำหรับใช้ทำกิจกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประเภทของสื่อการสอนแบ่งเป็น ประเภทที่เป็นวัสดุ ประเภทที่เป็นเครื่องมือ และประเภทที่เป็นกิจกรรมหรือเทคนิค วิธีการ

หลักการเลือกใช้สื่อการสอน

เนื่องจากสื่อการสอนมีอยู่มาก การเลือกใช้สื่อการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อการสอนโดยตรง จึงมีความจำเป็นที่ต้องเลือกใช้สื่อการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมจะทำให้ครูผู้สอนสอนได้ดีขึ้น และสอนได้บรรลุเป้าหมาย

กิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้เสนอหลักในการเลือกสื่อการสอนไว้ ดังนี้

1. เลือกสื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

2. เลือกสื่อให้เหมาะกับเนื้อหาวิชา

3. เลือกสื่อให้เหมาะกับเทคนิคและวิธีการสอน

4. เลือกสื่อให้เหมาะกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

5. เลือกสื่อให้เหมาะกับเครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก
6. เลือกสื่อที่พอจะหามาได้ และคำนึงถึงความสะดวกสบายในการนำมาใช้ไม่จำเป็นต้องใช้สื่อราคาแพง
7. เลือกสื่อที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า สื่อการสอนมีมากมายหลายประเภท เป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึง

1. ลักษณะวิชาที่สอนเป็นวิชาทฤษฎีหรือปฏิบัติ การใช้สื่อชนิดใดจะให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น
2. คุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่ การเลือกให้เหมาะสมกับอายุ ระดับสติปัญญา ระดับชั้นเรียน จำนวนนักเรียน เวลาที่เรียน ลักษณะของห้องเรียน
3. การเลือกใช้สื่อการสอนในห้องเรียนที่นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอน โดยครูสามารถจัดในลักษณะสื่อประสม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ระบุถึงการเลือกใช้สื่อการสอนว่า ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุปได้ว่า การเลือกสื่อการสอนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยเลือกให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมจะทำให้ครูผู้สอนสอนได้ดีขึ้น และสอนได้บรรลุเป้าหมาย

งานบริการสื่อการเรียนรู้

งานบริการสื่อการเรียนรู้จัดเป็นงานที่มีความสำคัญต่อครูผู้สอนเพื่อให้ครูผู้สอน สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการในด้านการบริการจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดหาสื่อการสอนเพื่อบริการ โดย สำนวณความต้องการสื่อการสอน สำนวณอาคารสถานที่ สำนวณสภาพสื่อการสอนในสถานศึกษา และดำเนินการจัดหาสื่อการสอน

2. บริการสื่อการสอน โดย จัดทำทะเบียนรายการสื่อ ทำบัตรรายการเพื่อการค้นหา ตรวจสอบทางเทคนิคก่อนนำสื่อไปใช้ สร้างข้อตกลงในการใช้บริการสื่อการสอน จัดเก็บสื่อการสอนที่ให้บริการอย่างเป็นระเบียบ

3. บำรุงรักษาสื่อการสอน
4. ประชาสัมพันธ์สื่อการสอน
5. จัดโครงการทางวิชาการของงานสื่อการสอน
6. ประเมินผลงานสื่อการสอน

การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมทำให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่นจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล ดังแนวปฏิบัติ ดังนี้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ,2550)

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.3.5 การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ชนันท ชาติทอง,2554) ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขอันสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครูพ่อแม่ ผู้ปกครองผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กรและหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะ ชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ
2. ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้อง กับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอก สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบ การวางแผน อย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม
5. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐาน การปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย

6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะ คือกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย รูปแบบและวิธีการโดยมีขอบข่าย ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นใน ลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการ ระหว่างกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความ แตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2553)

กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถ ปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องส่งเสริมและ สนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนวที่ ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติ ของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคม เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวเป็นที่ เลี้ยงและประสานงาน โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถวางแผนการเรียน อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพด้านส่วนตัว และสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษาโดยครูผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและ ชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมเวลาจัด กิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลาเนื้อหา/สาระวิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์และการประเมินผล
7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม
8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

การประเมินกิจกรรมแนะแนว

ในการประเมินกิจกรรมแนะแนว ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครอง มีภารกิจที่รับผิดชอบดังนี้

ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมินนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม ประเมิน บันทึก สรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและมีความรับผิดชอบ มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

กระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรม ให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์หลักการและวิธีการซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้ ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกายจิตใจและศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย

กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร เน้นทักษะ กระบวนการตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน ปรับปรุงการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมอาสาสมัครนานาชาติสำหรับเด็กผู้หญิงและสตรีที่สนใจโดยไม่จำกัดเชื้อชาติวรรณะและศาสนา มีเป้าหมายเพื่อฝึกเด็กผู้หญิงให้เป็นพลเมืองดี มีประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักการที่ Lord Baden Powell ผู้ก่อตั้งกิจกรรมลูกเสือและผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้กำหนดไว้ โดยการฝึกทักษะต่างๆให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาอารมณ์สังคม และคุณธรรม มีคำปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีโดยมีการจัดองค์กร การบริหารตามข้อบังคับ และนโยบายขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดี และมีสุขภาพ พลานามัยที่แข็งแรง

2. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมนักเรียนที่สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน จัดขึ้นตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน เพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชุมนุม หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัดในเรื่องเดียวกันและร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ชมรม หมายถึง การรวมกันของกลุ่มผู้เรียนที่มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยการจัดตั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ สมาชิก โครงสร้างของชมรม และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสถานศึกษา

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญคือ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสมัครใจ ช่วยให้ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาบริหารการจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบ ภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา 1 ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา 1 ปีการศึกษาและกิจกรรมระยะเวลามากกว่า 1 ปีการศึกษา
2. กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม
3. กรณีที่สถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียนร่วมกันจัดตั้งชุมนุม ชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด
4. ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่กิจกรรม

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นการตรวจสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรมจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัครให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม ร่วมรายงานผล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (กิจกรรมในวิถีชีวิตโรงเรียนเพื่อปลูกฝังจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมกันวางแผนปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในวิถีชีวิตของชั้นเรียนและโรงเรียนจนเกิดเป็นนิสัยในการสมัครใจทำงานต่างๆเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งงานเหล่านี้จะขยายขอบเขตจากใกล้ตัวไปสู่สังคมที่อยู่ภายนอกได้

2. จัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน (กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนตามแผนการจัดกิจกรรม โดยให้ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

ลักษณะการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ/โครงการ/กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอการจัดกิจกรรมต่อโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดทำโครงการหรือโครงการ หรือกิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน

3. จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

(1) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดกิจกรรมในโรงเรียน

(2) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่จัดกิจกรรมนอกโรงเรียน

การประเมินกิจกรรม

สำหรับการประเมินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6) ผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบตามกรอบเวลาในโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา คือ มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม 60 ชั่วโมง

การประเมินในแต่ละกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเวลา ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/
คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเวลา ปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/
ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่าน ครูที่ปรึกษาต้องให้ผู้เรียนซ่อมเสริมการทำกิจกรรมให้ครบตาม
เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนด
บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ตาม
ความเหมาะสม ดังนี้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วม
ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความ
ทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ
สถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
4. สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับ
ผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม
5. นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง

บทบาทของครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

1. ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนา
ผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย
2. ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ
ของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญาและแนวการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

4. ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

5. ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

6. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และช่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล

7. รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

8. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของผู้เรียน

1. ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา

2. เข้ารับการปฐมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

3. ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามลักษณะของกิจกรรม

4. ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

5. ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกละหว่างการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

1. ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชน

2. ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาของผู้เรียน

4. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตึงามให้แก่ผู้เรียน

5. ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

ดังนั้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดแนว ทิศทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่มุ่งให้ สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

2.3.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดแหล่งการ เรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก การใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (พันธ์ประภา พูนสิน ,2557: ออนไลน์) ดังที่ระบุในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับ แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2545) ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ,2550) โดยสถานศึกษามีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. สํารวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการแหล่งการเรียนรู้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมหลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ มีแหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้ และแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ เช่น คณะกรรมการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และในท้องถิ่น หรือกำหนดบุคลากรให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเพื่อให้การดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนครูผู้สอนให้นำแหล่งการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการส่งเสริมผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดไว้ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยสถานศึกษาควรกำหนาดำเนินการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (พันธ์ประภา พูนสิน, 2557: ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ต้องดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ กำหนดให้บุคลากรมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเพื่อให้การดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนครูผู้สอนให้นำแหล่งการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการส่งเสริมผู้เรียนให้ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้ที่จัดไว้

2.4 การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

2.4.1 ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยและเอาพระราชหฤทัยใส่เกี่ยวกับการศึกษานับตั้งแต่ช่วงต้นแห่งการครองราชย์ และทรงปฏิบัติเสมอมาจวบจนปัจจุบัน ด้วยทรงเล็งเห็นว่าการศึกษามีความสำคัญยิ่งยวด ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จ

การศึกษา ในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อครั้งยังเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2508 ตอนหนึ่งว่า

“ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคน เป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า”

ดังนั้น พระองค์จึงทรงส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งด้านการให้ทุนทรัพย์ เช่น ทุนอานันทมหิดล ทุนเล่าเรียนหลวง เป็นต้น การพัฒนาให้บุคคลผู้ด้อยโอกาสมีความรู้วิชาชีพ เช่น โครงการพระดาบส และโครงการในพระบรมราชูปถัมภ์อีกมากมาย

โครงการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เป็นโครงการหนึ่งที่เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อเยาวชนไทยในการที่จะเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนและสถานศึกษา ให้เกิดความมุ่งมั่น และพากเพียรประกอบกรรมดีโดยสม่ำเสมอ โดยมีพระราชดำริที่จะพระราชทานรางวัลให้แก่นักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ประกอบกรรมดีเหล่านั้น ทรงมีพระราชดำริที่จะพระราชทานรางวัลให้แก่นักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษานี้เกิดขึ้นเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2506 โดยมีพระราชปรารภกับหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในครั้งนั้นใจความว่า “มีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความประพฤติดี และมีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมีโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาดีจนนักเรียนสอบได้ผลดีมากเป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวสมควรจะได้รับพระราชทานรางวัล” ทั้งนี้ ได้กำชับว่าหากพิจารณาแล้วได้ผลประการใด มีพระราชประสงค์จะทรงทราบด้วย

กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ได้รับพระราชปรารภมาพิจารณา และดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น โดยได้มอบหมายให้กรมวิชาการร่วมกับกรมต้นสังกัดของสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา เพื่อเข้ารับรางวัลพระราชทาน การดำเนินงานระยะแรกได้คัดเลือกนักเรียน โดยการพิจารณาจากผลคะแนนการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 5) ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด 50 คนแรกของแต่ละแผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ และแผนกทั่วไป มาประกอบการพิจารณาเพื่อรับพระราชทานรางวัล ส่วนการคัดเลือกโรงเรียน พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้ผลดีด้วยการพิจารณาผลการสอบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนที่ได้ลำดับที่ 1 – 50 คนแรกของทุกแผนกกว่า เรียนชั้น ม.ศ. 1 – 5 ที่โรงเรียนใด และให้คะแนนแก่โรงเรียนที่นักเรียนคนนั้นเรียนอยู่ชั้นละ 1 คะแนน โรงเรียนที่ได้คะแนนมากที่สุด 9 โรงเรียนแรกจะได้รับพระราชทานโล่ชมเชยเป็นรางวัลพระราชทาน ในปีการศึกษา 2507 ได้เพิ่มหลักเกณฑ์รางวัลสำหรับระดับประถมศึกษาชั้น เพิ่ม

รางวัลชมเชย 12 รางวัล พระราชทานแก่นักเรียนประถมศึกษาในภาคเรียน ทั้ง 12 ภาค ภาคละ 1 คน และเพิ่มรางวัลเป็นโล่สำหรับพระราชทานแก่โรงเรียนที่ได้รับรางวัลติดต่อกันถึง 3 ปี ในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากเดิม เป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียนและโรงเรียนให้สอดคล้องกัน โดยกำหนดอายุนักเรียน การดำเนินการสอบคัดเลือก กำหนดเวลาดำเนินงาน และกำหนดจำนวนรางวัลที่จะพระราชทาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเป็นคราวไป นักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลในช่วงเวลานั้นจะมีเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2522 ได้มีการเพิ่มรางวัลสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในปี พ.ศ. 2534 ได้เพิ่มรางวัลให้แก่นักเรียนในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาและระดับการศึกษาวิชาชีพ รวมทั้งให้แก่สถานศึกษาทั้ง 2 ระดับนั้นด้วย

ในปี พ.ศ. 2541 ได้ประกาศให้เพิ่มรางวัลแก่สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ และเล็กขึ้น ดังนั้น นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา การคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน จึงครอบคลุมตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (เฉพาะสถานศึกษา) ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และระดับศึกษาวิชาชีพ และมีการกระจายรางวัลครบทุกเขตการศึกษา รวมกรุงเทพมหานคร สรุปรวมรางวัลสำหรับนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษาขณะนั้นคือ 312 รางวัล ได้แก่ รางวัลสำหรับนักเรียน นักศึกษา 156 รางวัล รางวัลสำหรับสถานศึกษา 156 รางวัล

ต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการครั้งใหญ่ และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 มีผลให้โครงสร้างการบริหารและส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษาให้เหมาะสม ด้วยเหตุที่โครงสร้างองค์กรเปลี่ยนแปลงไป กระทรวงศึกษาธิการ ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ. 2547 กำหนดให้องค์กรหลักที่รับผิดชอบการศึกษาแต่ละระดับ ดำเนินการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา รวบรวมผลแล้วส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการอำนวยการคัดเลือกประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ผู้บริหารระดับสูงของแต่ละองค์กรหลักและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ผลการตัดสินของคณะกรรมการอำนวยการเท่านั้นที่ถือเป็นข้อยุติ

สำหรับรางวัลที่พระราชทานให้ นั้น ในระยะแรกนักเรียนได้รับเงินขวัญถุงจำนวนมากน้อยตามระดับการศึกษา ส่วนโรงเรียนได้รับประกาศนียบัตรเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ในปัจจุบันได้มีการปรับจำนวนเงินให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับพระราชทานเกียรติบัตรเข็มเชิดชูเกียรติ และเงินรางวัล

ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการเพิ่มเติมรางวัลสถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ขนาดกลาง อีก 1 รางวัล ดังนั้น จำนวนรางวัลสำหรับนักเรียนและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงสรุป รวมได้ 234 รางวัล โดยแบ่งตามประเภทนักเรียนและสถานศึกษาได้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

ตารางที่ 2 จำนวนรางวัลสำหรับนักเรียนและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รางวัลสำหรับนักเรียน (ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก)	รางวัลสำหรับสถานศึกษา (ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก)
ระดับประถมศึกษา 39 รางวัล	ระดับก่อนประถมศึกษา 39 รางวัล
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 39 รางวัล	ระดับประถมศึกษาตอนต้น 39 รางวัล
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 39 รางวัล	ระดับมัธยมศึกษา 39 รางวัล

ด้วยพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทรงเล็งเห็น ประโยชน์ในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่มีฐานะยากเพียรกระทำดี ดังนั้น แม้พระราชภารกิจ ในด้านอื่นจะมากขึ้นโดยลำดับ จนมีอาจจะปลีกเวลามาพระราชทานรางวัลได้ก็ไม่ได้ทรงมอบพระราช ภารกิจนี้แก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปฏิบัติสืบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จวบจน ปัจจุบัน

จากพระมหากษัตริย์คุณดังกล่าว ก่อให้เกิดผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อคุณภาพ การศึกษา จนถึง ณ บัดนี้ มีนักเรียน นักศึกษาทุกระดับที่เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี แก่เยาวชนทั่วไปกระจายอยู่ทั่วทุกภาค จำนวน 3,752 คน และมีสถานศึกษาทุกระดับที่จัดการศึกษา ได้มาตรฐานดีเด่นเป็นต้นแบบให้แก่สถานศึกษาอื่นๆกระจายอยู่ทั่วทุกภาค จำนวน 2,558 แห่ง (เป็น สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,407 แห่ง)

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมกรมวิชาการในอดีต หน่วยงานที่มี สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่างมีหน้าที่เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้แก่ สถานศึกษาทุกแห่ง มีการจัดโครงการพัฒนาหลากหลายรูปแบบหลายโครงการ ได้นำสถานศึกษา รางวัลพระราชทานเป็นกลุ่มนำร่องเกิดผลดีต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม สถานศึกษาไม่เคยได้รับ รางวัลพระราชทานต่างเห็นแนวทาง เกิดความร่วมมือร่วมใจในหมู่อาจารย์เป็นแรงผลักดันให้เกิดการ พัฒนาตนเอง ซึ่งถือเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดการแข่งขันกันในด้านคุณภาพ เพื่อให้มี โอกาสได้รับพระราชทานรางวัลบ้าง ประโยชน์ของการพัฒนาสถานศึกษา จึงเกิดขึ้นโดยตรงต่อ ผู้เรียนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นโดยรวม

2.4.2 คุณสมบัติของสถานศึกษาที่เข้าข่ายสถานศึกษารางวัลพระราชทาน

คุณสมบัติของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมิน และคัดเลือกเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่จัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันทั้งของรัฐและเอกชนที่สามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพในด้านต่อไปนี้

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

ด้านที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการ

ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

ด้านที่ 5 บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร

ด้านที่ 6 ความดีเด่นของสถานศึกษา

ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องไม่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน หรือเคยได้รับรางวัลพระราชทานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จึงมีสิทธิ์ส่งเข้ารับการประเมิน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ.2548 ข้อ12 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดในแต่ละปี

2.4.3 การดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษารางวัลพระราชทาน

ในการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน มีรายละเอียดการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

ส่วนกลาง (เฉพาะกรุงเทพมหานคร)

สถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งความประสงค์ขอเข้ารับการประเมินและคัดเลือกไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขตที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ขนาดละ1แห่ง (ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก) ส่งให้สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาตามระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา โดยเรียงลำดับสถานศึกษาที่เข้ารับการคัดเลือกแต่ละระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ทุกแห่งตามผลคะแนนการประเมินจากลำดับสถานศึกษาที่ได้คะแนนสูงสุดลงมาถึงต่ำสุด

ส่วนภูมิภาค

สถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งความประสงค์ขอเข้ารับการประเมินและคัดเลือกไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขตที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ขนาดละ1 แห่ง (ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก) ส่งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดที่ผู้อำนวยการได้รับเลือกเป็นประธานการคัดเลือกระดับจังหวัด (กรณีจังหวัดที่มีหลายเขต) จากนั้นคณะกรรมการระดับ

จังหวัดประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา ขนาดละ 1 แห่ง ส่งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นศูนย์ประสานงานการคัดเลือกระดับกลุ่มจังหวัดเพื่อให้คณะกรรมการระดับกลุ่มจังหวัดดำเนินการประเมินและคัดเลือก โดยเรียงลำดับสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินและคัดเลือกแต่ละระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษาทุกแห่ง ตามผลคะแนนการประเมินจากลำดับสถานศึกษาที่ได้คะแนนสูงสุดลงมาถึงต่ำสุด คณะกรรมการระดับกลุ่มจังหวัด ส่งผลการประเมินพร้อมแบบประเมินที่กรอกคะแนนของคณะกรรมการประเมินรายคนและฉบับสรุปรวม พร้อมทั้งเอกสารรายงานผลการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 3 ปีการศึกษาย้อนหลังและข้อมูลประกอบอื่นๆ ส่งไปยังสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเสนอให้คณะกรรมการดำเนินงานคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาตรวจสอบและเสนอผลต่อคณะกรรมการอำนวยการระดับกระทรวงศึกษาธิการตามจำนวนรางวัลที่กำหนดต่อไป

2.4.4 เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษารางวัลพระราชทาน

สถานศึกษาที่มีสิทธิ์รับรางวัลพระราชทานจะต้องผ่านเกณฑ์ ดังนี้

1. ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนการจัดการศึกษาตามแบบประเมินสถานศึกษาแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 2.00
2. ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการจัดการศึกษาตามรายการในแบบประเมินสถานศึกษาทุกด้านไม่ต่ำกว่า 3.50 (โดยสัดส่วนของด้านที่ 1 – 6 เป็น 3: 2: 2: 2: 1: 2)
3. ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการจัดการศึกษาทุกด้านสูงสุด และได้รับคะแนนเฉลี่ยรวมสูงสุดจากคณะกรรมการแต่ละคนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่ทำการประเมิน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปนัดดา พรพิชเนส (2540) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานในโรงเรียนเอกชนที่ได้รางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานวิชาการดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานวิชาการ จัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการ และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานวิชาการ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานรายงานตามสายบังคับบัญชา
2. การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ จัดโดยสอบถามความถนัด ความสนใจและความสมัครใจของครู รวมทั้งจัดตามวุฒิการศึกษา ความสามารถ และประสบการณ์ของครู

3. การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร และติดตามผลการพัฒนาบุคลากรโดยให้ครูส่งรายงานการอบรมสัมมนาทุกครั้ง

4. การจัดสื่อการเรียนการสอน มีการจัดห้องสื่อเพื่อให้บริการสื่อการสอนแก่ครู

5. การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดห้องพิเศษเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ห้องพยาบาล ห้องสมุด เป็นต้น

6. การจัดการเรียนการสอน มีการเตรียมการสอน สอนซ่อมเสริมและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนโดยการนิเทศและติดตามจากผลการเรียนของนักเรียน

7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและติดตามประเมินผล โดยครูผู้ปฏิบัติประเมินและรายงาน

8. การดำเนินการด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จัดทำข้อสอบมาตรฐานเป็นคลังข้อสอบ นำผลการเรียนรู้อของนักเรียนไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใช้ในการวิเคราะห์ข้อสอบ ติดตามผลการวัดและประเมินผลโดยจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลนักเรียน

9. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ส่วนปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาเป็นส่วนน้อย

ศิริชัย จำรัสเลิศลักษณ์ (2546) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานปีการศึกษา 2545 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตรมีการวิเคราะห์และวางแผนเปิดสอนรายวิชาโดยหัวหน้าแผนกวิชาร่วมกับครูและนำเสนอฝ่ายวิชาการ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยมีการนิเทศการสอน ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกการสอน นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นำเนื้อหาสาระกิจกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีงบประมาณจัดซื้อและผลิตสื่อการเรียนการสอน ประเมินคุณภาพการสอนโดยผู้เรียนประเมินครู และการนิเทศการสอน ในด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนโดยฝ่ายวิชาการ จัดทำเอกสารรายงานผลการเรียนต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง นำข้อมูลผลการเรียนไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนากิจการนักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะวิชาการและ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน จัดบริการให้คำที่ปรึกษาแก่ผู้เรียนโดยครูที่ปรึกษา จัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีการจัดแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ มีห้องปฏิบัติการเพียงพอตรงตามจุดหมายของหลักสูตร มีสถานที่พักผ่อนเพียงพอ รมรื่น ด้านการค้นคว้าวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา มีการจัดทำแผนงาน โครงการของแผนกวิชา โรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการอบรม นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยค้นคว้า ครูผลิตสื่อการสอนน้อย เครื่องมือวัดและประเมินผลไม่มีคุณภาพ ผู้เรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ไม่คุ้มค่า

ศศิพันธ์ ตรงยางกูร (2546) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพการบริหารงานโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ มีการบริหารทั่วไปด้านการวางแผนการจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวกและการควบคุม อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ งานธุรการดำเนินการอย่างครบถ้วนถูกต้อง งานวิชาการมีการบริหารและจัดหลักสูตรตามหลักวิชาการ งานปกครองดำเนินการครบถ้วนตามภาระหน้าที่โดยเน้นเรื่องระเบียบวินัย งานบริการดำเนินการครบถ้วนทุกงานและมีมาตรฐาน งานสัมพันธ์ชุมชน ได้รับความรู้จากวิทยากรในชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมวันสำคัญกับชุมชน และสนับสนุนชุมชนเรื่องสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูอาจารย์เห็นว่าการบริหารงานทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับปัญหาตามความเห็นของกลุ่มผู้บริหารเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก คือ งานธุรการ งานบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบริการ และงานปกครองเท่ากับงานสัมพันธ์ชุมชน ระดับปัญหาตามความคิดเห็นของกลุ่มครูอาจารย์เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก คือ งานธุรการ งานบริหารทั่วไป งานปกครองนักเรียน งานวิชาการ งานสัมพันธ์ชุมชนและงานบริการ

อนุญา อินทร์มั่ง (2551) ได้ศึกษาศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน ของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และสถานศึกษาในสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกันมีสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อัจฉรา ยุทธมนตรี (2554) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก ผลการวิจัยพบว่า

1. การวางแผนงานด้านวิชาการแต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน คณะกรรมการวางแผนงานด้านวิชาการประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระมากที่สุดผู้รับผิดชอบในการอนุมัติแผนงานวิชาการของโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการโดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีล่วงหน้า

2. การบริหารและพัฒนาหลักสูตร กรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุดโรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประเมินเพื่อนำมาประกอบการประเมินผลหลักสูตรในเรื่องการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการนำผลการทดสอบ O - NET มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรมากที่สุด

3. การจัดการเรียนการสอน แนวปฏิบัติในการจัดครูให้รับผิดชอบงานสอนใช้วิธีการจัดตามความรู้ความสามารถของครูผู้สอนมีการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยการนิเทศการสอน โรงเรียนมีแนวทางการจัดซ่อมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนคือประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอบกลางภาคของนักเรียนแล้วคัดนักเรียนที่อ่อนมาสอนซ่อมเสริม

4. การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครูดำเนินการโดยให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยการสังเกตการสอนในห้องเรียน การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาครูจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียน

5. การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและพอเพียง ให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล

6. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดี เป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. การแนะแนว การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้

8. การร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือกับสถาบันอื่นในการพัฒนาวิชาการ ไม่ว่าจะจัดในรูปกลุ่มโรงเรียนหรือในรูปสหวิทยาเขต ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สมาชิกด้วยกัน ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยโรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน

9. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ โรงเรียนมีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในระดับดีมาก

10. การวัดและประเมินผลงานวิชาการ ใช้เครื่องมือในการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตมีการรายงานการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้แบบรายงานแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล โรงเรียนนำผลจากการวัดผลประเมินผลไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 จำนวน 6 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลล่าสุด
2. เป็นโรงเรียนที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมจำนวนโรงเรียนละ 15 คน

รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 45 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) สำหรับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ฉบับที่ 2 สำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียน ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

2. แบบสังเกต สำหรับสังเกตตามสภาพจริง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสังเกตการณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลรายละเอียดการสังเกตตามสภาพจริงในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน และการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

3. แบบศึกษาเอกสาร (Documentary Study Form) จำนวน 1 ฉบับ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนงานนิเทศการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงานวัดและประเมินผล แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานแนะแนว แผนงานงานห้องสมุด สถิติการใช้ห้องสมุด แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
2. จัดทำตารางวิเคราะห์กรอบแนวคิดเพื่อใช้สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
3. สร้างเครื่องมือฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

4. แก้ไขเครื่องมือให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความตรงของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำเครื่องมือฉบับปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 จำนวน 3 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความร่วมมือ และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลโรงเรียนละประมาณ 2 สัปดาห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สังเกตการณ์ตามสภาพจริง และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านมาเรียบเรียง ตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์เป็นความเรียง และส่งความเรียงนั้นกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลท่านนั้นๆตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แก้ไข หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบแล้ว มาดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล จากการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง แต่ละโรงเรียนตามลำดับ

จากนั้นนำข้อมูลแต่ละโรงเรียนมาวิเคราะห์เป็นภาพรวมทั้ง 3 โรงเรียน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนรายโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย บริบทของโรงเรียน ประกอบด้วย ประวัติโรงเรียน ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน โครงสร้างการบริหาร ข้อมูลบุคลากร และข้อมูลนักเรียน

สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประกอบด้วยข้อมูล จากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสังเกต โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ทั้ง 3 โรงเรียนในภาพรวม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนรายโรง จำนวน 3 โรง

โรงเรียนที่ 1

บริบทของโรงเรียน

1. ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2417 (ค.ศ. 1874) โดยมีมิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนมิชชันจากสหรัฐอเมริกา เดิมมีชื่อว่าโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ตั้งอยู่บริเวณพระราชวังหลัง ขณะนั้นเป็นส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลศิริราช เป็นโรงเรียนสตรีประจำ และโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านเขียน การศึกษาคริสตจริยธรรม และวิชาเย็บปักถักร้อย ซึ่งเป็นวิชาสำหรับกุลสตรีสมัยนั้น ในปี พ.ศ. 2464 (ค.ศ. 1921) กิจการของโรงเรียนเจริญขึ้นทำให้สถานที่ตั้งโรงเรียนเดิมไม่สามารถรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ ครูใหญ่ในขณะนั้นได้ย้ายโรงเรียนมาอยู่ในสถานที่ปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันโรงเรียนเปิดสอนทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 3,041 คน โดยแบ่งเป็นระดับปฐมวัยจำนวน 399 คน ระดับประถมศึกษาจำนวน 1,401 คน ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 1,264 คน

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 ปรัชญาโรงเรียน

คุณธรรมนำวิชาการ

2.2 วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นจัดการศึกษา ที่ทรงคุณค่าสำหรับสตรี ด้วยหลักคริสตจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นกุลสตรีที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการสู่สากล

2.3 นโยบายของโรงเรียน

1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้สามารถนำคตินิยม ตามครรลองคริสตศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข
2. ปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียน และบุคลากรของโรงเรียน เคารพยึดมั่นใน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียน และบุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมตาม ค่านิยมของโรงเรียนและมีจิตสาธารณะ

4. ปลูกฝังให้ผู้เรียนและบุคลากร มีความเป็นกุลสตรี เป็นผู้นำที่มีคุณภาพ รักความเป็นไทย ตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความเป็นเลิศทางวิชาการและสามารถแข่งขันในระดับสากล

6. มุ่งพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

7. มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เตรียมพร้อมสำหรับรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ การให้บริการแก่ชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการบริหารงานของโรงเรียน

2.4 ที่ตั้งและสภาพชุมชนโดยรอบ

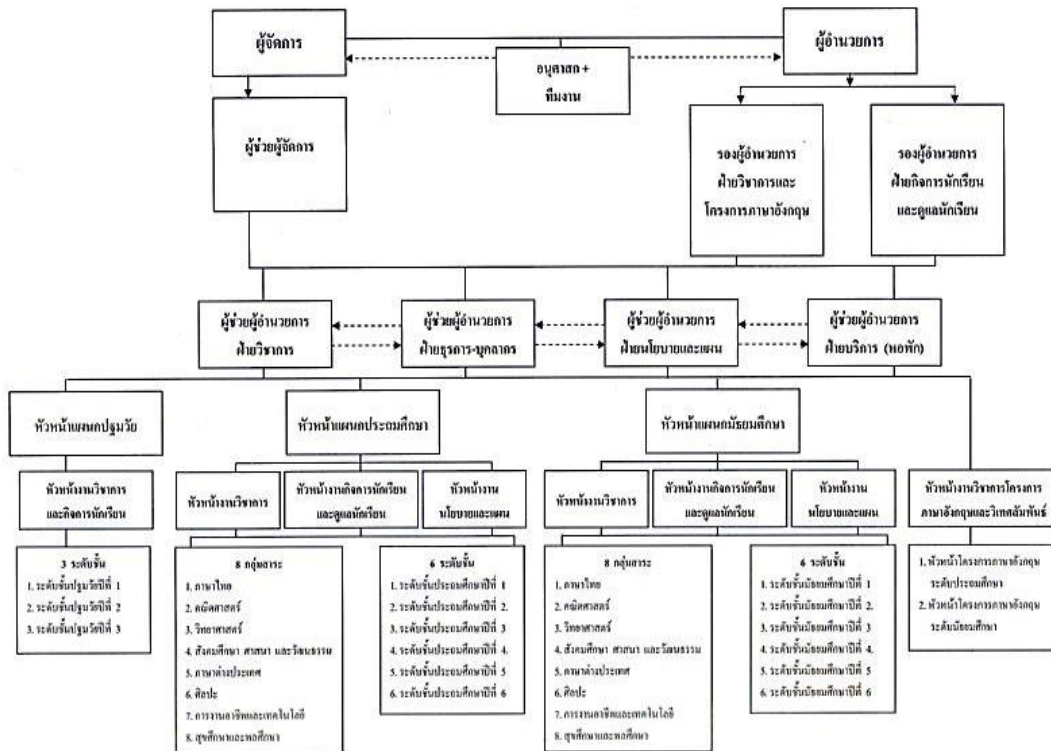
สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ที่ เลขที่ 67 สุขุมวิท 19 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 51 ไร่ 1 งาน 16 ตารางวา ซึ่งบริเวณโดยรอบเป็นชุมชนเมือง สภาพชุมชนโดยรอบของโรงเรียนเป็นชุมชนเมืองอันประกอบด้วยสถานศึกษา โรงพยาบาล โรงแรม ธนาคาร สำนักงานเขต และบ้านพักอาศัย เป็นต้น

2.5 จุดเน้น ลักษณะเฉพาะของโรงเรียน

โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ รับเฉพาะนักเรียนหญิง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เปิดสอนระดับปฐมวัยถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับนักเรียนไป-กลับ ในระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนประจำในระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. โครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนที่ 1 มีการบริหารงานตามโครงสร้างโดยมีผู้จัดการและผู้อำนวยการบริหารงานร่วมกับคณะอนุศาสนาสิก เพื่อวางแผนและกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานและบริหารงานตามโครงสร้าง ดังแสดงตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 1

4. ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 3 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557
จำแนกตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	นักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 1	6	240
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	228
ประถมศึกษาปีที่ 3	6	227
ประถมศึกษาปีที่ 4	6	246
ประถมศึกษาปีที่ 5	6	228
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	232
รวม	37	1,401

5. ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 4 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำแนก
ตามระดับชั้น และประเภทบุคลากร

ประเภทบุคลากร	จำนวน
ครูระดับประถมศึกษา	85
ครูสนับสนุน	72
รวมทั้งสิ้น	157

สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

โรงเรียนได้ดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ อันประกอบไปด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า ฝ่ายวิชาการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่น และมีการนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปี โดยจัดเป็นงานหนึ่งในแผนปฏิบัติการโรงเรียน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากครู นักเรียนและผู้ปกครอง สำหรับการวางแผนพัฒนาหลักสูตรฝ่ายวิชาการดำเนินการโดยยึดรูปแบบวงจรพัฒนาคุณภาพงาน (PDCA) ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น และผลการประเมินหลักสูตร
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับหลักสูตรอาเซียนและมาตรฐานสากล
4. จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยบูรณาการ โครงสร้างรายวิชา การวัดและประเมินผล จัดทำเล่มหลักสูตร
5. ประชุมวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. จัดทำเล่มเสนอและนำเสนอหลักสูตรสถานศึกษา ต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
7. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและเผยแพร่

8. จัดทำงานวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
9. กำกับติดตามการใช้หลักสูตร
10. สรุปลงและรายงานผลการดำเนินงาน
11. นำผลการประเมินหลักสูตรและงานวิจัยหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนา

เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเมือง บริบทโดยรอบของโรงเรียนมีสภาพเป็นชุมชนเมือง ข้อมูลความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาส่วนหนึ่งจึงมาจากผู้ปกครอง ดังนั้นโรงเรียนจึงดำเนินการจัดการประชุมกรรมการสมาคมผู้ปกครอง (PTA) เป็นประจำทุกปีเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่น โดยจัดขึ้นในช่วงเดือนกรกฎาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลสรุปผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ ตลอดปีการศึกษา รับทราบงบประมาณ เป้าหมาย และผลการดำเนินการของแต่ละฝ่ายประจำปี รวมถึงสอบถามข้อมูลความต้องการ ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

“...โรงเรียนมีบริเวณโดยรอบเป็นชุมชนเมือง อยู่ในเขตเมือง ดังนั้น ชุมชนในความหมายของโรงเรียนคือผู้ปกครอง การดำเนินการมาจากการสอบถามผู้ปกครอง โดยจัดทำทุกปีมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อสอบถามข้อมูลความต้องการ ข้อเสนอ มีการประชุมกรรมการสมาคมผู้ปกครอง (PTA) ทุกปี...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในส่วนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนได้วางแผนอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีการปรับเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังเช่น การบูรณาการหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น โดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานนำมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร และแจ้งให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าระดับชั้น และครูผู้สอนที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและนำไปดำเนินการต่อไป โดยเมื่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบแผนพัฒนาหลักสูตร แล้วก็วางแผนและจัดประชุมชี้แจงให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบ เพื่อนำแนวทางดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างการนำแนวทางตามแผนที่ได้วางไว้ไปสู่การปฏิบัติดังกล่าว ได้แก่ การบูรณาการเนื้อหาภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาภาษาอังกฤษให้นักเรียนควบคู่กับการเรียนรู้ตามปกติ พร้อมกันนั้นครูผู้สอนได้จัดทำใบงานภาษาอังกฤษให้นักเรียนใช้อ่านประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

“...เรามีการพัฒนาโดยมีการปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพปัจจุบันทุกปี ยึดหลักสูตรแกนกลาง คำอธิบายรายวิชาเราจะแทรกสิ่งที่เราเพิ่มเติม เช่น บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ห้องเรียนสีเขียว อาเซียน เราบูรณาการเข้าไป มีการเพิ่มคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 มี กำหนดช่วงเวลาไว้ในแผนปฏิบัติงาน เราจะทำก่อนเปิดปีการศึกษา...”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตร สถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลัง การสอน พบว่า การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนนั้นดำเนินการโดยการพิจารณาข้อมูลจากหลายส่วน ทั้งความต้องการของผู้ปกครอง นโยบายฝ่ายบริหาร ซึ่งกำหนดจากนโยบายของสภาคริสตจักรแห่ง ประเทศไทย ตลอดจนสภาพการณ์สังคมและชุมชนในปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ จัดทำหลักสูตร เป็นหลักสูตรปกติ และหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อ จัดการศึกษาที่ยึดการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนด้วยหลักคริสตธรรม เสริมสร้างความเป็นกุลสตรี ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ

สำหรับการวางแผนเพื่อเตรียมการพัฒนาหลักสูตรนั้น โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้า อย่าง เป็นขั้นตอน โดยมักจะเก็บข้อมูล และนำข้อมูลนั้นมาสรุปในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ของทุกปี ในขั้นตอนการวางแผน โรงเรียนรับข้อมูลจากหน่วยงานหลายฝ่าย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง โดยการจัดประชุมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรโดย พิจารณาจากข้อมูลที่ได้ในแต่ละปีการศึกษา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรเห็นชอบประกาศใช้ หลักสูตรแล้ว ครูผู้สอนจะศึกษาและวิเคราะห์ แล้วแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยร่วมมือกัน ออกแบบการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลความต้องการของนักเรียนมาประกอบการออกแบบ สำหรับใน ระดับชั้นประถมศึกษาชั้น ครูผู้สอนจะมุ่งเน้นจัดตามศักยภาพของนักเรียนโดยพิจารณาจากข้อมูลของ ครูผู้สอนที่สอนในปีการศึกษาที่ผ่านมาผนวกกับข้อมูลที่ได้รับจากผู้ปกครอง

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน ประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร และแผนงานนิเทศการสอน พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำโครงการ นิเทศการสอนเพื่อกำกับติดตามการสอนของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีการ ระบุรายละเอียดกระบวนการเป็นขั้นตอน ผู้รับผิดชอบและระยะเวลา มีการจัดทำเป็นโครงการนิเทศ

การสอนและการใช้หลักสูตร โดยจัดการนิเทศอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการทุกปีการศึกษา โดยในภาคเรียนที่หนึ่งโรงเรียนจะเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกซึ่งอาจเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย มานิเทศการสอน การที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านใดมานิเทศนั้น โรงเรียนจะพิจารณาจากความต้องการ การช่วยเหลือของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ว่าต้องการความช่วยเหลือ หรือพัฒนาในเรื่องใด หลังจากนั้นฝ่ายวิชาการจะดำเนินการประสานงานติดต่อผู้เชี่ยวชาญตามความต้องการนิเทศของครูผู้สอน เข้ามานิเทศการสอน ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนมักจะได้รับ การตอบรับที่ดี ในช่วงเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญมานิเทศให้คำแนะนำ เป็นช่วงเวลาที่ครูผู้สอนสามารถซักถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับใช้ในการสอนได้ รวมถึงได้ข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตร สำหรับภาคเรียนที่สอง การดำเนินการนิเทศจะมีลักษณะเป็นการนิเทศภายใน โดยกำหนดไว้ว่า เป็นการนิเทศจากหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

การนิเทศภายในมีทั้งการนำเทคนิคการนิเทศแบบการสอนงาน (Coaching) และ เทคนิคการนิเทศแบบระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา (Mentoring) มาใช้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมแต่ ละกรณีว่าจะใช้วิธีการใด ทั้งนี้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้รับผิดชอบ โดยหลังจากการสังเกตการสอน ครูผู้ทำการนิเทศจะนำข้อมูลจากการสังเกตการสอน มาพูดคุยกับผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาเป็นรายบุคคล

ในการนิเทศการใช้หลักสูตร ฝ่ายวิชาการดำเนินการโดยการติดตามตรวจสอบแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เป็นภาระงานของครูผู้สอน มีหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้ดูแล มีระบบการส่งแผนการ สอนล่วงหน้า ตรวจสอบเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินเมื่อสอนจบทุกหน่วยการเรียนรู้ และเมื่อประเมินผลแล้วจะนำผลการประเมินมาสรุปเป็นข้อมูลของแต่ละปีการศึกษา เพื่อพิจารณาว่า ต้องปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง และดำเนินการส่งต่อข้อมูลไปยังฝ่ายวิชาการ เพื่อนำผลไปปรับใช้ในปี การศึกษาถัดไป ดังปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การนิเทศการสอน

“...การนิเทศการสอนมีการนิเทศหลักสูตรด้วย ที่โรงเรียนทำคือค่อยๆพัฒนาในเรื่องทัศนคติ ครูเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาว่าเป็นการช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการได้วางนโยบายเรื่องการนิเทศเป็นนโยบายของโรงเรียนเลยคือ ภาคเรียนที่ 1 เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศเป็นการนิเทศภายนอก ส่วนภาคเรียนที่ 2 เป็นการนิเทศภายใน การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาจะบอกผู้เชี่ยวชาญเลยว่าต้องการให้ช่วยครูในเรื่องการเรียนการสอน วิธีการเรื่องใดบ้าง และให้ช่วยดูในเรื่องหลักสูตรด้วย...”

(หัวหน้าระดับประถม , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

อนึ่งในช่วงเวลาระหว่างการใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตรในแต่ละปีการศึกษานั้น ฝ่ายวิชาการจะจัดกิจกรรมเพื่อกำกับติดตาม ตลอดจนประเมินผลการใช้หลักสูตรแล้วสรุปและแจ้งผลการประเมินให้ครูผู้สอนทราบ เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในปีการศึกษาถัดไป

ในการประเมินผลการใช้หลักสูตรแต่ละภาคการศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยครูผู้สอนต้องทำการบันทึกหลังการสอนทุกครั้งที่สอนเสร็จ มีบันทึกการใช้หลักสูตรตามแบบฟอร์มของโรงเรียน เมื่อจบหน่วยการสอนหนึ่ง ครูผู้สอนต้องทำบันทึกหลังการสอน ทำแบบประเมินการใช้หลักสูตร โดยจัดทำอย่างเป็นระบบ เมื่อสิ้นสุดแต่ละภาคเรียน ฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลทั้งหมด และสรุปผลเพื่อแจ้งข้อมูลให้ครูผู้สอนทราบเมื่อจบปีการศึกษา นอกจากนี้ในการประเมินผลการใช้หลักสูตร ฝ่ายวิชาการยังจัดให้มีการประเมินการสอนของครูผู้สอนโดยนักเรียน โดยฝ่ายวิชาการมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลและนำข้อเสนอจากการประเมินของครูและนักเรียนมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาการให้งานนักเรียนในปีการศึกษาถัดไป

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานพัฒนาหลักสูตร โดยมีรายละเอียดระดับถึง ระบุกิจกรรมที่ใช้กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ช่วงเวลาในการดำเนินการ ผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ และการสรุปผลการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร รวมถึงการนำผลสรุปมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตร

ในส่วนขั้นตอนการดำเนินการนั้น ฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูล และชี้แจงข้อมูลผลการประเมินไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ประชุมเพื่อชี้แจง และจัดทำโครงสร้างรายวิชา ออกแบบหน่วยการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งกำหนดเกณฑ์คะแนน

เพื่อจัดทำแบบทดสอบ จากนั้นนำข้อมูลข้างต้นมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ กำหนดการสอนรายสัปดาห์ แผนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องทำบันทึกหลังการสอน และทำแบบประเมินการใช้หลักสูตรตามแบบฟอร์มที่โรงเรียนกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เมื่อจบปีการศึกษาข้อมูลทั้งหมดจะถูกรวบรวมและนำมาสรุปผลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรในปีการศึกษาถัดไป

“หลักสูตรเมื่อปรับแล้วต้องลงสู่แผน ทำโครงสร้างรายวิชา มีการออกแบบว่าหน่วยนี้จะสอนกี่สัปดาห์ กี่คาบ จะประเมินอย่างไร ใช้อะไรประเมิน ใช้แบบทดสอบ กิจกรรมเกม อะไรบ้างที่จะเก็บคะแนน ก็คะแนน เป็นการวางแผนไว้อย่างกว้างๆ หลังจากนั้นก็เอาแผนที่กำหนดไว้คร่าวๆ ไปลงสู่กำหนดการสอนเป็นสัปดาห์ สัปดาห์นี้สอนหน่วยนี้ สอนเสร็จก็มีการบันทึกหลังแผน มีบันทึกการใช้หลักสูตร มีแบบฟอร์มให้ ครูทุกคนต้องทำ เมื่อจบหน่วยต้องทำบันทึก ทำแบบประเมินการใช้หลักสูตร ทำอย่างเป็นระบบ สิ้นปีการศึกษาก็เอาข้อมูลมาคีย์ ทำเป็น PDCA การส่งแผนให้หัวหน้ากลุ่มสาระก็ต้องมีการบันทึกแล้วต้องส่งมาพร้อมแผน ส่งมาที่วิชาการ วิชาการก็จะดูแผนดูกระบวนการตามหลักสูตรของเรา”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน
- 2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง
- 2.3 การบูรณาการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูน

ศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงานวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่การสอนและพัฒนา นักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยยึดรูปแบบวงจรพัฒนาคุณภาพงาน (PDCA) ดังนี้

1. ศึกษาเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตร
2. วิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ตาม หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้
3. ศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
4. นำข้อมูลผลการวิเคราะห์ มาออกแบบ วางแผน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทาง สติปัญญา บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้แหล่งการเรียนรู้
5. จัดกิจกรรมตามแผนจัดการเรียนรู้ โดยเลือกวิธีสอน เทคนิค สื่อ ที่มีการวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย
6. บันทึกผลหลังจัดกิจกรรมการเรียนและการพัฒนาการของผู้เรียน ตรวจสอบแผนการจัดการ เรียนรู้ และบันทึกผลหลังจัดกิจกรรม
7. กำกับติดตาม ประเมินและรายงานผล

ในการดำเนินการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโดย นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาวิเคราะห์เพื่อแบ่งนักเรียนเป็น 3กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ซึ่งโรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อน โดยแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียน ในกลุ่มย่อย ซึ่งมีครูผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สอนเพื่อพัฒนานักเรียนโดยตรง หลังจากนั้นเมื่อทำการวัดผลอีก ครั้งและพบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนที่ดีขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ทันในชั้นเรียน นักเรียนก็ สามารถย้ายกลับมาเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ตามปกติ

นอกจากนี้เมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และพบปัญหาในการจัดการเรียน การสอน ครูผู้สอนจะบันทึกข้อมูลไว้ในบันทึกหลังการสอน และรวบรวมข้อมูลที่บันทึกนี้จัดทำเป็น วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน โดยมีการใช้กระบวนการแก้ปัญหาในนวัตกรรม ซึ่งโรงเรียน กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนทำการวิจัยในชั้นเรียน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง ตัวอย่างหัวข้อการ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา เช่น ผลการใช้แบบฝึกการพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำ ผลการใช้แบบฝึกการพัฒนาทักษะการอ่านสรุปใจความสำคัญ การแก้ปัญหาเรื่องการคูณ และการหารทศนิยมโดยใช้แบบฝึกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่6 การพัฒนาทักษะด้านการเขียน ตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ถูกต้องวิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การเรียนรู้ให้มีความรับผิดชอบต่อนำที่การทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตรงกำหนดเวลาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6/5 เป็นต้น

“...มีการวิเคราะห์เด็กมีทั้งกลุ่มเก่ง ปานกลาง อ่อน เมื่อครูส่งแผนมา เอาแผนไปใช้ เมื่อใช้แล้วจะรู้ว่ามีปัญหาตรงไหน ครูจะบันทึกไว้ที่บันทึกหลังการสอน นำข้อมูลไปใช้ทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหา นำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน มีการใช้กระบวนการแก้ปัญหา ใช้นวัตกรรม ครูผู้สอนต้องทำวิจัยคนละหนึ่งเรื่อง เป็นสิ่งที่ครูต้องทำ...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

“...เรามีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีบันทึกหลังแผน เป็นรายกิจกรรม บันทึกว่าเด็กมีปัญหาอะไรมีพฤติกรรมอะไร เด็กกลับ ไม่ส่งการบ้าน บันทึกไว้เพื่อเอาผลมาทำวิจัยในชั้นเรียน บางทีก็เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ต่ำ เด็กทำไมทำแบบฝึกไม่ได้ มีปัญหาครูต้องทำวิจัยเรื่องนี้ หรือครูต้องเปลี่ยนเทคนิคการสอน...”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน บันทึกการใช้แหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง โดยพบว่าในแผนการจัดการเรียนรู้มีการระบุกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมีความหลากหลาย รวมถึงระบุแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในการทดลองเรื่องสารอาหาร การใช้แปลงเกษตรเพื่อเรียนรู้การเจริญเติบโตของพืช เป็นต้น ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบและส่งไปยังฝ่ายวิชาการเพื่อเก็บเป็นข้อมูล

ในการเลือกแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นผู้รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำโครงการนำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณา ส่งไปยังฝ่ายวิชาการเพื่อพิจารณา ซึ่งแหล่งเรียนรู้แบ่งเป็น แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีผู้ดูแลรับผิดชอบ ตามงานต่างๆ ประกอบไปด้วย ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องคหกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนพันธุ์ไม้ดอกหอม เรือนเพาะชำ สนามเด็กเล่น ลานกิจกรรม มุมหนังสือสละวัยน้ำ และอื่นๆ ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ดังปรากฏในภาพที่ 2 – 5

ภาพที่ 2 สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน
เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

ภาพที่ 3 สวนสมุนไพรภายในโรงเรียน
มีพืชสมุนไพรให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียนโดยมีป้ายชื่อสรรพคุณของพืชสมุนไพร
และรายละเอียดแต่ละชนิดแสดงไว้

ภาพที่ 4 แปลงเกษตร

สำหรับนักเรียนลงมือเพาะปลูกพืชด้วยการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลพืชที่ตนเองปลูก

ภาพที่ 5 ถังน้ำหมักชีวภาพเพื่อการเรียนรู้

นักเรียนได้เรียนรู้การทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษอาหารหมักกับกากน้ำตาล เพื่อเรียนรู้การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าหมาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกันในการพิจารณาและจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกให้นักเรียน ซึ่งได้แก่ โบสถ์ วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน ที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ สวนสัตว์ อุทยาน สถานที่ราชการ โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงแรม และอื่นๆ ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี พระพุทธรูปเขาศิขรชัย ตลาดน้ำสี่ภาค จังหวัดชลบุรี โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล เป็นต้น

นอกจากนี้โรงเรียนยังดำเนินการตามแผนพัฒนาครู โดยมีการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจแผนปฏิบัติงานและแผนพัฒนาครู โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจและนำเทคนิค ทักษะต่างๆ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น กิจกรรมอบรมการใช้ทักษะการตั้งคำถาม การสร้างแบบฝึกหัด และการออกข้อสอบ เป็นต้น ซึ่งฝ่ายวิชาการกำหนดให้ครูออกข้อสอบโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของเบนจามิน บลูม ตั้งแต่ระดับที่สองขึ้นไป คือระดับความเข้าใจ

ในส่วนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ระบุกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมีความหลากหลาย รวมถึงระบุแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในการทดลองสารอาหาร การใช้แปลงเกษตรเพื่อเรียนรู้การเจริญเติบโตของพืช เป็นต้น ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบและส่งไปยังฝ่ายวิชาการตรวจสอบและเก็บเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนงานด้านการจัดการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่การสอนและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักสูตรร่วมกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียนระหว่างปีการศึกษา โดยโรงเรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ให้คำปรึกษา

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการในแต่ละภาคเรียนจัดทำโดยครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมเพื่อวางแผนหน่วยการเรียนรู้ นำเนื้อหาสาระการเรียนรู้หลักที่จะบูรณาการมาจัดทำเป็น

หน่วยการเรียนรู้ร่วมกัน และพิจารณาการใช้สื่อการเรียนรู้ กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน เกณฑ์การเก็บคะแนน การวัดและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระงาน ชิ้นงาน โดยครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะร่วมกันกำหนดภาระงานหลักเพื่อใช้ประเมินผลร่วมกัน ส่วนงานย่อยของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจำกัดจำนวนให้ลดลง นำไปสู่การลดจำนวนการบ้านลงในอนาคตด้วย ตัวอย่างเนื้อหาในการบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่องพลังงาน การเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ในส่วนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนนั้น เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเมืองทำให้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของชุมชน สิ่งแวดล้อมในเขตเมือง รวมถึงการอนุรักษ์พลังงาน และทรัพยากรต่างๆ โดยกำหนดให้ชุมชนบริเวณรอบโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดโครงการรักสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรักสิ่งแวดล้อม โดยมีพ่อแม่ และผู้ปกครองอาสามีส่วนร่วมในการดำเนินการประสานงาน เป็นวิทยากรให้ความรู้ และจัดกิจกรรม เป็นต้น

“...มีการจัดทำหน่วยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ ทำตั้งแต่จัดทำหลักสูตร ทำล่วงหน้า บูรณาการ เช่น พลังงาน อาเซียน เศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำเตรียมไว้ตามกลุ่มสาระ ทำหน่วยตามระดับชั้น มีหน่วยบูรณาการทุกระดับชั้น ลดภาระงานชิ้นงาน เอาแผนงานมาคุยกันตามกลุ่มสาระงานย่อยก็มีแต่จะลดลง โดยมีงานชิ้นใหญ่ทำร่วมกัน มีเป้าหมายจะลดการบ้านลงในอนาคต...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

“...ก่อนที่จะไปเขียนแผนการสอนได้คุณครูต้องมีความรู้ก่อนว่าการบูรณาการคืออะไร สามารถจะเชื่อมโยงกันได้มีระหว่างวิชา ซึ่งต้องให้ความรู้ก่อน คือให้อบรมแต่อบรมแล้วครั้งเดียวอาจยังไม่เข้าใจ ต้องให้ลงมือทำและเน้นย้ำว่าต้องบูรณาการ ทุกอย่างบูรณาการได้หมด โครงการงานจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่เห็นชัดในเรื่องการบูรณาการ ผลที่เกิดจากการช่วยคุณครูคือต้องสร้างความตระหนักก่อนว่าสำคัญอย่างไร และทำอย่างไร ครูก็มีความต่างในระดับชั้น มีความเข้าใจที่ต่างกัน ดังนั้นต้องมาคุยร่วมกัน และก็ขับเคลื่อนไปด้วยกัน มีหัวหน้ากลุ่ม และหัวหน้าระดับชั้น การบูรณาการคือต้องทำไปด้วยกันได้เพราะเป้าหมายคืออยู่ที่เด็ก...”

(หัวหน้าระดับประถม , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

“...การบูรณาการในหน่วย ไม่จำเป็นต้องสอนพร้อมกัน วิทยาก็สอน สังคมก็สอนไป แต่บางเรื่องก็สอนไปพร้อมกัน เช่น กำหนดว่าในเดือนสิงหาคมมีสัปดาห์อาเซียน ในแต่ละวิชาที่เอาเนื้อหานั้นมาสอน จัดเป็นบูรณาการไป แล้วแต่หัวข้อ เช่น วันไปทัศนศึกษาสอนไม่ตรงกัน แต่สิ่งที่ไปต้องได้

ในหัวข้อที่กำหนดไว้ เช่น ไปปลูกข้าว กลุ่มวิทย์จะสอนเรื่องการขยายพันธุ์พืช กลุ่มการงานจะสอนเรื่องการปลูก คือสอนไม่เหมือนกัน แต่เวลาไปจริงต้องนำความรู้ไปใช้ได้ ทำเป็นงานกลับมา มีชิ้นงานกำหนดให้ การทัศนศึกษาความรู้แต่ละกลุ่มสาระจะสรุปจากใบงานนั้น...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานสอนซ่อมเสริมแผนการจัดการเรียนการสอน และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดแผนงานสอนซ่อมเสริมไว้ในแผนปฏิบัติการโดยยึดรูปแบบวงจรพัฒนาคุณภาพงาน (PDCA) ดังนี้

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ วิเคราะห์สภาพผู้เรียน
2. หัวหน้ากลุ่มสาระ / ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมวางแผนซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
3. จัดทำสื่อการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียนซ่อมเสริม
4. จัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่หลากหลาย
5. กำกับ ติดตาม ประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม
6. สรุปผลการประเมิน และนำผลไปพัฒนา

โรงเรียนมีระบบการสอนซ่อมเสริมโดยวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการใช้ข้อสอบจำแนกนักเรียนกลุ่มอ่อน เก่ง และจัดเป็นห้องเรียนกลุ่มย่อยตามระดับความสามารถ เมื่อครูผู้สอนพบนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนจะแยกนักเรียนมาเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อย โดยมีครูชำนาญการในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้สอนครูผู้สอนที่เกษียณแล้วเป็นผู้สอน หลังจากดำเนินการสอนในกลุ่มย่อยจะมีการวัดผลอีกครั้ง หากพบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นักเรียนก็สามารถย้ายกลับไปเข้าห้องเรียนตามปกติ

สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะพื้นฐานที่ต่างกัน สำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนที่ต้องฝึกทักษะการอ่านและเขียน ครูผู้สอนจะแยกนักเรียนกลุ่มนี้ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียน เมื่อนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นักเรียนก็สามารถย้ายกลับไปเรียนในห้องเรียนตามปกติได้ ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่านักเรียนกลุ่มอ่อนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น อีกทั้งโรงเรียนได้นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ ในกรณีนักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ยไม่ถึง 2.75 โรงเรียนจะดำเนินการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาโดยจัดสอนซ่อมเสริมช่วงหลังเลิกเรียน และจัดสอนพิเศษเสริมในวันเสาร์ ซึ่งโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงกับผู้ปกครองในกรณีที่นักเรียนได้เกรดเฉลี่ยไม่ถึง 2.75 เพื่อให้ผู้ปกครองทราบแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน

กลุ่มอ่อน และเพื่อขอความร่วมมือผู้ปกครองพัฒนานักเรียน เป็นการช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี

สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนทำการส่งเสริมโดยครูผู้สอนร่วมกับฝ่ายวิชาการจะจัดส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในโครงการต่างๆ โดยมีการสอนเสริมให้นักเรียนในรายวิชาที่นักเรียนมีความสามารถในด้านนั้นๆ และมีการจัดกิจกรรมประกาศรายชื่อนักเรียนที่ได้รับรางวัลและสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนหน้าเสาธงทุกวันวันศุกร์ โดยมีการมอบรับประกาศนียบัตรและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อแสดงความยินดีผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน

“...การดูแลเด็กที่ต้องช่วยเหลือจะมีครูแนะแนวที่อยู่ในงานดูแล จะเข้ามาดูเป็นรายกรณี เข้ามาประสานงานกับพ่อแม่ ครูประจำชั้นครูผู้สอน แล้วมาแจ้งผลว่าดีขึ้นหรือไม่ อย่างชั้นเรียน IEC ก็มีเด็ก ที่เป็นปัญหาครูแนะแนวจะพาลงมาแยกออกมา และเชิญผู้ปกครองมาคุย แต่ว่าในแต่ละชั้นจะมีไม่มาก ครูแนะแนวรับผิดชอบในส่วนนี้...”

(หัวหน้าระดับประถม , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

“...เด็กเก่งก็จะส่งเสริม เค้ามียรายชื่ออยู่แล้วก็จะรู้เลย ครูประจำชั้นประจำวิชาจะรู้เลยว่าเด็กคนนี้เก่งอะไร วัตถุประสงค์เราใช้ข้อสอบกลางๆ เด็กเก่งก็ทำได้ เด็กอ่อนก็ทำได้ คือ โรงเรียนเอกชนไม่สามารถสอนแบ่งกลุ่มเด็กเก่งอ่อนในห้องเดียวกันได้ แต่ถ้าเด็กเก่งก็จะมอบหมายให้ช่วยดูแล เพื่อนช่วยเพื่อน หรือให้ชีวิตการบ้านมากกว่าคนอื่น เพื่อเสริมเค้า ครูเค้าจะรู้แต่ละวิชา ก็จะสอนเสริม...”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

ด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน
- 3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน
- 3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
- 3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และ หัวหน้า

กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือ การวัดประเมินผล คู่มือการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการวัดผล ประเมินผล ตาม ระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการจัดทำคู่มือวัดผล ประเมินผล คู่มือการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ คู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งโรงเรียนได้ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างหลากหลาย มีการกำหนดชิ้นงาน ภาระงาน แบบทดสอบ โครงงาน เพื่อนำผลจากการวัดไปประเมินในระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในกรณีมีผู้ไม่ผ่านตาม เกณฑ์ที่กำหนด จะมีการพัฒนาโดยสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนจนกว่าจะผ่านเกณฑ์การประเมิน และมีการวัดผลเพื่อเลื่อนชั้นเรียนทุกปีการศึกษา ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการกำหนดเกณฑ์ การประเมินกลาง มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน มีการกำหนดภาระงาน กิจกรรม ในการประเมินผล ตามหน่วยการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนได้แบ่งคะแนนเป็นสองส่วนคือ คะแนนจากภาระงานที่ครูผู้สอน มอบหมายให้นักเรียน และคะแนนจากการทดสอบเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย

การจัดทำข้อสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบออกข้อสอบในแต่ละครั้งและดำเนินการหาค่า IOC (ค่าความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์) จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะส่งข้อสอบให้หัวหน้างานวิชาการ และหัวหน้างานวัดและประเมินผลเป็นผู้ตรวจสอบอีกครั้ง หากเป็นข้อสอบที่ได้มาตรฐานผ่านการ ตรวจสอบตามขั้นตอน ฝ่ายวิชาการจะดำเนินการพิมพ์จัดทำเป็นข้อสอบ และนำไปใช้วัดผลนักเรียน หลังจากใช้ข้อสอบนี้แล้ว ฝ่ายวิชาการจะดำเนินการวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกค่าความยากง่าย จัดทำ ไว้เป็นรายวิชาให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับทราบผลการวิเคราะห์ และนำข้อสอบมา คัดเลือกเพื่อจัดทำไว้เป็นคลังข้อสอบสำหรับปีการศึกษาถัดไป

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีแผนงานพัฒนาครูผู้สอนในด้านการวัดและประเมิน โดยมีการจัดอบรม ภายในโรงเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาวัดและประเมินมาให้ความรู้ รวมถึงส่งครูผู้สอนและ บุคลากรร่วมอบรมกับหน่วยงานภายนอก และกำหนดเป็นนโยบายหลักของโรงเรียนที่ส่งครูผู้สอนทุก คนเข้าร่วมทดสอบความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลซึ่งจัดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการประเมินของครูผู้สอน โดยเมื่อครูผู้สอนมีความรู้ด้านการประเมิน การวัดและประเมินผลจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ และในกรณีที่มีครูใหม่ โรงเรียนมีระบบการสอนงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ รับผิดชอบสอนงาน

“...ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจ หากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจจะไปออกข้อสอบได้อย่างไร ทุกคนต้องสอบ การสอบจะผ่านจากการอ่าน ต้องอ่าน เราต้องฝึกครูให้ผ่านกระบวนการไปดูว่าการออกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผล ประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนโดยจัดทำเป็นระเบียบการวัดและประเมินผล กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรายปี/รายภาคเรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และโรงเรียนได้จัดทำเป็นเอกสารการประเมินคู่มือการวัดและประเมินผลตามแนวทางของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อรับทราบเกณฑ์การประเมิน นอกจากนี้ครูผู้สอนได้กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน และคะแนนประเมินเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย โดยจัดทำเป็นเกณฑ์การประเมินรูบริค ระบุคำอธิบายแต่ละระดับของผลงานหรือระดับความสามารถ โดยครูผู้สอนเป็นผู้บันทึกคะแนน และบันทึกพัฒนาการของนักเรียนที่เกิดขึ้นตามสภาพจริง จัดทำเป็นบันทึกหลังการสอนเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานักเรียน และเมื่อมีนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมิน ครูผู้สอนจะทำการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผล ประเมินผล พบว่า โรงเรียนมีระบบรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบทุกภาคเรียน กำหนดเป็นภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยโรงเรียนจัดทำเป็นระบบรายงานผลการเรียนทางเว็บไซต์ของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะมีรหัสผ่านประจำตัวของตนเอง ที่สามารถใช้รหัสผ่านเข้าระบบการรายงานผลของโรงเรียนเพื่อติดตามผลการเรียน การส่งงาน คะแนนสอบของตนเองได้ เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่สามารถติดตามความคืบหน้าในการเรียน ผลการประเมิน คะแนนการสอบแต่ละครั้งของนักเรียนได้เช่นกัน โดยผู้ปกครองทุกคนจะมีรหัสผ่านส่วนตัวของนักเรียน เพื่อเข้าระบบการรายงานผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นระบบรายงานตรง มีการรายงานผลระหว่างภาคเรียน ซึ่งหากนักเรียนมีปัญหาผู้ปกครองสามารถติดตามสอบถามกับครูประจำชั้นเพื่อแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ทันที

ในส่วนการดำเนินการรายงานผลการเรียนต่อชุมชน โรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รายงานผลผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน เช่น ผลการ

ทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการรายงานผลในการประชุมกรรมการสมาคมผู้ปกครอง (PTA) ประจำปี ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นปัจจุบัน และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อแจ้งให้ต้นสังกัดทราบผลการดำเนินการของโรงเรียน

“...โรงเรียนมีระบบรายงานผลทางอินเทอร์เน็ต ถ้าเป็นเอกสารเป็นกระดาษไม่ถึงผู้ปกครองแน่นอน ผู้ปกครองทุกคนมี Password ส่วนตัว สามารถดูได้ตลอด ไม่สามารถดูของคนอื่นได้ เป็นระบบรายงานตรง มีการรายงานผลระหว่างภาค หากนักเรียนมีปัญหาผู้ปกครองสามารถส่ง e-mail มาสอบถาม ครูประจำชั้นโดยตรง...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนำผลไปพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเมื่อครูผู้สอนจะจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากนั้นครูผู้สอนจะดำเนินการพัฒนานักเรียนในกลุ่มอ่อนด้วยการจัดสอนซ่อมเสริมในช่วงพักกลางวัน แยกกลุ่มเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อยที่มีครูผู้ชำนาญการเป็นผู้สอน รวมถึงกรณีที่นักเรียนมีผลการเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา โรงเรียนได้จัดการสอนพิเศษเสริมในวันเสาร์ให้แก่นักเรียนโดยเป็นการเรียนพิเศษเสริมตามความสมัครใจของนักเรียนและผู้ปกครองเนื่องจากมีค่าใช้จ่าย โดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับฝ่ายวิชาการในการติดตามผลการเรียน พัฒนาการของนักเรียน และดำเนินการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหากนักเรียนต้องเรียนซ่อมเสริม หรือ เรียนพิเศษในวันเสาร์ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของนักเรียน และให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนานักเรียนได้ทันต่อความต้องการ

การดำเนินการนำผลการเรียนไปพัฒนาการสอน โรงเรียนดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการเป็นนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์ จากนั้นแจ้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมถึงวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ตามเนื้อหา และนำ

ผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ซึ่งในเนื้อหาใดที่พบว่านักเรียนอ่อน จะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์นั้นมาใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป

“...เมื่อผลการเรียนออกมา ดูจากผลการเรียนของเด็กถ้าเด็กตกเยอะ ก็เรียกมาคุย ทำไมเด็กตก ต้องพิจารณาอะไร ถ้าเป็นโอเน็ตจะวิเคราะห์ทันที ตามเนื้อหา ดูสามปีย้อนหลัง ถ้าเด็กอ่อนซ้ำๆ จะพิจารณาครูผู้สอนทันที และเนื้อหาไหนที่เด็กไม่ได้ต้องมีการปรับ ต้องทำทันทีโรงเรียนถึงมีผลโอเน็ตสูง วิเคราะห์ทุกอย่าง ประชุมหัวหน้าหมวด ทำมาหลายปี ถ้าไม่มีปัญหาไม่เรียกมาคุย แต่ถ้ามีปัญหาต้องคุย อย่างผลการสอบNTป.3 เน้นการอ่าน คิด วิเคราะห์ ก็จะเรียกประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอน ครูป.3 เรียกมา ประชุมกัน วิเคราะห์และทำวิจัยในชั้นเรียนไปเลย พัฒนาไป เพราะเด็กอ่อนเรื่องนี้ก็ทำไป...”

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ , สัมภาษณ์ , 1 กันยายน 2557)

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ด้านการผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี
- 4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงาน และโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี โดยมีแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในแต่ละปีการศึกษา แบ่งเป็นงานพัฒนาระบบสารสนเทศ งานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ งานสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละงานมีการระบุผู้รับผิดชอบไว้ทุกงาน โดยมีการดำเนินการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ในระหว่างช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ของทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้มาวางแผน จัดทำ และจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของครูผู้สอน

การส่งเสริมการผลิตสื่อและเทคโนโลยี โรงเรียนได้จัดโครงการประกวดสื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้ของครู และเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยมีรางวัลสำหรับผู้ชนะการประกวด นอกจากนี้โรงเรียนจัดอบรมเพื่อพัฒนาการสร้างสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีทุกปี โดยจัดอบรมให้แก่ครูผู้สอนทุกคนเพื่อจัดทำเป็นโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ

4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการเยี่ยม-คืนสื่อการเรียนรู้ และแผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า ครูผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน โดยการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของแต่ละวิชาว่ามีจุดมุ่งเน้นในด้านเนื้อหา หรือมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งในการประชุมครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประจำสัปดาห์จะมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ครูผู้สอนต้องใช้ตัวเองเป็นสื่อการเรียนรู้ ต้องสาธิตวิธีการปฏิบัติที่ถูกวิธีให้นักเรียนดู ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวในการปฏิบัติ เลือกวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้สาธิตให้เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามขั้นตอนได้ เมื่อนักเรียนเข้าใจก็จะสามารถปฏิบัติได้อย่างปลอดภัย หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ที่มีการทดลองในห้องปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูผู้สอนต้องปฏิบัติตามขั้นตอนคือการลงทะเบียนขอใช้ห้อง จัดเตรียมอุปกรณ์ และสารเคมีต่างๆที่ต้องใช้ และดำเนินการชี้แจงขั้นตอนการทดลอง ตลอดจนการใช้อุปกรณ์ต่างๆให้นักเรียนทราบ

นอกจากนี้โรงเรียนยังดำเนินการสนับสนุนให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีการจัดอบรมการใช้สื่อการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนทุกคน โดยระบุในแผนงานพัฒนาครูผู้สอน มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นวิทยากรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูผู้สอน มีเนื้อหาที่อบรมได้แก่ การใช้โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทต่างๆ การจัดทำบทเรียนออนไลน์ E-Learning มีการจัดกลุ่มอบรมตามศักยภาพของครูผู้สอนแต่ละบุคคล โดยมีเป้าหมายสำหรับครูผู้สอนกลุ่มที่มีความถนัดและความสามารถสูง คือการอบรมระดับความรู้ขั้นสูงให้เพื่อเป็นแกนนำในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ สามารถสอนงานเพื่อนครูได้ ในกลุ่มระดับรองลงมา มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้การจัดกลุ่ม

เพื่อการอบรมเชิงปฏิบัติการจะพิจารณาโดยเจ้าหน้าที่งานสื่อและเทคโนโลยี โดยพิจารณาจากความสามารถและผลงานที่ผ่านมา

ภาพที่ 6 การใช้สื่อการเรียนรู้

ครูผู้สอนใช้สื่อมัลติมีเดียในการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ภาพที่ 7 การใช้สื่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อของจริง

ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนสังเกตและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนนั้น ในแต่ละปีการศึกษา โรงเรียนกำหนดการประกวดสื่อการเรียนรู้ในแผนงานประจำปี โดยกำหนดให้ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งผลงานเข้าประกวด ซึ่งฝ่ายวิชาการดำเนินการเชิญคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนรู้จากภายนอกมาเป็นกรรมการผู้ตัดสิน โดยมีการมอบ

รางวัลให้ผู้ชนะการประกวดเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการผลิตสื่อการเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน

นอกจากนี้โรงเรียนได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนโดยสอบถามความคิดเห็นในการใช้สื่อการเรียนรู้จากนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อเก็บข้อมูลการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่มีการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำ และมีความน่าสนใจ รวมถึงรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนและครูผู้สอนทุกคนมาสรุปผล เพื่อมอบเกียรติบัตรให้แก่ครูผู้สอนที่ได้คะแนนมากที่สุดในช่วงสิ้นปีการศึกษา

“...การผลิตสื่อต้องดูธรรมชาติวิชาด้วย อย่างวิทยก้จะได้หลากหลายทั้งภาพ ของจริง การทดลอง ถ้าไม่มีนี่แปลกเพราะเป็นธรรมชาติของวิชา แต่อย่างสุขศึกษาพลศึกษาต้องใช้ครูเป็นแม่แบบอย่างวิชาอื่นๆถ้าเป็นเนื้อหาอาจใช้ PowerPoint หรือสื่ออื่นๆที่ครูประดิษฐ์ขึ้นมา...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

“...ในการประชุมครูส่วนใหญ่ใครรู้อะไรก็จะสอนงานกัน คือเอามาแบ่งปันกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคนี้ เด็กเป็นอย่างไรครูก็ต้องตามให้ทัน จะให้เป็นงานเอกสารมากก็ไม่ได้ ต้องสอนให้อยู่ในโลกของเค้าเหมือนกันตามวัยนั้น บางทีเค้าก็เสนอมาป.1 เค้าก็อยากใช้ Tablet ดังนั้นเราก็ต้องสอนให้อยู่ในวัยเค้าเหมือนกัน อยู่ในความสนใจตามวัยเค้า เหมือนพูดภาษาเดียวกัน ต้องเลือกสื่อให้เหมาะกับวัยและยุคสมัย...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการยืม-คืนสื่อการเรียนรู้ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พบว่าโรงเรียนดำเนินการตามแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในแต่ละปีการศึกษา โดยโรงเรียนจะดำเนินการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีฝ่ายโสตฯเป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูล และเสนอเพื่อจัดซื้อไว้ในห้องสื่อให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเลือกใช้ โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตฯประจำห้องสื่อ 2 คนเป็นผู้รับผิดชอบการยืมคืน โดยจัดทำเป็นบันทึกการยืมและคืนสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำทะเบียนสื่อต่างๆในห้อง เช่น รูปภาพ ของจำลอง สื่อวีดิทัศน์ต่างๆ เป็นต้น และหากสื่อต่างๆเกิดการเสียหาย

เจ้าหน้าที่จะทำการซ่อมแซมและจัดทำทะเบียนการซ่อมแซมไว้ หากไม่สามารถซ่อมแซมได้เจ้าหน้าที่จะทำบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปเมื่อจบภาคเรียน และเสนอเพื่อจัดซื้อต่อไป

“...เรามีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอะไรที่ใหม่ๆก็เอาเข้ามา มีการซื้อหนังสือ ทุกปี ห้องโสตที่เป็นแหล่งสื่อถ้าทำเองได้คุณครูก็บอกห้องโสต ถ้าทำไม่ได้ก็สามารถสั่งซื้อได้...”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนดำเนินการขยายผลการใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี โดยระบุไว้ในแผนปฏิบัติงานเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สื่อสาร วางแผน กำหนดแนวทางการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และการใช้สื่อเทคโนโลยี
2. สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นและบริบทท้องถิ่นที่เป็นปัจจุบันใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. กำหนดการอบรมครูด้านการใช้ และการสร้างสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
4. จัดบรรยากาศห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
5. ประสานงานกับฝ่ายศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ฝ่ายบุคคลเพื่อเชิญวิทยากรในการจัดการอบรมครู ตามระดับความรู้ความสามารถ
6. สร้างและพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างกระบวนการคิด
7. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูสร้างและใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีคุณภาพเสริมสร้างกระบวนการคิด
8. เสริมสร้างกำลังใจ โดยการให้รางวัลกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ดีเด่นและครูผู้ใช้สื่อเทคโนโลยีดีเด่น
9. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้จัดทำโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อสร้างและผลิตสื่อที่มีคุณภาพ ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูผู้สอนได้รับ

การพัฒนาการสร้างสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนนำสื่อการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมาจากการสอบถามความคิดเห็นนักเรียน แต่ละภาคเรียน

นอกจากนี้ยังมีการขยายผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการอบรมครูผู้สอนในแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในลักษณะบทเรียนสำเร็จรูป โดยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมและใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อการเรียนรู้

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออก ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียน

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้า ระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และ หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ การสังเกต และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบกิจกรรมชมรมให้นักเรียนทุกคนเลือกเรียนตามความสนใจ ซึ่งมีการ กำหนดจำนวนนักเรียนต่อหนึ่งชมรมไม่เกิน 15 คนต่อหนึ่งระดับชั้น โดยการจัดกิจกรรม ชมรมแบ่งเป็นชมรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

การวางแผนงานชมรมดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียนระหว่างปีการศึกษา โดยกำหนดให้ ครูผู้สอนทุกคนจัดชมรมอย่างน้อยคนละ 1 ชมรม หากครูผู้สอนในระดับชั้นมีจำนวนไม่เพียงพอ สามารถขอความช่วยเหลือไปยังครูฝ่ายสนับสนุน ซึ่งครูฝ่ายสนับสนุนประกอบไปด้วย เลขานุการ สนับสนุน เลขานุการวิชาการ ครูประจำห้องธุรการ ครูประจำห้องสมุด โดยสัดส่วนการคำนวณจำนวน ชมรมมาจากจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา โดยจัดให้มีชมรมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะจัดประชุมภายในกลุ่มเพื่อแจ้งชมรมที่เปิดสอนในแต่ละระดับชั้น

เมื่อเปิดภาคเรียนนักเรียนทุกระดับชั้นจะทำการเลือกชมรมในสัปดาห์แรก นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สามารถเลือกเรียนชมรมปีการศึกษาละ 2 ชมรม แบ่งเป็นภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2

สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนทุกคนเรียนวิชาโครงการ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการตั้งสมมติฐานและการทดลอง สามารถสรุปผลเรียนรู้เป็นกระบวนการ โดยการจัดการเรียนรู้จัดทำเป็นโครงการตามความสนใจของนักเรียน ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน เมื่อจบภาคเรียนที่ 1 นักเรียนแต่ละห้องจะนำเสนอโครงการของตนในวันจัดแสดงผลงาน จากนั้นในภาคเรียนที่ 2 นักเรียนสามารถเลือกเรียนชมรมตามความสนใจของตนเอง ในส่วนของแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละชมรมจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์ บันทึกกิจกรรม และการเรียนรู้ของนักเรียนในชมรม โดยครูผู้สอนประจำชมรมเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำ

ภาพที่ 8 นักเรียนนำเสนอโครงการประจำภาคเรียน

ซึ่งมาจากความสนใจของนักเรียน โดยนำเสนอผ่านงานนิทรรศการประจำภาคเรียน

ภาพที่ 9 การจัดแสดงผลงานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
เพื่อนำเสนอผลงานและแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น

การเรียนการสอนชมรมในแต่ละสัปดาห์นอกจากครูผู้สอนประจำชมรมจะเป็นผู้รับผิดชอบ ยังมีกลุ่มผู้ปกครองอาสาที่มีความสามารถและความถนัดในด้านต่างๆ เช่น งานอาหาร งานประดิษฐ์ การวาดภาพ ฯลฯ เข้ามาเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมและช่วยครูผู้สอนแต่ละชมรมอีกด้วย

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการและชมรม ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีกระบวนการคิด ส่งผลต่อการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่แต่ละวิชามีเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีความสามารถและความถนัดในด้านใดเพื่อเป็นโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่นักเรียน

นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดกิจกรรมตามเทศกาลและโครงการต่างๆให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เช่น กิจกรรมเทศกาลคริสต์มาส กิจกรรมจากโครงการสัปดาห์อาเซียน กิจกรรมสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

“...ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนโครงการเท่ากับครู 2 คน ต่อเด็ก 6 กลุ่ม อาจจะเป็นเรื่องเดียวกัน แต่แยกกระจายไป ต้องเป็นข้อตกลงของเด็ก ครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ผู้ปกครองสนับสนุน ช่วยเหลือได้เป็นบางส่วน ให้เด็กได้เรียนรู้ปีละหนึ่งครั้ง เป็นประโยชน์กับเด็กมากเมื่อขึ้นมัธยม ขึ้นไปก็เรียนต่อ เห็นผลในมัธยมเด็กต้องคิดเองทำเองทุกกระบวนการ เด็กไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ 100% มีไปธรรมศาสตร์ จุฬาฯ...”

(หัวหน้างานวิชาการแผนกประถม , สัมภาษณ์ , 10 กันยายน 2557)

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกต และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ และแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโรงเรียนได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้เป็นข้อที่ 9 ซึ่งโรงเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ คือ มีความเป็นกุลสตรี และมีภาวะผู้นำ โดยโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรม และโครงการต่างๆที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังที่กำหนดไว้ซึ่งฝ่ายกิจการนักเรียนได้จัดเป็นงานต่างๆ อันได้แก่ งานเสริมสร้างระเบียบวินัย งานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยในแต่ละงานจะประกอบไปด้วยโครงการและกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ งานเสริมสร้างระเบียบวินัย ประกอบไปด้วย กิจกรรมปฐมนิเทศ จัดขึ้นเพื่อชี้แจงเรื่องระเบียบวินัยให้นักเรียนรับทราบ จัดทำคู่มือนักเรียน ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ซึ่งผู้ปกครองสามารถดาวน์โหลดเก็บไว้ได้ และจัดทำเป็นรูปเล่มแจกไว้ประจำในห้องเรียนแต่ละห้อง กิจกรรมบัตรประจำตัวนักเรียนสร้างวินัย เพื่อฝึกให้นักเรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบต่อการรูดบัตรประจำตัวนักเรียนเมื่อมาถึงโรงเรียน และก่อนกลับบ้าน รวมถึงเป็นการลดสถิตินักเรียนมาสาย โดยมีการเสริมแรงด้วยการให้สติ๊กเกอร์ดาวติดไว้ประจำห้องเรียน สำหรับห้องเรียนที่นักเรียนมาทันร่วมกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ คือมาก่อนเวลา 7.40 น. กิจกรรมห้องเรียนดีมีวินัย เพื่อฝึกให้นักเรียนรักษาความสะอาดห้องเรียน โดยมีครูผู้สอนในระดับชั้นเป็นผู้ประเมินร่วมกับแม่บ้านผู้ดูแลความสะอาด มีเกณฑ์ให้คะแนนเป็นสติ๊กเกอร์ดาวประจำสัปดาห์ เมื่อจบภาคเรียน ห้องเรียนที่มีสติ๊กเกอร์มากที่สุด จะได้รับรางวัลและเกียรติบัตร

งานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบไปด้วยโครงการประจำที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และโครงการที่จัดขึ้นเป็นโครงการเฉพาะกิจ ตัวอย่างโครงการประจำ เช่น โครงการพี่ดูแลน้อง โดยรุ่นพี่ระดับมัธยมศึกษาจะจัดกิจกรรมก่อนเข้าแถวให้นักเรียนระดับประถมศึกษา เช่น การนำร้องเพลงอ่านพระคัมภีร์ และในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันรุ่นพี่จะมาดูแลน้องในขณะรับประทานอาหาร คือ รุ่นพี่และรุ่นน้องนั่งรับประทานอาหารด้วยกันนั่งโต๊ะเดียวกัน รุ่นพี่มีบทบาทต้องดูแลน้องสอนให้นักเรียนรู้จักมารยาท กิจกรรมเหล่านี้เป็นการปลูกฝังให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ตัวอย่างโครงการเฉพาะกิจ เช่น โครงการเด็กดี เนื่องในโอกาสครบรอบ 140 ปี ของโรงเรียน คือ นักเรียนทุกคนจะได้รับสมุดบันทึกความดีประจำตัว ใช้สำหรับบันทึกความดีที่ทำต่อตนเองครอบครัว และสังคม เมื่อจบปีการศึกษานักเรียนที่มีสติ๊กเกอร์ดาว 140 ดวงขึ้นไปจะได้รับเกียรติบัตรพร้อมของรางวัล

โครงการส่งเสริมความเป็นกุลสตรีซึ่งจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนคือ ความเป็นกุลสตรี และมีภาวะผู้นำ โดยโครงการที่จัดขึ้นเพื่อฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตนตามมารยาทที่ดีของสังคม เช่น การไหว้ มารยาทต่างๆ มีการฝึกอบรมในชั่วโมงโฮมรูมทุกวันศุกร์ จัดการประกวดมารยาทเพื่อคัดเลือกตัวแทนนักเรียนไปประกวดร่วมกับหน่วยงานภายนอก

“...เด็กๆต้องรู้จักแบ่งปัน พี่จะได้ช่วยเหลือน้อง เหมือนอยู่บ้าน ตักอาหารต้องคิดถึงคนอื่น ทำกิจกรรมนี้จนไปถึงมัธยม การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างพี่กับน้องจะเป็นการปลูกฝังให้เค้ารักกัน กิจกรรมที่ทำร่วมกันจะแยกระดับไป แต่จะทำร่วมกัน มีกิจกรรมกีฬาหรือทำกิจกรรมร่วมกันมีพี่ดูแลครูจัดสรรให้เด็กทำกิจกรรมด้วยกัน ช่วงเวลาพักมีการแข่งกีฬาระหว่างห้องเรียน มีพี่มัธยมมาช่วยรับน้องไปส่งที่ห้องเรียน พี่มัธยมมาดูแลน้องอนุบาล ครูออกแบบกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกัน...”

(หัวหน้าระดับประถม , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

ภาพที่ 10 บอร์ดประชาสัมพันธ์งานกิจการนักเรียน

ประกาศรายชื่อนักเรียนที่มีคะแนนความประพฤติเต็ม 100 คะแนน

เพื่อเป็นการแสดงความยินดีแก่นักเรียน

เมื่อโรงเรียนดำเนินงานจนครบปีการศึกษาจะมีการสรุปโครงการต่างๆ และฝ่ายกิจการนักเรียนจะรวบรวมข้อมูลผลการสรุปโครงการต่างๆ ไปยังฝ่ายแผนงาน โดยเป็นการประเมินจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการประกอบไปด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ข้อมูลที่ได้จากการสรุปโครงการต่างๆ จะถูกนำมาพัฒนาโครงการในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งหากเป็นโครงการที่ดีมีผลที่เกิดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ และพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนได้ตามเป้าหมายก็จะดำเนินการต่อไป ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง เช่น โครงการส่งเสริมความเป็นกุลสตรี โดยมีการทำวิจัย คุณลักษณะความเป็นกุลสตรีของนักเรียนในปัจจุบัน การดำเนินการเริ่มจากการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความเป็นมาของ

โรงเรียน สอนและฝึกอบรมกิริยามารยาทต่างๆ การวางตัวในสังคม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่โรงเรียน ต้องการทราบว่านักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นกุลสตรีอย่างไร แบ่งเป็นระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนในสังกัดสภาคริสตจักร จึงมีงานศาสนกิจเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะให้นักเรียน ส่งเสริมค่านิยมของโรงเรียนเกี่ยวกับ ความรัก การให้ สอนให้นักเรียนเป็นคน ดีมีคุณธรรม โดยมีการจัดกิจกรรมในชั่วโมงนมัสการทุกวันพฤหัสบดี สัปดาห์ละ 1 คาบ มีครูผู้สอน ศาสนกิจเป็นผู้สอนข้อพระธรรมสัปดาห์ละ 1 คาบ ซึ่งงานศาสนกิจจะเข้ามารับผิดชอบร่วมกับฝ่าย กิจการนักเรียน

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกต และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และแผนงานแนะแนว พบว่า โรงเรียนมีแผนงานแนะแนวระบุไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี ดังนี้

1. ศึกษาผลการดำเนินงานปีการศึกษาที่ผ่านมา
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแนะแนว
3. ประชุมวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนว สำนวจวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมและ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามขอบข่ายงาน
4. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
5. กำกับติดตามและตรวจสอบ
6. สรุปผลการประเมินและรายงานผล

การจัดกิจกรรมแนะแนว มีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยงานแนะแนวแบ่งเป็นงาน ด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการบริหารงานแนะแนว มีครูแนะแนวซึ่งทำหน้าที่ดูแลระดับชั้นประถมศึกษาทั้งหมด 3 คน แบ่งเป็นการดูแลตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ด้านการบริการแนะแนว ครูแนะแนวมีการให้บริการที่เกี่ยวกับงานแนะแนว เช่น ดำเนินการ เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลในระเบียบเหมาะสม ดำเนินการจัดสอบเพื่อทดสอบความถนัดของ นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เพื่อให้ นักเรียนทราบว่าตนเองมีความถนัดและความชอบด้าน ไต จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้ นักเรียน มีกิจกรรมให้คำปรึกษานักเรียน ประสานงานให้ข้อมูลกับ ผู้ปกครองในกรณีที่มีปัญหา เช่น ไม่รับผิดชอบส่งงาน ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น

ในด้านการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการกำหนดคาบเรียนให้นักเรียนทุกระดับชั้นเรียนวิชาแนะแนวสัปดาห์ละ 1 คาบ มีครูผู้สอนแนะแนวรับผิดชอบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จัดกิจกรรม และบันทึกหลังการสอน และมีการนิเทศการสอนโดยหัวหน้างานภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมถึงมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนา โดยเป็นการวิจัยเชิงกรณีศึกษาของนักเรียนที่มีปัญหาโดยครูแนะแนวทำงานร่วมกับครูประจำชั้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียน

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานแนะแนว บันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน โดยแก้ไขเป็นรายกรณี เมื่อครูผู้สอนพบปัญหาของนักเรียน ทั้งปัญหาการเรียนรู้และปัญหาพฤติกรรม ครูผู้สอนจะแจ้งครูประจำชั้นเพื่อดำเนินการร่วมกับครูแนะแนวร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นกรณีไป ตัวอย่างแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ครูผู้สอนบันทึกข้อมูลปัญหาของนักเรียน ระบุปัญหาและแจ้งฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวร่วมแก้ปัญหา แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อร่วมกันแก้ไข ทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นรายกรณี นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดวันพบผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการเรียนของนักเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบครูผู้สอนเพื่อรับทราบข้อมูลจากครูผู้สอนโดยตรง

ในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนระบุงานสอนซ่อมเสริมไว้ในแผนปฏิบัติงานดังนี้

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์และวิเคราะห์สภาพผู้เรียน
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนร่วมวางแผนสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
3. จัดทำสื่อการเรียนรู้ เอกสาร ประกอบการเรียนรู้ซ่อมเสริม
4. จัดกิจกรรมซ่อมเสริมด้วยวิธีการที่หลากหลาย
5. กำกับติดตาม ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม
6. สรุปผลและนำผลไปพัฒนา

“...เมื่อเกิดปัญหาครูประจำชั้นจะแจ้งให้ครูระดับทราบ แจ้งครูแนะแนว และให้ข้อมูลผู้ปกครอง ข้อมูลจะถึงผู้บริหารมีการรับทราบ หรือถ้าเด็กไม่มาเรียนจะต้องแจ้งก่อน 9.00 น. หรือ ถ้าเด็กป่วยก็มีระบบดูแล ครูพยาบาลแจ้งครูประจำชั้น แจ้งผู้บริหารและแจ้งผู้ปกครองทราบต่อไป...”

(หัวหน้าระดับประถม , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
- 6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า
- 6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าระดับประถมศึกษา หัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ แผนงานงานห้องสมุด สถิติการใช้ห้องสมุด การสังเกตสภาพบรรยากาศภายในห้องสมุด และการจัดกิจกรรมในห้องสมุด พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการให้บริการห้องสมุดระดับประถมศึกษา จำนวน 2 ห้อง โดยทุกห้องมีแผนการดำเนินงานและผู้ดูแลรับผิดชอบทุกห้อง โดยมีนโยบายในการดำเนินงานห้องสมุด ดังนี้

1. จัดห้องสมุดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการของโรงเรียน
2. สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน
3. พัฒนาห้องสมุดให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การดำเนินงานบริการยืมและคืนหนังสือเป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ จัดทำสถิติจำนวนหนังสือตามรายชื่อ จำนวนการยืมคืนประจำวัน และสามารถตรวจสอบจำนวนการเข้าใช้บริการได้ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลห้องสมุด รวมถึงระบบสืบค้นหนังสือ สามารถทำได้โดยใช้ระบบฐานข้อมูลภายในโรงเรียนด้วยบัตรประจำตัวนักเรียนหรือบัตรประจำตัวครู และบุคลากร สามารถตรวจสอบรายการยืมและคืนหนังสือได้ การให้บริการเปิดให้บริการสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรและผู้ปกครอง สามารถเข้าใช้บริการได้ตามเวลาที่กำหนด

โรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบสืบค้น ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตโดยผู้ปกครองสามารถตรวจสอบรายการยืมและคืนหนังสือของนักเรียนได้จากรหัสประจำตัวของนักเรียนโดยใช้รหัสผ่านประจำตัวของนักเรียนแต่ละคนเข้าตรวจสอบ

การให้บริการของห้องสมุดนอกจากบริการยืมหนังสือ และสืบค้นข้อมูลต่างๆ ยังมีบริการยืมสื่อสารสนเทศประเภทสื่อวีดิทัศน์อีกด้วย รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้

และสื่อต่างๆ รอบตัว และศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง โดยให้คุณครูและผู้ปกครองมีส่วนในกิจกรรม ดังกิจกรรมต่อไปนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมห้องสมุดทรรษา, ระบายสีและปริศนาพาสนุก ตอบคำถามประจำเดือน ทายคำสุภาษิต แผ่นเกม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และเกมคำถามยามเช้า
2. กิจกรรมชมรมห้องสมุด และยุวบรรณารักษ์ จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมห้องสมุดและช่วยเหลืองานห้องสมุด
3. นิทรรศการวันสำคัญประจำเดือนเพื่อให้ความรู้ในเรื่องวันสำคัญต่างๆ
4. นิทรรศการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือที่น่าสนใจ และแนะนำหนังสือที่นักเรียนนิยมมากที่สุดในแต่ละเดือน (Popular Books) โดยจัดโต๊ะแสดงหนังสือใหม่และแนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้นักเรียน ครู บุคลากรและผู้ปกครอง ได้รับทราบข้อมูล
5. นิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน คำถามประจำเดือน และข่าวสารห้องสมุดเป็นประจำทุกเดือน
6. สอนวิชาการใช้ห้องสมุด เพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐาน รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
7. กิจกรรม Library Club เป็นกิจกรรมสะสมสติ๊กเกอร์การเข้าใช้ห้องสมุด และสะสมสติ๊กเกอร์การยืมหนังสือ เมื่อได้ครบตามจำนวนที่กำหนดสามารถนำมาแลกรับของรางวัลได้ เป็นวิธีการกระตุ้น ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ให้แก่นักเรียน
8. กิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักพิมพ์ต่างๆ และหน่วยงานภายนอก
9. นิทรรศการสัปดาห์รักการอ่าน จัดเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในโรงเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยมีพิธีเปิดงาน แจกเกียรติบัตรกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน กิจกรรมเกมต่างๆ และจัดฐานรักการอ่าน รวมทั้งเชิญชวนโรงเรียนในเขตพื้นที่และชุมชนเข้าร่วมงานสัปดาห์รักการอ่าน
10. กิจกรรมค่ายรักการอ่าน ระดับประถม จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น มีชมรมห้องสมุด ฝึกการเป็นบรรณารักษ์น้อย วิชาการอ่านซึ่งใช้สถานที่ในห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดมุมนักอ่านตามทางเดินระหว่างตึก จัดตู้แสดงหนังสือใหม่ประจำเดือน จัดกิจกรรมอ่านบอร์ดตอบคำถามประจำสัปดาห์ โดยนักเรียนที่ส่งคำตอบที่ถูกต้องจะได้รับรางวัลหน้าเสาธงทุกวันศุกร์ และจัดกิจกรรมการ

อ่านเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนอ่านหนังสือในช่วงเช้า ประมาณ 10 นาทีก่อนเรียนคาบแรก โดยจัดให้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านหนังสือทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านหนังสือทุกวันจันทร์และวันพุธ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้ดูแลการอ่านหนังสือของนักเรียน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นผู้จัดทำสมุดบันทึกการอ่านภาคเรียนละ 1 เล่ม โดยกำหนดให้ผู้ปกครองและครูประจำชั้นเป็นผู้ตรวจบันทึกการอ่านของนักเรียน ครูห้องสมุดเป็นผู้จัดหาและจัดเตรียมหนังสือใส่กล่องรักการอ่านให้กับนักเรียน ครูหัวหน้าระดับชั้นเป็นผู้เปลี่ยนกล่องรักการอ่านตามตารางที่ทางห้องสมุดได้กำหนดไว้ และครูห้องสมุดจะเป็นผู้สรุปสถิติบันทึกการอ่านเป็นประจำทุกเดือน ในสิ้นปีการศึกษาจะมีการคัดเลือกและมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนผู้ที่มีบันทึกการอ่านดีเด่นเป็นประจำทุกปี

6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ มีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ได้แก่ บันทึกการใช้ห้องปฏิบัติการ และการสังเกตห้องปฏิบัติการต่างๆ พบว่า โรงเรียนมีจำนวนห้องปฏิบัติการสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ต้องฝึกปฏิบัติเฉพาะ ได้แก่ ห้องกิจกรรมภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ห้อง ห้องกิจกรรมภาษาไทย จำนวน 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 ห้อง ห้องปฏิบัติการงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 6 ห้อง ห้องศิลปะ จำนวน 3 ห้อง ห้องคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ห้อง ห้องดนตรีจำนวน 4 ห้อง ห้องนาฏศิลป์ จำนวน 4 ห้อง ห้องพลศึกษา จำนวน 1 ห้อง ห้องมัลติมีเดีย จำนวน 5 ห้อง โรงเกษตรและแปลงเกษตร

การดูแลห้องปฏิบัติการต่างๆ มีครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการ ทำหน้าที่ดูแลจัดเก็บ อุปกรณ์ ทำทะเบียนอุปกรณ์ต่างๆ ภายในห้อง สำรวจความต้องการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ เพื่อเสนอและพิจารณาสั่งซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลเสนอต่อฝ่ายวิชาการเพื่อพิจารณา

การขอเข้าใช้ห้องปฏิบัติการทำได้โดยการลงทะเบียนขอเข้าใช้ห้องที่ห้องปฏิบัติการนั้นๆ ซึ่งครูผู้สอนสามารถวางแผนการใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆล่วงหน้าจากแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การขอเข้าใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำการทดลอง 2 คาบเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องวางแผนการใช้ห้องปฏิบัติการล่วงหน้า จัดเตรียมอุปกรณ์ และสารที่ใช้ในการทดลองต่างๆ

ในแต่ละปีการศึกษาฝ่ายบริหารจะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ และซ่อมแซม สำหรับห้องปฏิบัติการต่างๆ ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนเช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีการฝึกทักษะการปฏิบัติ ครูผู้สอนต้องเตรียมการเพื่อจัดหาวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ซื้อมาให้นักเรียนทำงานหัตถกรรม ซื้อมาใช้ใน

กิจกรรมประกอบอาหาร เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนวณงบประมาณสำหรับการสั่งซื้อวัสดุ อุปกรณ์เหล่านี้ไว้ล่วงหน้าตามระดับชั้น และทำเรื่องเสนอขออนุมัติไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะนำเสนอฝ่ายวิชาการเพื่อสั่งซื้อต่อไป การสั่งซื้อแต่ละครั้งมีการบันทึก และรวบรวมจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อการตรวจสอบในแต่ละภาคเรียน

ภาพที่ 11 ห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ภายในห้องประกอบไปด้วยอุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ ประจำห้อง สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการ
เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงของนักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12 ห้องดนตรีไทย

ภายในห้องมีเครื่องดนตรีจำนวนเพียงพอที่นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล
มีการจัดประเภทเครื่องดนตรีแบ่งตามหมวดหมู่

“...เราต้องมีทะเบียนว่าเรามีอะไรบ้าง ซึ่งแต่ละห้องในกลุ่มสาระก็จะแบ่งกันว่าห้องไหนใครรับผิดชอบ ก็จะมีครูรับผิดชอบอยู่ พอสิ้นปีการศึกษาก็จะมีแบบสำรวจว่าเรามีอะไรอยู่บ้าง ต้องการอะไรเพิ่ม ต้องการงบประมาณเท่าไร ตั้งงบประมาณซื้อทรัพย์สินถาวร และงบประมาณสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ , สัมภาษณ์ , 3 กันยายน 2557)

6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และการสังเกตสถานที่จริง พบว่า ครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูประจำชั้น และครูประจำห้องสมุด มีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนทุกห้อง โดย มีบอร์ดความรู้ และบอร์ดแสดงผลงานนักเรียน มุมหนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านในชั้นเรียนซึ่งเป็นหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามระดับชั้น

บริเวณทางเดินและมุมนั้นได้มีการจัดบอร์ดความรู้แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยกำหนดผู้รับผิดชอบไว้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์รับผิดชอบจัดบอร์ดความรู้ จำนวน 6 บอร์ด ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการประชุมและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบการดำเนินการและผู้รับผิดชอบได้ รวมถึงมีการจัดป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ประกาศรายชื่อนักเรียนที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน หรือ การดำเนินการกิจกรรมในโครงการครบรอบ 140 ปี ของโรงเรียน เป็นต้น

ภาพที่ 13 บอร์ดประชาสัมพันธ์แสดงความยินดีแก่นักเรียนที่นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

จัดอยู่ตามบริเวณทางเดินหน้าอาคารและจุดรับส่งนักเรียน

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริเวณสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และการสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีบรรยากาศร่มรื่น มีแหล่งเรียนรู้ ปลูกต้นไม้และดอกไม้นานาพันธุ์ โดยมีหน่วยงานภูมิทัศน์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีขอบข่ายงาน ดังนี้

1. สร้างแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ และดูแลบำรุงรักษา
2. สร้างภูมิทัศน์และพื้นที่สีเขียว และดูแลบำรุงรักษา
3. จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานแหล่งเรียนรู้และภูมิทัศน์

บริเวณโดยรอบอาคารเรียนประกอบไปด้วยสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งมีต้นไม้หลากหลายพันธุ์ พร้อมทั้งป้ายรณรงค์รักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ป้ายสุภาษิตภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่จัดทำโดยนักเรียน และห้องประชาสัมพันธ์เพื่อการติดต่อประสานงานบริเวณหน้าอาคารเรียนแต่ละแผนก มีป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และบอร์ดความรู้

ภาพที่ 14 บริเวณโดยรอบอาคารเรียน

มีพื้นที่ร่มรื่น เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน โดยติดป้ายความรู้สุภาษิตทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 15 บริเวณรับส่งนักเรียน

โรงเรียนกำหนดบริเวณรับ-ส่งนักเรียน โดยมีการทำสัญลักษณ์เขตการรับส่งนักเรียน
และมีการจัดช่องทางการจราจรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปกครอง
ที่จอดรถรับส่งนักเรียน

โรงเรียนที่ 2

บริบทของโรงเรียน

1. ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนที่ 2 ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2504 พร้อมทั้ง ดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรก จำนวน 5 ห้องเรียนและเปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ได้เปิดระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2530 สำหรับแผนกอนุบาลเริ่มเปิดรับนักเรียนในปี พ.ศ. 2533 จึงนับได้ว่าเป็นสถานศึกษาเอกชนแห่งแรกของประเทศไทยที่เปิดดำเนินการตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 ปรัชญาโรงเรียน

"มุ่งสร้างรากฐานทางวิชาการ และ จริยธรรม" มุ่งสร้างรากฐานทางวิชาการ หมายถึง มุ่งเน้นให้นักเรียนมีพื้นฐานทางวิชาการ ที่ดี เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน มีความคิดสร้างสรรค์ฉลาดที่จะนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาทั้งใน และนอกห้องเรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มุ่งสร้างรากฐานทางจริยธรรม หมายถึง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าคุณธรรม มุ่งเน้นให้มีวินัย ขยัน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซื่อสัตย์ เสียสละ รู้จักประหยัด อันเป็นหลักในการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักประชาธิปไตยตลอดจนรู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

จากปรัชญาของโรงเรียนได้กำหนดให้สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีคุณธรรม จริยธรรม

2.2 วิสัยทัศน์

มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อม และมีพัฒนาการครบทุกด้าน เหมาะสมตามวัย มีทักษะด้านวิชาการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการใช้ภาษาและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันเหมาะสมกับวัยมีความสุนทรีย์ภาพทางด้าน ศิลปะ ดนตรี และกีฬา รู้จักเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยและสิ่งแวดล้อม สามารถนำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องให้ได้รับการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 พันธกิจ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนทุกสังคม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง การกำหนดภารกิจ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โรงเรียน จึงกำหนดพันธกิจไว้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. พัฒนากิจกรรม ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจาร์ณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ที่ดี
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
8. พัฒนากิจกรรมผู้เรียนให้มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา
9. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนให้ได้รับการพัฒนา สามารถเรียนรู้และช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
10. ส่งเสริมครูให้มีวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองให้เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ
11. พัฒนาคูรู้ให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
12. ส่งเสริมผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

2.4 เป้าหมาย

โรงเรียนได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามบริบทของสังคม วัฒนธรรมและประเพณีไทย จึงกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
 3. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
 4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
 5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
 6. ผู้เรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 7. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
 8. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
 9. ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนา สามารถเรียนรู้ และช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- ด้านการเรียนการสอน (ด้านครู)
10. ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/มีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีมีครูพอเพียง
 11. ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ด้านการบริหารจัดการ
12. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา
 13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร
 14. สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
 15. สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 16. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย
 17. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ
- ด้านการพัฒนาชุมชนแหล่งเรียนรู้
18. สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 19. สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

2.5 ที่ตั้งและสภาพชุมชนโดยรอบ

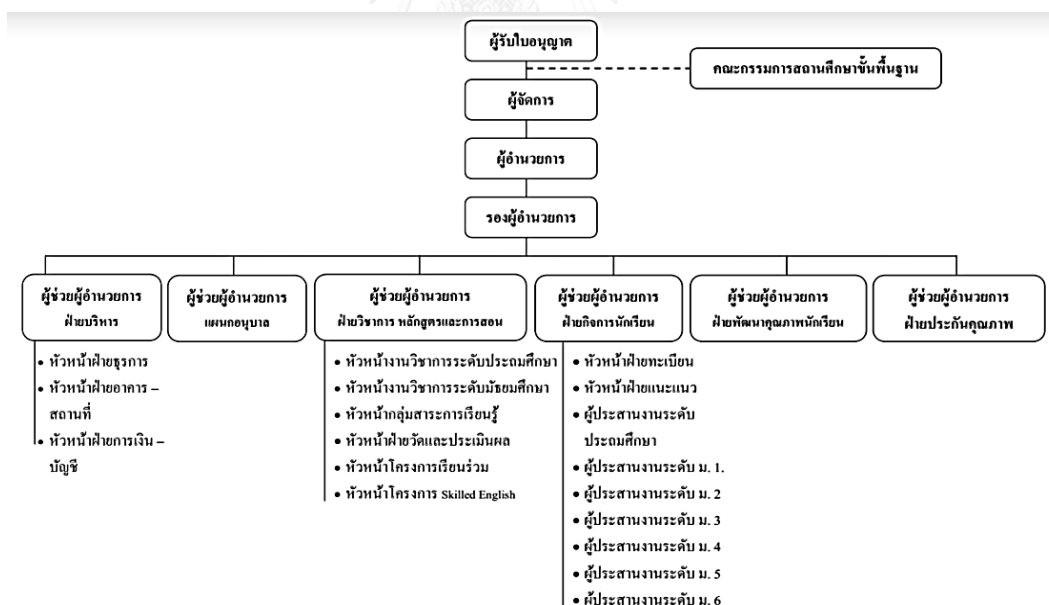
โรงเรียนที่ 2 ตั้งอยู่เลขที่ 955 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้รับการอนุญาตจัดตั้งเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2504 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อที่ 17 ไร่ ซึ่งบริเวณโดยรอบเป็นชุมชนเมือง ประกอบด้วยสถานศึกษา โรงแรม ธนาคาร วัด ห้างสรรพสินค้า สถานีตำรวจ ตลาดสด สถานีรถไฟบีทีเอส และบ้านพักอาศัย เป็นต้น

2.6 จุดเน้น ลักษณะเฉพาะของโรงเรียน

โรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา และเปิดรับนักเรียนโครงการเรียนร่วมเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ร่วมกับมูลนิธิแสงสว่าง ปัจจุบันมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3. โครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนที่ 2 มีการบริหารงานตามโครงสร้างโดยมีผู้จัดการและผู้อำนวยการบริหารงาน เพื่อวางแผนและกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานและบริหารงานตามโครงสร้าง ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 2

4. ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 5 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557
จำแนกตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	นักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 1	2	75
ประถมศึกษาปีที่ 2	2	48
ประถมศึกษาปีที่ 3	2	47
ประถมศึกษาปีที่ 4	2	57
ประถมศึกษาปีที่ 5	2	63
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	56
รวม	12	346

5. ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 6 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 2 ปี 2557 จำแนกตามระดับชั้น และประเภทบุคลากร

ประเภทบุคลากร	จำนวน
ผู้บริหาร	11
ครูผู้สอน	110
บุคลากรทางการศึกษา	32
รวมทั้งสิ้น	153

สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

โรงเรียนได้ดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ อันประกอบไปด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชนสังคม และท้องถิ่น โดยจัดการประชุมผู้ปกครองประจำปี ทุกต้นปีการศึกษา เพื่อสอบถามข้อมูลความต้องการของผู้ปกครองโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล และเมื่อได้ข้อมูลความต้องการจากผู้ปกครอง โรงเรียนจะนำมาพิจารณาร่วมกับนโยบายจากฝ่ายบริหาร โดยมีฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบวางแผนพัฒนาหลักสูตร

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรมีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน มาพัฒนาหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเครือข่าย และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดช่วงเวลา รายละเอียดเพื่อการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แจ้งข้อมูลจากการประชุมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้รับทราบ และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อจบปีการศึกษาครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะสรุปข้อมูลร่วมกันและนำผลการพัฒนาหลักสูตร เสนอต่อที่ประชุมฝ่ายบริหาร

ตัวอย่างการดำเนินการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการดำเนินการดังนี้

1. สำรวจข้อมูลความต้องการจากผู้ปกครองและชุมชนโดยรอบ

2. นำข้อมูลความต้องการจากชุมชนซึ่งเป็นชุมชนอิสลามมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมโดยสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง นำข้อมูลมากำหนดเป้าหมาย วางแผนการจัดการเรียนรู้

3. นำเสนอหลักสูตรต่อที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาหลักสูตรและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้
4. ครูผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้โดยยึดแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน
5. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และนำข้อมูลจากสรุปรายวิเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักสูตรในปีการศึกษาถัดไป

“...ทุกคนมีส่วนร่วมกัน แล้วก็มาดูท้องถิ่นว่าวิชาใดเหมาะสม ท้องถิ่นเราก็คือ อิสลาม เปิดขึ้นมาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ตามความต้องการของผู้ปกครองซึ่งเราเอาข้อมูลมาประกอบ เราเอาข้อมูลมาวางแผนในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด แล้วก็ยึดความต้องการของโรงเรียน ความต้องการของผู้ปกครอง โดยยึดแนวทางในการปฏิบัติของโรงเรียน เราประเมินผลเสร็จแล้วก็มาวิเคราะห์ตอนปิดภาคเรียน...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนต้องมาจากการพิจารณาจากหลายส่วน ทั้งความต้องการของผู้ปกครอง นโยบายฝ่ายบริหาร สภาพการณ์สังคมในปัจจุบัน ร่วมกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อม และมีพัฒนาการครบทุกด้าน เหมาะสมตามวัย มีทักษะด้านวิชาการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม โดยข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ก่อนนำมาจัดหลักสูตร เป็นหลักสูตรปกติ และหลักสูตรพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีการกำกับติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรทุกปี ซึ่งผลการประเมินถูกนำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติ โครงการเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรในปีถัดไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการดังกล่าวได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร โดยดำเนินการสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีตัวแทนผู้ปกครองเข้าร่วมการประชุมด้วย จากนั้นดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองทุกปีการศึกษา เพื่อแจ้งข้อมูลการดำเนินการด้านวิชาการของโรงเรียนและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการชมรมผู้ปกครองเครือข่ายเพื่อเป็นตัวแทนในการร่วมกิจกรรมและสื่อสารข้อมูลระหว่างโรงเรียนและกลุ่มผู้ปกครอง

“...หลักสูตรต้องมีเป้าหมายไว้ แล้วเราก็ต้องคิดว่าจะทำอะไรเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด แล้วถ้าไม่ได้อย่างที่เรที่ตั้งไว้ก็ต้องดูว่าจากอะไรแล้วแก้ตรงนั้น...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

“...ผู้เกี่ยวข้องก็มีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเครือข่าย หัวหน้ากลุ่มสาระ ผู้บริหาร มาวางแผนร่วมกันและหัวหน้ากลุ่มก็จะกลับไปแจ้งคุณครูในกลุ่มตัวเอง...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร และแผนงานนิเทศการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร โดยระบุเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี จัดเป็นโครงการนิเทศ ภายใน กำหนดการนิเทศการสอนของครูผู้สอนไว้ภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยมีหัวหน้างานวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้นิเทศการสอน ขั้นตอนการดำเนินการเริ่มจากการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนิเทศการสอน และให้ครูผู้สอนเตรียมการสอนตามปกติ โดยการเข้านิเทศการสอน จะไม่กำหนดเวลา หรือระบุคาบเรียนล่วงหน้า เป็นการนิเทศการสอนตามสภาพจริง ซึ่งในแต่ละภาคเรียนหลังจากการนิเทศการสอนครั้งแรก ผู้นิเทศจะมีการให้ข้อมูลแก่ครูผู้รับการนิเทศเพื่อการพัฒนา จากนั้นจะมีการนิเทศการสอนอีกครั้งเพื่อติดตามผลการพัฒนา

นอกจากนี้ยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อแนะนำ และเสนอแนะเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการสอนของครูผู้สอน ซึ่งหากการสอนมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปตามเป้าหมาย

การประเมินการใช้หลักสูตรของโรงเรียน มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากนั้นครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะนำผลข้อมูลผลการวิเคราะห์มาปรับใช้ในปีการศึกษาถัดไป โดยจัดทำเป็นโครงการซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มจะประชุม และดำเนินการเตรียมการในช่วงเวลาว่างปิดภาคฤดูร้อน

“...การจัดการเรียนการสอนแต่ละปี เราจะมีแผนพัฒนา เราจะตั้งเป้าหมายไว้ว่าเราจะวางไว้เท่าไร เราก็ทำแล้วก็ไปดูเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามนั้นหรือไม่ คือแผนของเรา ความกตัญญูเราต้องการเท่าไร ในด้านความรู้จะมีผลสัมฤทธิ์นักเรียน คะแนนโอเน็ต ส่วนด้านคุณธรรมฝ่าย

แผนเค้าก็มีแบบสอบถามทั้งคู่ ทั้งผู้ปกครอง ก็ดูว่าพัฒนาการนักเรียนเป็นไปในทางใด มีแบบประเมิน เราก็เอามาคิดค่าเฉลี่ยต่อไป แล้วก็เอาข้อมูลมาเตรียมการปรับในปีต่อไป...”

(หัวหน้างานประกันคุณภาพ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

“...การจัดการเรียนการสอนแต่ละปี เราจะมีแผนพัฒนา เราจะตั้งเป้าหมายไว้ว่าเราจะวางไว้เท่าไร เราก็ทำแล้วก็ไปดูเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามนั้นหรือไม่ คือแผนของเรา ความกตัญญูเราต้องการเท่าไร ในด้านความรู้จะมีผลสัมฤทธิ์นักเรียน คะแนนโอเน็ต ส่วนด้านคุณธรรม ฝ่ายแผนเค้าก็มีแบบสอบถามทั้งคู่ ทั้งผู้ปกครอง ก็ดูว่าพัฒนาการนักเรียนเป็นไปในทางใด มีแบบประเมิน เราก็เอามาคิดค่าเฉลี่ยต่อไป แล้วก็เอาข้อมูลมาเตรียมการปรับในปีต่อไป...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยระบุแผนงานพัฒนาหลักสูตรลงในแผนปฏิบัติงานประจำปี ดำเนินการหลังจากการประเมินการใช้หลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา ในช่วงปิดภาคฤดูร้อนประจำปี โดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล และชี้แจงข้อมูลผลการประเมินไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อทำการชี้แจงและประชุมหารือจากผลการประเมินการใช้หลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะดำเนินการร่วมกันเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรโดยเป็นการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำมาปรับใช้ในปีการศึกษาถัดไป

“...หลังจากการนำหลักสูตรในกลุ่มสาระไปใช้ทำแผนการสอน และนำไปทำการสอนกับ ผู้เรียน บางตัวชีวิตก็ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ จึงมีการประชุมคณะครูเพื่อแก้ไขปรับปรุง แต่ละตัวชีวิต ผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มนั้นๆ...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงานวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูผู้สอนประจำวิชาเป็นผู้รับผิดชอบวิเคราะห์นักเรียนเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายบุคคล และจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน

แนวทางในการพัฒนานักเรียนในแต่ละกลุ่มนั้น สำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนโรงเรียนดำเนินการโดยครูผู้สอนจัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนเฉพาะ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาโรงเรียน เมื่อผ่านการพิจารณา ฝ่ายวิชาการจะส่งให้ครูผู้สอนประจำวิชานำไปใช้พัฒนานักเรียนในกลุ่มอ่อน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม เป็นการสอนด้วยวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง

นอกจากนี้สำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนยังมีการสอนซ่อมเสริม และสอนพิเศษให้แก่นักเรียนซึ่งทางโรงเรียนจะดำเนินการประสานงาน แจกข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มปานกลางและกลุ่มเก่งมีการพัฒนานักเรียนจากการวิเคราะห์บทเรียน จัดทำบทเรียนที่แตกต่างกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น

“...มีวิจัย และบทเรียนสำเร็จรูป ถ้าวิเคราะห์ออกมาแล้วมีกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน เด็กเก่งเราจะเสริม เด็กอ่อนเราจะซ่อม ครูประจำวิชาจะดูแลของตัวเอง คือเรียนเหมือนกัน แต่บทเรียนต่างกัน เราจะส่งให้ที่ปรึกษาโรงเรียนดูว่าบทเรียนใช้ได้หรือไม่ วิเคราะห์ผู้เรียน แล้วเอาผลไปดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ โดยปรับวิธีการเพื่อให้เด็กเรียนได้ดีขึ้น...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน และบันทึกการใช้แหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการจัดการเรียน

การสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ดูแล ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประชุมสร้างความเข้าใจและชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มุ่งเน้นตามแนวทางการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ตัวอย่างกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ได้แก่ กิจกรรมโต้วาที กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ กิจกรรมเสียงตามสายซึ่งจัดเป็นกิจกรรมชมรม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล และสร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจของนักเรียน โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนทุกภาคเรียน มีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ ตัวอย่างโครงการ เช่น โครงการสร้างวัสดุจากเศษเหลือใช้ โครงการกล้วยมัทศจรีย์ โครงการรักษโลก เป็นต้น

ภาพที่ 16 การแสดงผลงานการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ

ตัวอย่างการเรียนรู้แบบโครงการ ชื่อโครงการ “กล้วยมัทศจรีย์” ถูกจัดขึ้นในวันจัดแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองและผู้สนใจเข้าชม

การดำเนินการส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ เช่น จัดหาครูพี่เลี้ยงเมื่อมีครูใหม่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มอบหมายงาน และติดตามนิเทศการสอน สำหรับการประสานงานในระดับชั้น ฝ่ายวิชาการกำหนดให้มีผู้ประสานงานระดับชั้นทำหน้าที่ประสานงานแจ้งกิจกรรม โครงการ และงานระเบียบวินัยนักเรียนในแต่ละสัปดาห์ให้ครูในระดับชั้นทุกคนทราบ โดยการประชุมครูเพื่อประสานงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และในระดับชั้นถูกกำหนดไว้ในแผนงานของครูผู้สอนทุกคน

มีฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ได้แก่ การประชุมระดับชั้นทุกวันพุธในสัปดาห์แรกของเดือน และการประชุมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกวันศุกร์ในสัปดาห์สุดท้ายของเดือน โดยสาระของการประชุมในระดับชั้นเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนในเรื่องระเบียบวินัย เพื่อรับทราบ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาในระดับชั้น สำหรับสาระของการประชุมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนการสอนของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้เกิดการส่งต่อข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน และติดตามสอบถาม เพื่อส่งเสริมครูในด้านการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสมอ

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแผนการพัฒนาคู่มือโดยระบุในแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ หรือเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนสนใจ โดยฝ่ายวิชาการ จะเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมถึงการจัดส่งครูผู้สอนเข้าอบรมความรู้ร่วมกับหน่วยงานภายนอก และนำมาขยายผลให้ครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบต่อไป

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโรงเรียนดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้แก่ครูผู้สอน จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาเนื้อหา และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งวางแผนการจัดกิจกรรม และการกำหนดชิ้นงานร่วมกัน จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้นำข้อมูลการวางแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการชี้แจงในการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้อีกครั้งเพื่อให้ครูผู้สอนรับทราบ และร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนบูรณาการในรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการ ตัวอย่างกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ เช่น การจัดการเรียนรู้บูรณาการเรื่อง น้ำ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการแต่งกลอนเกี่ยวกับน้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการอนุรักษ์น้ำ ประโยชน์ของน้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การทดลองคุณสมบัติของน้ำ เป็นต้น จากนั้นครูผู้สอนจะจัดให้นักเรียนนำเสนอความรู้ผ่านโครงการซึ่งโรงเรียนได้กำหนดวันจัดการแสดงโครงการของนักเรียนให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้ แสดงผลงานจากการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจเข้าชม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ภาพที่ 17 โครงการจากการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ

โดยบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โครงการขยະเป็นการนำเสนอผลงานการออกแบบถังขยະ แต่งเพลงเกี่ยวกับขยະ และเรียนรู้การแยกประเภทขยະของนักเรียน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ดำเนินการโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันพิจารณาเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผนวกในการจัดการเรียนการสอนได้ โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้บริเวณพื้นที่ตั้งโดยรอบของโรงเรียน เช่น บ้านช่างไทยที่สอนศิลปะมวยไทย ทางโรงเรียนจะดำเนินการประสานงานติดต่อ ขอความร่วมมือไปยังแหล่งเรียนรู้นั้น เพื่อนำความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน หรือหากผู้ปกครองให้ข้อมูลในช่วงการประชุมผู้ปกครองประจำปี เป็นผู้ปกครองที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ฝ่ายวิชาการจะติดต่อและเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรให้ข้อมูลแก่นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ

“...ที่สำคัญเมื่อเราจัด เราก็ดึงเด็กมาช่วยด้วย ผู้ปกครองก็เข้ามาเป็นวิทยากร ทำอาหาร งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ บางทีเราก็ประสานงานตรงเลย อย่างบ้านช่างไทยที่ทำเรื่องมวยไชยาเรารู้ก็เข้าไปประสานโดยตรงเลย...”

(หัวหน้างานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน แผนงานซ่อมเสริม และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน โดยมีการพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เรียนกลุ่มอ่อนในช่วงพักกลางวัน และช่วงหลังเลิกเรียน รวมถึงแจ้งผู้ปกครองให้ทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ซึ่งโรงเรียนร่วมกับมูลนิธิสถาบันแสงสว่างจัดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองและครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือบกพร่องทางการเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงเด็กปกติมากที่สุด ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมต่อไปในอนาคต ซึ่งการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนต้องผ่านการคัดเลือกครูของมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง และเมื่อได้เข้าเรียนร่วมแล้ว ครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่างจะเข้ามาช่วยดูแลนักเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน พร้อมสังเกตพัฒนาการและเก็บข้อมูลในชั้นเรียนร่วม เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การดำเนินงานสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคือ โรงเรียนจัดครูประจำที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนโดยเฉพาะ เพื่อพัฒนาเด็กเฉพาะทาง ให้เด็กพัฒนาตามศักยภาพ หากนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษโรงเรียนจะประสานงานไปยังมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง เพื่อส่งนักเรียนไปฝึกที่มูลนิธิและติดตามพัฒนาการเป็นรายบุคคล มีการติดตามผลเป็นระยะ และประสานงานให้ผู้ปกครองทราบ

การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โรงเรียนจะพิจารณานักเรียนเป็นรายบุคคลว่าควรเรียนร่วมในลักษณะใด เช่น เรียนร่วมบางเวลา เรียนร่วมเต็มเวลา หรือเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ซึ่งมีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ยังต้องเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ และเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคม และวิทยาศาสตร์ ในห้องพัฒนาการ 1 และ 2 ส่วนในวิชาพลศึกษา ดนตรี ลูกเสือ และศิลปะให้เรียนร่วมบางเวลากับนักเรียนในชั้นเรียนตามปกติได้

การส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนดำเนินการโดยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกับหน่วยงานภายนอก เช่น การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีน การแข่งขันเล่นนิทาน เป็นต้น และมีการประกาศรายชื่อนักเรียนในกิจกรรมหน้าเสาธงตอนเช้า และแจกเกียรติบัตรเพื่อแสดงความยินดีแก่นักเรียน

“...ถ้าเด็กอ่อนที่เรามีจะบอกผู้ปกครองเลยว่าคนนี้อ่อนนะต้องมาเรียนเสริม จะบอกให้มาเรียนตอนกลางวัน เด็กเล็กๆส่วนใหญ่จะให้มาเรียนตอนกลางวัน อย่างทำการบ้าน เขียนไม่ได้ ให้มาหา ตอนเย็นก็จะมีชั่วโมงเสริมทำการบ้านให้เสร็จก่อนกลับบ้าน...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

“...คือเราจะมีครูประจำเฉพาะเลยที่เข้าโครงการเลย เรามีโครงการพิเศษ เรามีครูประจำที่ดูแลที่ประกบเด็กเลย คือเราสอน เด็กสามารถทำได้ก็ทำ เด็กทำไม่ได้ก็มีครูดู เพราะเด็กไม่สามารถทำได้ 100% ทั้งหมด เรียกว่าให้ทำตามศักยภาพ เรามีส่วนโครงการเรียนร่วม ไม่ใช่แฉะแฉาว เราจะมีการประสานงานกับมูลนิธิแสงสว่าง เด็กคนไหนที่เรียนร่วมไม่ได้จะต้องถูกส่งไปบำบัดก็จะประสานงานไปหรือทางมูลนิธิเข้ามาดู เค้าจะมีการติดตามผลสำหรับนักเรียนเหล่านี้...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

ด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน
- 3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน
- 3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
- 3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผล ประเมินผล คู่มือการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการวัดผล ประเมินผล ตามระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการจัดทำคู่มือวัดผล ประเมินผล คู่มือการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยฝ่ายวิชาการจัดประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผล สร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน และประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบตามแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครองประจำปีการศึกษา

อีกทั้งโรงเรียนได้ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามมาตรฐานตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างหลากหลาย มีการมอบหมายภาระงาน แบบทดสอบ โครงการ ประเมินจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน นำผลจากการวัดไปประเมินในระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในกรณีมีผู้ไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูผู้สอนจะดำเนินการพัฒนาและสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนจนกว่าจะผ่านเกณฑ์การประเมิน รวมถึงประสานงานแจ้งข้อมูลแก่ผู้ปกครองเพื่อรับทราบเพื่อร่วมดูแลนักเรียนให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติเดียวกัน

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวัดและประเมินผลมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบบันทึก เป็นต้น รวมถึงเกณฑ์การเก็บคะแนน จะผ่านการพิจารณาจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และฝ่ายวิชาการก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งหลังจากการนำเครื่องมือไปใช้แล้ว ฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้รวบรวมและเก็บแบบทดสอบ นำมาวิเคราะห์ตามผลการทดสอบของนักเรียนก่อนจะเก็บไว้ในคลังแบบทดสอบ เป็นข้อมูลสำหรับปีการศึกษาต่อไป

การส่งเสริมการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้แก่ครูผู้สอน โรงเรียนดำเนินการโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการสร้างข้อสอบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ให้แก่ครูผู้สอน รวมถึงการสอนงานตามระบบพี่เลี้ยงโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ ประชุมทำความเข้าใจหลักสูตร ชี้แจงตัวชี้วัด การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การมอบหมายภาระงาน การกำหนดเกณฑ์การประเมินการใช้เครื่องมือการประเมิน มีการประชุมเป็นกลุ่มย่อยสำหรับครูใหม่

“...มีการจัดอบรม วิธีการสร้างข้อสอบ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกข้อสอบให้ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ อบรมและปฏิบัติจริง แผนการสอนผู้ทรงก็ดูให้ ตอนเย็นก็คุยกัน และหัวหน้ากลุ่มก็เป็นบุคคลที่สำคัญ ต้องสอนน้องตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บคะแนน อธิบายตัวชี้วัด เครื่องมือต่างๆเป็นอย่างไร ดูข้อสอบที่ครูส่งมา สำหรับครูใหม่จะพูดตั้งแต่แรก ทั้งหลักสูตร การสอน ดูกระบวนการด้วย ทั้งพูดคุยเป็นกลุ่มย่อยหรือตัวต่อตัว...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

“...เราก็อธิบาย การเรียนการสอนเป็นแบบนี้ การวัดและประเมินผลเป็นแบบนี้ ทำให้ดูยกตัวอย่าง เรียบมาคุย แก้ไขทุกอย่าง อย่างครูใหม่ที่มาเราจะให้เพื่อนในกลุ่มสาระเป็นที่เลี้ยง คนเก่าในกลุ่มสาระ หัวหน้ากลุ่มก็มอบหมายการสอนงานไป แล้วก็ตามไปดูภายหลัง ทำให้ครูสบายใจกว่า..”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผลและประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนที่ช่วยกระตุ้นคุณภาพนักเรียนโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการประชุมเพื่อกำหนดกำหนดเกณฑ์การประเมินแต่ละตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการประเมินผล ระหว่างเรียน กำหนดภาระงานชิ้นงาน และเกณฑ์การประเมินร่วมกันกับครูผู้สอนตามระดับชั้น มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินรูปแบบรูปรีด โดยกำหนดระดับคุณภาพของภาระงาน ชิ้นงาน หรือระดับความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนทราบถึงระดับความสามารถในการทำชิ้นงาน ภาระงาน และการเรียนรู้ของนักเรียน จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะเสนอต่อฝ่ายวิชาการ

ในขั้นตอนการดำเนินการครูผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการเก็บคะแนน บันทึกผล ระหว่างภาคเรียน รวมถึงบันทึกพัฒนาการของผู้เรียนในบันทึกหลังการสอน ซึ่งครูผู้สอนต้องบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง และส่งบันทึกการสอนพร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ ซึ่งการบันทึกหลังการสอนทุกครั้งจะทำให้ครูผู้สอนทราบถึงพัฒนาการและระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและพัฒนานักเรียนร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“...ต้องดูคำถามกับคำตอบให้ตรงกัน ดูเนื้อหา ดูวัยของเด็กว่าสามารถทำได้หรือไม่ ถ้าเป็นเด็กเล็กจะใช้เกณฑ์อย่างไร ถ้าเป็นเด็กโต จะใช้เกณฑ์อย่างไร...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนมีระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน จะดำเนินการหลังจากการทดสอบประจำภาคเรียนเพื่อให้นักเรียนทราบผลการทดสอบ และทราบถึงพัฒนาการของตนเอง เป็นรายบุคคล และเพื่อสอนซ่อมเสริมให้แก่เรียนในกลุ่มอ่อน

การรายงานผลการเรียนต่อผู้ปกครอง โรงเรียนระบุช่วงเวลาในการจัดประชุมเพื่อรายงานผลการเรียนของนักเรียนต่อผู้ปกครองในแผนปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งโรงเรียนจัดเป็นประจำภาคเรียนละ 1 ครั้ง เมื่อจบภาคเรียน เพื่อรายงานผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ รวมถึงเป็นโอกาสในการร่วมแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้ปกครองพบปัญหาของนักเรียน หรือ

ต้องการพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้โรงเรียนยังรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ และป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน และจัดทำรายงานประจำปีของโรงเรียนเพื่อรายงานต้นสังกัดของโรงเรียนด้วย

“...เราทำเป็นใบแทนสมุดพกไว้ ทุกสิ้นเทอม ปีละสองครั้งที่มีผู้ปกครองต้องมาพบครูประจำชั้นเพื่อฟังรายงานผลการเรียนของลูก แต่ถ้าวางเทอมมีปัญหาจะโทรมา จะมาพบก็มาได้ เพราะโรงเรียนเราจะได้เรื่องความใกล้ชิด เราดูแลบุตรหลานเค้าใกล้ชิด...”

(หัวหน้างานประกันคุณภาพ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนนำผลการเรียนของนักเรียนไปพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเมื่อทราบผลการทดสอบ ครูผู้สอนจะจำแนกนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน สำหรับนักเรียนในกลุ่มอ่อน ครูผู้สอนจะดำเนินการแจ้งผู้ปกครองให้รับทราบว่านักเรียนต้องได้รับการพัฒนา โดยมีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนในช่วงพักกลางวัน และสอนการบ้านในช่วงเย็นให้นักเรียนในกลุ่มนี้ก่อนกลับบ้าน

ในด้านการพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร เมื่อจบปีการศึกษาครูผู้สอนจะร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้น และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O – NET) โดยนำตัวชี้วัดและเนื้อหาวิเคราะห์ร่วมด้วย จากนั้นจะนำผลการวิเคราะห์เสนอต่อฝ่ายวิชาการและรายงานต่อผู้บริหารเพื่อรับทราบและให้ข้อเสนอแนะ โดยเป็นการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปีการศึกษาถัดไป

“...ถ้าเด็กอ่อนที่เรามีจะบอกผู้ปกครองเลยว่าคนนี้อ่อนนะต้องมาเรียนเสริม จะบอกให้มาเรียนตอนกลางวัน เด็กเล็กๆส่วนใหญ่จะให้มาเรียนตอนกลางวัน อย่างทำการบ้าน เขียนไม่ได้ให้มาหาตอนเย็นมีชั่วโมงเสริมทำการบ้านให้เสร็จก่อนกลับบ้าน เราจะเอาผลสัมฤทธิ์โดยรวมมาวางแผนใช้ใน ปีต่อไป...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ด้านการผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี
- 4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี โดยมีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยมีการสำรวจตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน และนำเสนอฝ่ายวิชาการในช่วงปิดภาคฤดูร้อนก่อนเริ่มปีการศึกษา เพื่อรับทราบความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน และดำเนินการจัดหาตามความต้องการใช้

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการส่งเสริมการผลิตสื่อและเทคโนโลยี โดยกำหนดการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมไว้ในแผนปฏิบัติงาน โดยระบุช่วงเวลาในการอบรมระหว่างปิดภาคเรียนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้และผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบในการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรในการอบรม และหลังจากการอบรมมีการติดตามผล โดยกำหนดให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

“...ทางโรงเรียนให้การสนับสนุน ส่งเสริม การผลิต พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ให้เบิกจ่ายอุปกรณ์ในการทำสื่อต่างๆได้ ครูก็สามารถผลิตสื่อตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดที่สอนในแต่ละคาบ เพื่อให้ให้นักเรียนสนใจ เข้าใจเนื้อหา บทเรียนได้ดีขึ้น...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการยืม-คืนสื่อการเรียนรู้ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า ครูผู้สอนมีการใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

ในการจัดการเรียนการสอน โดยโรงเรียนสนับสนุนในการจัดทำห้องสื่อการเรียนรู้ มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายไอที เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ซึ่งครูผู้สอนสามารถยืมใช้สื่อการเรียนรู้ตามความต้องการที่ตรงกับ แผนการจัดการเรียนการสอน หากไม่มีสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการใช้ ครูผู้สอนสามารถแจ้งความต้องการใช้ ไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะทำการพิจารณาเพื่อเสนอไปยัง ฝ่ายวิชาการเพื่อจัดซื้อต่อไป

การแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำขึ้น โดยนำสื่อการเรียนรู้ที่ตนผลิตมาแลกเปลี่ยนเพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอน และสื่อการเรียนรู้บางส่วนสามารถยืมได้ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการยืมคืน ซึ่งครูผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพของรายวิชา เช่น สื่อของจริงเพื่อการลงมือปฏิบัติ รูปภาพ บัตรคำ เป็นต้น

จากการแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนยังได้แลกเปลี่ยน วิธีการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนตามช่วงวัย มีการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ วัยของนักเรียน และลักษณะของเนื้อหาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีบทบาท ในการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน จากการตรวจแผน การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองหรือชุมชนกับโรงเรียน เพื่อจัดหาแหล่งเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

“...มีการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรม สื่อที่มีสองแบบคือ ส่วนหนึ่งครูก็ทำขึ้นมา อีกส่วน ที่ไม่สามารถทำได้ก็จัดซื้อจัดหา ครูผู้สอนแจ้งมาว่าอยากได้อะไร ก็จัดซื้อไป เรามีการติดตามคือ มี ทะเบียนห้องสื่อ ใครยืมไป เอาไปใช้เมื่อไหร่ มีเจ้าหน้าที่ดูแล สื่อบางส่วนก็อยู่ที่หมวดด้วย นอกจาก สื่อเฉพาะ สื่อนวัตกรรมก็อยู่ห้องเฉพาะไป มีการแลกเปลี่ยน คือ ยืมกันใช้ ประหยัด หรือว่าร่วมกัน ทำ แบ่งให้เพื่อนได้ใช้ เหมือนแหล่งเรียนรู้ที่ร่วมกันทำ ใครเก่งอะไรก็มาร่วมกันทำ...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ , สัมภาษณ์ , 19 กันยายน 2557)

4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน ประจำปี แผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และบันทึกการยืม-คืนสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียน มีระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่าย ไอทีฯเป็นผู้รับผิดชอบดูแลจัดทำทะเบียนสื่อ แบ่งตามหมวดหมู่ประเภทสื่อ เช่น รูปภาพ ของจำลอง วัสดุทัศน อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น โดยเมื่อครูผู้สอนมีความต้องการใช้สามารถลงทะเบียนเพื่อยืม สื่อการเรียนรู้ที่ห้องสื่อได้ ส่วนสื่อนวัตกรรมที่ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทำร่วมกันจะถูกเก็บ

ไว้ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอนสามารถ ยืมไปใช้ได้ ซึ่งหลังจากการยืมสื่อการเรียนรู้ไปใช้ในแต่ละครั้ง เมื่อครูผู้สอนนำกลับมาส่งคืน เจ้าหน้าที่ จะตรวจสอบสภาพเพื่อการใช้งานในครั้งต่อไป ซึ่งหากพบว่ามีอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนรู้ชำรุดเสียหาย เจ้าหน้าที่จะดำเนินการซ่อมแซม และหากไม่สามารถซ่อมแซมได้จะมีการนำเสนอเพื่อพิจารณาสั่งซื้อต่อไป

4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน ประจำปี และแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนดำเนินการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการขยายผลการใช้สื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างครูผู้สอนระดับชั้นเดียวกัน แลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ การประดิษฐ์สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมการขยายผลการอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน โดยส่งตัวแทนครู และบุคลากรเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภายนอกและขยายผลจากการอบรมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองทราบ เช่น การอบรมการสอนคณิตศาสตร์ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) การส่งครูเข้าอบรมในโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เป็นต้น

อีกทั้งโรงเรียนยังขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้นอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอบรมย่อยหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการ อบรมครูทางไกล ETV ปีที่ 1-3 โดยครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นวิทยากรฝึกอบรมให้ คณะครูจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้
- 5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว
- 5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีการสอบถามความต้องการของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา และนำข้อมูลมาวางแผนจัดเป็นกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ โดยจัดเป็นรายวิชาให้นักเรียนเลือกเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้สอนและวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์ ตัวอย่างชมรมที่เปิดสอน เช่น ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมห้องสมุด ชมรมนาฏศิลป์ เป็นต้น

การเลือกชมรมแบ่งเป็นชมรมที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สามารถเลือกได้ และชมรมที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สามารถเลือกได้ โดยเลือกเรียนชมรมในแต่ละปีการศึกษาแตกต่างกันไป การประเมินนักเรียนแต่ละชมรมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละชมรมที่ตั้งไว้ และมีเกณฑ์การประเมินทดสอบทักษะต่างๆของนักเรียน โดยมีเกณฑ์การประเมินคือ ผ่าน และไม่ผ่าน หากนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินต้องได้รับการพัฒนาทักษะ ตามวัตถุประสงค์ของชมรม ให้มีความสามารถหรือทักษะตามที่กำหนดและสามารถปฏิบัติให้ผ่านเกณฑ์ในเบื้องต้นได้ รวมถึงเมื่อจบภาคเรียนนักเรียนแต่ละชมรมต้องสามารถนำเสนอองค์ความรู้ผ่านงานแสดงผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองและผู้สนใจที่เข้าชมได้ ตัวอย่างชมรมประดิษฐ์ นักเรียนต้องสามารถประดิษฐ์และทำชิ้นงานตามที่กำหนดได้ ซึ่งนักเรียนต้องเกิดทักษะที่สามารถทำได้ ประดิษฐ์ได้

นอกจากกิจกรรมชมรมตามความสนใจของนักเรียนแล้วโรงเรียนยังจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสดูความสามารถและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด กิจกรรมสัปดาห์วิทยาศาสตร์ กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ เป็นต้น

“...การเรียนชมรมจะแยกกันว่า 6 ชมรมนี้ของประถมต้น เด็กก็จะหมุนเวียนกันเรียนไปจบครบ 6 ชมรม ประถมปลายก็เช่นกัน ครูต้องมาคุยกัน เราทำหลักสูตรขึ้นมาว่าเป็นหลักสูตรชมรมไปแต่ละชมรมจะมีเป้าหมายหลักของเค้า เราจะประเมินทดสอบตามทักษะที่เด็กมีแล้วสรุปเป็นผ่าน ไม่ผ่าน แต่ทุกชมรมจะมีเป้าหมายของเค้า ก็หากมีเป้าหมายว่าต้องมีทักษะ ทำได้ อย่างงานประดิษฐ์ก็มีชิ้นงานเด็กต้องทำเป็น มีวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา มีชมรมห้องสมุด นาฏศิลป์...”

(หัวหน้างานฝ่ายกิจการนักเรียน , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

ภาพที่ 18 ป้ายเชิญชวนผู้ปกครองเข้าชมการแสดงผลงานการเรียนรู้
เป็นการแสดงผลงานการเรียนรู้จากกิจกรรมชมรมต่างๆ โดยจัดแสดงผลงาน
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ และแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยจัดเป็นกิจกรรมนักเรียน ร่วมกับกิจกรรมลูกเสือและ เนตรนารี โดยมีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ งานกิจกรรมลูกเสือ และ เนตรนารี มีการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ทุกระดับชั้นและกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องตามที่กองลูกเสือแห่งชาติกำหนด ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสาและความเป็นผู้นำ มีความรู้ตามทักษะสำคัญของลูกเสือ

จากเป้าหมายและหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนด หัวหน้างานกิจการนักเรียนจะดำเนินการประชุมครูผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงเป้าหมาย ร่วมกำหนดกิจกรรม และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์ กำหนดการประเมินแต่ละกิจกรรม โดยครูประจำชั้นจะรับผิดชอบจัดกิจกรรมลูกเสือและ เนตรนารีตามชั้นเรียนที่ตนเองประจำชั้น มีการบันทึกการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ส่งให้หัวหน้างาน

กิจการนักเรียนตรวจสอบทุกภาคเรียน และมีการประชุมร่วมกับหัวหน้ากิจการนักเรียนเพื่อสรุปการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ใช้ร่วมกันทุกภาคเรียน ตัวอย่างกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น การฝึกท่องกฎ คำปฏิญาณ การฝึกระเบียบแถว ในกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี กิจกรรมพื้ดูแลน้องในช่วงเข้าค่ายลูกเสือที่โรงเรียน งานบำเพ็ญประโยชน์รักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน เป็นต้น อีกทั้งโรงเรียนยังจัดโครงการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) เพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้สอนตามเกณฑ์ที่กองลูกเสือแห่งชาติกำหนดชั้นความรู้ของครูผู้สอนไว้

นอกจากนี้ยังการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดโดยจัดเป็นโครงการในห้องเรียน เช่น โครงการเด็กดีมีจิตสาธารณะ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่น

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ นักเรียนมีคุณลักษณะที่กำหนด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่โรงเรียนกำหนด

ภาพที่ 19 โครงการเด็กดีมีจิตสาธารณะ

เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ให้มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม

“...ลูกเสือเนตรนารีเราก็มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ลูกเสือวางไว้ ของลูกเสือแห่งชาติของสถานศึกษาที่เราเน้นตามคำปฏิญาณและกฎ อย่างเด็กที่จะสอบจบจากเราไปได้เค้าก็ต้องมีคุณลักษณะตามที่เรากำหนด เราจะเน้นว่าลูกเสือของโรงเรียนเราจบขั้นไหนต้องผูกเงื่อนได้ อย่างน้อย 1 เงื่อน จบ 1 ชั้นต้องผูกเงื่อนนี้ได้ กฎคำปฏิญาณต้องท่องได้ เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมีต้องร้องได้ เป็นสิ่งที่โรงเรียนกำหนดไว้เลย ต้องสอบจบ ถ้าเราไม่เน้นเรื่องนี้เด็กจะไม่รักชาติ ไม่มีวินัย เราต้องดูแลเรื่องระเบียบ เรื่องเครื่องแบบ ใส่ให้ถูก...”

(หัวหน้างานฝ่ายกิจการนักเรียน , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่าโรงเรียนดำเนินการจัดแนะแนวโดยกำหนดเป็นแผนงานแนะแนว มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดรวมเป็นกิจกรรมในช่วงโมงพบครูประจำชั้นทุกวัน และสอดแทรกอยู่ในวิชาต่างๆ โดยมีหัวหน้าฝ่ายแนะแนวเป็นผู้รับผิดชอบประชุมทำความเข้าใจแก่ครูผู้สอน

ลักษณะการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มารยาท รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งครูประจำชั้นจะทำการบันทึกหลังการสอนทุกครั้งเพื่อบันทึกข้อมูลและติดตามในกรณีที่พบปัญหาของนักเรียน โดยในกรณีที่พบปัญหาครูประจำชั้นจะประสานงานแจ้งปัญหาไปยังหัวหน้าระดับประถมศึกษาเพื่อร่วมแก้ไขปัญหา และแจ้งหัวหน้าฝ่ายแนะแนวในกรณีที่ต้องประสานงานหรือแจ้งขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครอง ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหาการเรียน เช่น นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านช้า อ่านไม่คล่อง หรือ มีทักษะการเขียนที่ช้ากว่าพัฒนาการ ครูผู้สอนจะทำการแจ้งปัญหาที่พบไปยังหัวหน้าระดับประถมศึกษาและแก้ปัญหาโดยโรงเรียนจัดห้องเรียนคลินิกภาษาช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มนี้ หรือ กรณีที่นักเรียนย้ายมาจากโรงเรียนอื่นระหว่างปีการศึกษาและมีพื้นฐานการเรียนที่อ่อน ครูผู้สอนจะดำเนินการแจ้งหัวหน้าระดับประถมศึกษาเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและดำเนินการพัฒนานักเรียนต่อไป

“...ลักษณะของประถม เราจะมีหัวหน้าประถม ประสานงานประถมและครูประจำชั้น เราจะดูว่าเด็กมีปัญหาอะไรมั๊ย ที่ผ่านมาก็ไม่มี มีแค่ปัญหาเล็กน้อย เด็กเขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก เราก็มีคลินิกภาษาให้ เราจะเสริมให้เพราะเราก็มีเด็กแทรกชั้น เด็กที่ย้ายมาจากที่อื่นบ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วคุณครูเค้าอยู่กับเด็กตลอดเวลา อ่านไม่ได้ก็ถือหนังสือมาอ่านกับครู ตอนเย็นจะมีสอนการบ้าน ใครเสร็จแล้วก็ไปอีกห้องสอนเสริมให้ เลยจะไม่มีปัญหาเลย เพราะประถมเราใกล้ชิดเด็ก ผู้ปกครองสามารถขึ้นไปรับเด็กได้เลยตอนเย็นก็ดูได้ว่าลูกเรียนเป็นอย่างไร...”

(หัวหน้างานฝ่ายกิจการนักเรียน , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานแนะแนว และบันทึกหลังการสอน พบว่าโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยกำหนดเป็นแผนงานแนะแนวในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีกิจกรรมและโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น โครงการคลินิกภาษาเพื่อแก้ปัญหา

นักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่อ่อนทั้งทักษะการอ่านและการเขียน โครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษร่วมกับมูลนิธิแสงสว่าง โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยเลือกสุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงของทุกระดับชั้นเพื่อส่งเสริม แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการดูแลนักเรียน และกระตุ้นบทบาทหน้าที่ผู้ปกครองในการร่วมแก้ไขปัญหา นักเรียนร่วมกับโรงเรียน โครงการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น โดยแต่ละโครงการมีผู้รับผิดชอบและจัดทำเป็นแผนงาน โครงการประจำปีการศึกษา

ภาพที่ 20 ครูประจำชั้นให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด
ในวันจัดแสดงผลงานการเรียนรู้ประจำภาคเรียน

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
- 6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ
- 6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การสังเกตสถานที่จริง และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานและ

โครงการประจำปีต่างๆ แผนงานงานห้องสมุด และสถิติการใช้ห้องสมุด พบว่า โรงเรียนมีแผนงานห้องสมุดประจำปี มีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด 3 คน เป็นผู้รับผิดชอบ ให้บริการยืม-คืนหนังสือ จัดทำระบบการยืมคืนหนังสือ โปรแกรมการสืบค้นรายการหนังสือ รายงานสถิติการใช้ห้องสมุด สถิติการยืมคืนหนังสือ และ สำรวจความต้องการใช้หนังสือประจำปีการศึกษา จัดทำโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน รวมถึงสำรวจความต้องการการใช้หนังสือของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ บริการยืมและคืนหนังสือตามเวลาที่กำหนด

จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีจำนวนพอเพียงแก่นักเรียน โดยนักเรียนสามารถใช้บริการในการยืมคืนผ่านระบบโดยใช้บัตรนักเรียน สามารถสืบค้นหนังสือตามความต้องการผ่านระบบสืบค้นอัตโนมัติด้วยตนเอง ช่วงเวลาในการเปิดให้บริการตั้งแต่ 7.30 – 16.30 น. และในแต่ละภาคเรียนห้องสมุดมีแผนงานโครงการส่งเสริมการรักการอ่านให้แก่แก่นักเรียน ดังนี้

1. โครงการบรรณารักษ์น้อยให้บริการในช่วงพักกลางวันโดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการถือตะกร้าหนังสือไปตามชั้นเรียนต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนที่ห้องเรียน
2. โครงการพื๋อ่านน้องฟัง เป็นโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องเพื่อ โดยรับสมัครนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มาอ่านนิทานให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ฟัง
3. จัดกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุดภาคเรียนละ 1 ครั้งเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียนมีกิจกรรมตอบคำถามเพื่อรับรางวัล
4. จัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ จัดมุมความรู้ในห้องสมุดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กิจกรรมแข่งขันเปิดพจนานุกรมร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นต้น
5. จัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการรักการอ่าน เช่น โครงการรักการอ่านของสำนักพิมพ์ต่างๆ
6. จัดกิจกรรมนักเรียนยอดนักอ่าน มีสมุดรักการอ่านประจำตัวนักเรียนเพื่อสะสมการอ่านแลกรับของรางวัล

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ระบุไว้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของนักเรียน ดังนี้

1. จัดชั่วโมงเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในเบื้องต้นโดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้สอน
2. จัดชั่วโมงเรียนวิชาการรักการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 สัปดาห์ละ 1 คาบ โดยระบุคาบเรียนไว้ในตารางสอนของทุกชั้นเรียน
3. จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรมทุกภาคเรียน

ภาพที่ 21 ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าห้องสมุด

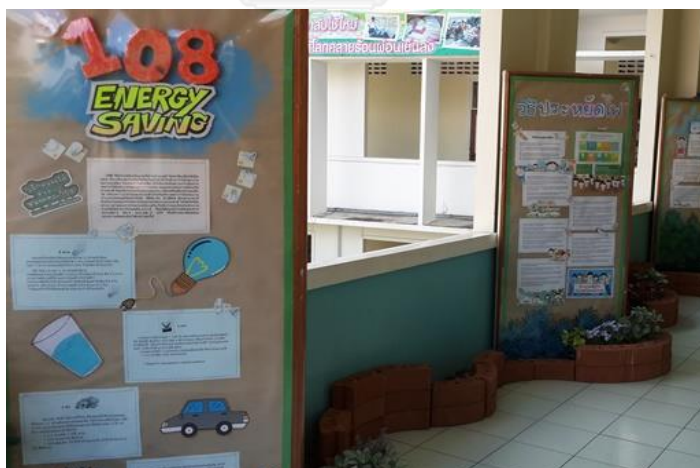
แสดงภาพกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุดที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและใช้ห้องสมุด

6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตสถานที่จริง และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการใช้ห้องปฏิบัติการ พบว่า โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการต่างๆที่มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน ดังนี้ ห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 ห้อง ห้องวิทยาศาสตร์จำนวน 3 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษาจำนวน 1 ห้อง ห้องศิลปะจำนวน 1 ห้อง ห้องดนตรีจำนวน 1 ห้อง ห้องพลศึกษาจำนวน 1 ห้อง ห้องศาสนสัมพันธ์จำนวน 1 ห้อง ห้องแนะแนวจำนวน 1 ห้อง ห้องลูกเสือจำนวน 1 ห้อง ห้องสื่อการเรียนการสอนจำนวน 1 ห้อง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่สวนเกษตร สวนสมุนไพร สวนไม้ดอกในวรรณคดี ซึ่งห้องปฏิบัติการต่างๆ มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ดูแลจัดทำทะเบียนอุปกรณ์ สำรวจความต้องการใช้งาน จัดทำระบบการลงทะเบียนเข้าใช้ห้อง รวมถึงการเสนอจัดซื้ออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติม เป็นต้น

6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดมุมและแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า โรงเรียนมีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เช่น บอร์ดความรู้ต่างๆ และ มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยนักเรียนสามารถนำหนังสือมาไว้ที่มุมเพื่ออ่านในห้องเรียนเมื่อทำงานของตนเองในชั้นเรียนเสร็จ ในส่วนการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีการจัดมุมนิทรรศการสามมิติตามมุมบันได เป็นการจัดแสดงนิทรรศการตามเรื่องที่นักเรียนกำลังเรียน เช่น มุมวัฒนธรรมไทยสี่ภาค ที่จัดแสดงตรงมุมบันไดทุกชั้น โดยครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ วางแผนร่วมกันตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยได้รับการสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์จากผู้บริหารในการร่วมจัดทำ นอกจากนี้การใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์ทุกส่วนแล้ว โรงเรียนยังสนับสนุนการจัดพื้นที่ส่วนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถนำเสนอต่อฝ่ายสถานที่ เช่น การจัดสวนพันธุ์ไม้ในวรรณคดีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการติดบทกลอนให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม เป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน การจัดทำสถานที่ในการคัดแยกขยะตามโครงการขยะรีไซเคิลร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นที่มีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถแยกขยะที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่ 22 การจัดป้ายนิเทศบริเวณทางเดินหน้าห้องเรียน เพื่อให้ความรู้ และเป็นการรณรงค์การประหยัดพลังงาน

ภาพที่ 23 การจัดนิทรรศการเพื่อการเรียนรู้จากของจริง

ในหัวข้อ “วัฒนธรรมสี่ภาค” โดยใช้พื้นที่บริเวณมุมบันไดอาคารเรียนทุกชั้นเป็นที่จัดแสดง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“...โครงการต่างๆเราก็มีแผนแล้วทำเป็นปี มีแผนแล้วก็ทำ อย่างภาษาไทยที่ทำสวนใน
วรรณคดี เราก็จะส่งข้อมูลไปว่าปีนี้จะเอาแบบนี้ละ ทำเสร็จก็จะเอาบทกลอนไปติด...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 8 กันยายน 2557)

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียน และ
การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม
ภายในโรงเรียน โดยมีฝ่ายสถานที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดตกแต่งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ โดยแบ่งเป็นสัดส่วนสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีสวนสมุนไพร สวนพรรณไม้ใน
วรรณคดี ต้นไม้ใหญ่โดยรอบบริเวณอาคารเรียน มีสนามเด็กเล่นและลานกว้างให้นักเรียนออกกำลังกาย
รวมถึงจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆเพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบข้อมูลการดำเนินการ
จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน

ภาพที่ 24 บริเวณรอบอาคารเรียน
มีการจัดสวนพรรณไม้ในวรรณคดีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน และ
จัดตกแต่งล้อมรอบด้วยสวนไม้ดอกและไม้ประดับ

ภาพที่ 25 ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าอาคารเรียน
ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆให้ผู้ปกครองทราบ

โรงเรียนที่ 3

บริบทของโรงเรียน

1. ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนที่ 3 เป็นโรงเรียนเอกชนเริ่มก่อตั้งเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 เริ่มเปิดทำการสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 2 มีอาคารเรียนตึก 1 ชั้น 1 หลัง บนเนื้อที่ 3 ไร่ ในปี พ.ศ. 2544 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา โดยเปิดรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรก

ปัจจุบันโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย แผนกเด็กเล็ก นักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลอายุ 2 - 3 ปี และแผนกอนุบาล นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 อายุ 3 - 6 ปี โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และ ระดับประถมศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 อายุ 6 - 12 ปี จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 ปรัชญาโรงเรียน

สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 วิสัยทัศน์

เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาที่แท้ เพื่อสร้างเด็กให้เกิดศักยภาพสูงสุดอย่างเป็นองค์รวม ใช้ปัญญาพัฒนาชีวิต สร้างสรรค์สิ่งดีงาม มีจิตสำนึกในความเป็นพลโลกโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีความสุขจากภายในจิตใจ บนความพอเพียงสู่ระดับสากล ด้วยบุคลากรคุณภาพมีอาชีพ

2.3 พันธกิจ

สำหรับการศึกษา

พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนส่งเสริมและการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับองค์กร

พัฒนาระบบงาน ระบบสื่อสารให้มีประสิทธิภาพบนแนวทางแห่งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

สำหรับบุคลากร

พัฒนาบุคลากรให้มีปัญญาแท้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีทักษะในการทำงานในหน้าที่ของตน และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

2.4 เป้าหมาย

1. มุ่งมั่นพัฒนาเด็กให้เกิดสติปัญญา จนสามารถสร้างพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ หมายความว่าให้เด็กได้รู้จักคิด รู้จักใช้สามัญสำนึกของตนในการทำความเข้าใจกับปัญหาน้อยใหญ่ที่จะต้องเผชิญในอนาคต
2. ร่วมกันค้นหาและสร้างสรรค์บรรยากาศความประพฤติที่ดีงาม โดยหวังว่าเมื่อเด็กเกิดมีประเด็นทางศีลธรรมตามประเพณี ซึ่งต้องมีการตัดสินใจแล้ว จะสามารถค้นพบคำตอบได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ปราศจากอคติและความลำเอียงใด ๆ
3. รู้จักหาทางเลือก เพื่อการเรียนรู้ถึงความงาม ความจริง ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขอันละเอียดอ่อนในจิตใจของเด็ก
4. สร้างปัจจัยความพร้อมให้เกิดการเรียนรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นอยู่ โดยจะสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศของการซักถามการแสดงความคิดเห็นและการวินิจฉัยในปัญหาของส่วนรวม
5. ร่วมกันเป็นกระบวนการกลุ่ม เพื่อค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่แฝงอยู่ในตัวเด็กแต่ละคน ได้แก่ ศักยภาพด้านความรู้ ความถนัด ความชำนาญ เฉพาะตัวอย่างแท้จริง ด้วยการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมาเป็นเครื่องมือในการค้นหาความเป็นตัวตน

2.5 ที่ตั้งและสภาพชุมชนโดยรอบ

สถานที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่เลขที่ 137 ถ.พระราม 2 สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียน มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนได้แก่ สำนักงานเขตบางขุนเทียน สถานีตำรวจ กรมที่ดินบางขุนเทียน โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ และหมู่บ้าน เป็นต้น อาชีพหลักของชุมชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพรับจ้าง เนื่องจากเป็นชุมชนขยายจากเมือง มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เกิดขึ้นจำนวนมาก

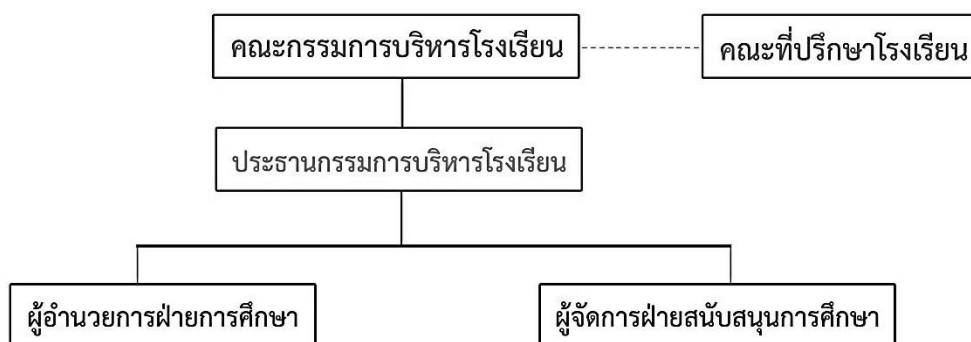
2.6 จุดเน้น ลักษณะเฉพาะของโรงเรียน

โรงเรียนที่ 3 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เปิดสอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา โดยช่วงเวลาการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียนต่อปีการศึกษา

หลักสูตรของโรงเรียนจัดทำขึ้นโดยคณะครูของโรงเรียน เพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยลักษณะการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

3. โครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนที่ 3 มีการบริหารงานตามโครงสร้างโดยมีผู้จัดการและผู้อำนวยการบริหารงาน เพื่อวางแผนและร่วมกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานและบริหารงานตามโครงสร้าง ดังแสดงตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนที่ 3

4. ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 7 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามระดับชั้นและจำนวนห้องเรียน

ระดับชั้น	จำนวนห้อง	นักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 1	3	65
ประถมศึกษาปีที่ 2	3	52
ประถมศึกษาปีที่ 3	3	54
ประถมศึกษาปีที่ 4	3	63
ประถมศึกษาปีที่ 5	3	53
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	37
รวม	17	324

5. ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 8 แสดงสถิติจำนวนบุคลากรของโรงเรียนที่ 3 ปี 2557 จำแนกตามระดับชั้น และประเภทบุคลากร

ประเภทบุคลากร	จำนวน
ผู้บริหาร	10
ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา	60
บุคลากรฝ่ายสนับสนุนการศึกษา	49
รวมทั้งสิ้น	119

สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

โรงเรียนได้ดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ อันประกอบไปด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร
- 1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย
- 1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร
- 1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน โดยสำรวจสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาจากการสอบถามข้อมูลจากครูผู้สอน บุคลากร ในการประชุมสรุปงานประจำปี และจัดประชุมผู้ปกครองในช่วงภาคเรียนที่ 1 ของทุกปีการศึกษา เพื่อรับทราบข้อมูลความต้องการจากผู้ปกครอง นำมาผนวกกับข้อมูลสภาพการณ์ในปัจจุบัน จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาพัฒนาหลักสูตร โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ชี้แจง และวางแผนพัฒนาหลักสูตรร่วมกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรถูกกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการทำงานประจำปี ในช่วงเดือนมีนาคม และเดือนเมษายนของทุกปี

ภาพที่ 26 โรงเรียนจัดงานประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทุกปี

เพื่อชี้แจงแนวทางในการดำเนินการและสอบถามข้อมูลความต้องการของผู้ปกครอง

“...กิจกรรมห้องเรียนใหญ่ที่ผู้ปกครองเข้าร่วม ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เราชี้แจงไปว่าเด็กเรียนอะไรบ้างในแต่ละปีทั้งสามเทอม ผู้ปกครองมีคำถามก็ถาม บางคนสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ มาเป็นวิทยากรได้...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2557)

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศมาเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ผนวกกับเป้าหมายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มุ่งเน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา ตลอดจนการเน้นในทักษะกระบวนการของชีวิต ซึ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแห่งมนุษย์แบบองค์รวมผ่านการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาความรู้

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมายโดย โรงเรียนดำเนินการสอบถามความต้องการจากผู้ปกครอง ชุมชน ครูผู้สอน บุคลากร รวมถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันมา กำหนดจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เช่น จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัดและอุปสรรค
2. นำวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มากำหนดโครงสร้างหลักสูตร
3. จัดทำคำอธิบายรายวิชาและขอบข่ายสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม
4. จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ 18 ภาคเรียน
5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้รายภาคเรียน
6. จัดทำแผนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
7. เสนอคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาอนุมัติให้ความเห็นชอบ

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร และแผนงานนิเทศการสอน พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบ มีแผนการกำกับ และนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำแผนงาน โครงการ และปฏิทินกำกับติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ดำเนินการเก็บข้อมูลทุกภาคเรียน และสรุปผลการประเมินในช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน ของทุกปี

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินการใช้หลักสูตรดำเนินการโดย ครูผู้สอนทุกคนจัดทำ การบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง และส่งข้อมูลให้แก่หัวหน้าแผนกประถมศึกษาเพื่อติดตามข้อมูลเป็น ประจำทุกสัปดาห์ เมื่อสิ้นสุดการจัดเรียนการสอนแต่ละภาคเรียน ครูผู้สอนดำเนินการสรุปการใช้ หลักสูตรบูรณาการของแต่ละระดับชั้น และหลักสูตรรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยกำหนดหัวข้อเพื่อการสรุปข้อมูลดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน พัฒนาการของนักเรียน ข้อมูลจากผู้ปกครอง ปัญหา และแนวทางแก้ไข เพื่อรวบรวม เป็นข้อมูลในการสรุปและประเมินการใช้หลักสูตรเมื่อจบปีการศึกษา รวมถึงสอบถามข้อมูล การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามเมื่อจบภาคเรียนที่ 3 เพื่อนำ ข้อมูลมาวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรในปีการศึกษาถัดไป

ในส่วนการดำเนินการนิเทศการสอน โรงเรียนกำหนดการนิเทศการสอนโดยผู้บริหาร และ หัวหน้าแผนกประถมศึกษา ภาคเรียนละ 2 ครั้ง กำหนดเป็นช่วงเวลาในการนิเทศการสอน แต่ไม่ระบุ วันและเวลาที่ทำการนิเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการนิเทศการสอนตามสภาพจริง มีการนิเทศการสอนแบบ เพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในระดับชั้น นำข้อมูลมาพัฒนาการ สอนของตนเอง

“...หัวหน้าแผนกจะดูแลเรื่องหลักสูตร โดยดูภาพรวมจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แยก ไปทำไปพัฒนาจะส่งผลกลับมาให้เราก็นำมาตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นจะส่งให้ครูในแต่ละชั้น เคื่ก็นำ หลักสูตรมาดูอีกครั้งหลังจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งมา แต่คนที่ดูจริงๆคือครูระดับชั้นเพราะ เป็นคนนำหลักสูตรไปใช้เค้าจะดูความสอดคล้องของเนื้อหา...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน ประจำปี และแผนงานพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีแผนงานพัฒนาหลักสูตร โดยระบุผู้ที่ เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรตามระยะเวลาที่กำหนด ขั้นตอนการนำ ผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการหลังจากการประเมินการใช้หลักสูตรในแต่ละ ปีการศึกษา โดยกำหนดช่วงเวลาในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในช่วงเดือนเมษายนของ ทุกปีการศึกษา มีหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษา เป็นผู้รวบรวมข้อมูล และชี้แจง ข้อมูลผลการประเมินไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดประชุมหารือร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ นำข้อมูลผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตร โดยจัดทำเป็นขอบข่ายการจัดการ เรียนรู้รายภาคเรียน กำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน ภาระงานและชิ้นงาน แบบทดสอบ

ส่งให้ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้น นำไปปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ จัดทำเป็นกำหนดการสอน รายภาคเรียน กำหนดการสอนรายสัปดาห์ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อครูผู้สอน นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ต้องจัดทำบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง ซึ่งเมื่อจบปีการศึกษาข้อมูล ทั้งหมดจะถูกนำมารวบรวมเพื่อนำไปใช้ปรับหลักสูตรในปีการศึกษาถัดไป

“...มีการนำข้อมูลจากครูมาคุยกันในแต่ละสัปดาห์ว่าเกิดปัญหาอะไร มีการประชุมผู้ ประสานงานระดับชั้นทุกสัปดาห์ และนำไปปรับต่อเนื่องไป ส่วนผลหลักๆจะนำมาสรุปปลายปีอีกครั้ง เราจะทำกันช่วงเดือนเมษาเพราะมีการประชุมสรุปงานช่วงเดือนมิถุนายนตรงนั้นจะได้ข้อมูลการสรุปการ ใช้หลักสูตร ปัญหาต่างๆ ออกมา...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็น ประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน
- 2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง
- 2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและ

เพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนก ประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงานวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์นักเรียน เป็นรายบุคคล มีการติดตาม และพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยครูประจำชั้นจัดทำแฟ้มประวัติข้อมูล ของนักเรียนทุกคน รวมทั้งในทุกสัปดาห์ครูประจำชั้นมีการสื่อสารข้อมูลผลการเรียนรู้และรายงาน พฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งผู้ปกครองสามารถส่งข้อมูลของนักเรียนกลับมายัง ครูประจำชั้นเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนทุกคนมีการจัดทำบันทึก หลังการสอน เพื่อบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และให้ความช่วยเหลือสำหรับนักเรียนใน กลุ่มอ่อน โดยแจ้งข้อมูลพัฒนาการในการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองรับทราบและจัดการสอนซ่อมเสริมให้

หลังเลิกเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งครูผู้สอนจะพิจารณาเป็นรายกรณีไป นอกจากนี้ยังมีการจัดโครงการผู้ปกครองพบครูประจำชั้นทุกภาคเรียน โดยกำหนดระยะเวลาพูดคุยเป็นรายบุคคล ครอบครัวยาว 30 นาที เพื่อเป็นการแจ้งพัฒนาการทางการเรียนรู้ และพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ รวมถึงหาแนวทางในการแก้ปัญหาในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาเป็นการแก้ปัญหา ร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน

“...สำหรับนักเรียนก่อนที่ครูจะรับเข้าชั้นใหม่ในช่วงต้นปีการศึกษา คุณครูเก่าจะมาให้ข้อมูล ประเด็นการเรียนรู้ พฤติกรรมเพื่อให้ครูประจำชั้นใหม่ได้ทราบ จากนั้นครูประจำชั้นใหม่จะดูแล แล้วก็ บันทึกผลการวิเคราะห์ผู้เรียนออกมาเพราะช่วงปลายเทอมเรามีการคุยกับผู้ปกครอง ต้องรายงาน พัฒนาการผู้เรียนเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบผลที่เกิดขึ้นคือ เมื่อหนึ่งเทอมผ่านไปครูจะรู้จักเด็กได้ดี ทำให้ครูรู้ว่าลักษณะการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนเป็นอย่างไรทำให้การเรียนการสอนง่ายขึ้น..”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน และบันทึกการใช้แหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน และใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล ตั้งสมมติฐาน ทดลอง สรุป อภิปรายและนำเสนออย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยโรงเรียนมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การบูรณาการแบบโครงการ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรบูรณาการที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กันทั้ง 18 ภาคเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -6 โดยบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปลูกพืชเพื่อบันทึกการเจริญเติบโต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เลี้ยงสัตว์เพื่อสังเกตการเจริญเติบโต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปลูกข้าว ทำนา ตามกระบวนการ

2. การสอนตรง โรงเรียนจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นทักษะ ผ่านการสอนตรงและทบทวนโดยการทำซ้ำ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

3. การสอนทักษะชีวิต เป็นการเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมพึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น เป็นต้น

ภาพที่ 27 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยบูรณาการ
 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความสนใจจากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนจัดกิจกรรม
 ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยครูผู้สอนมีหน้าที่แนะนำและช่วยเหลือ

ภาพที่ 28 ตัวอย่างกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิตชาวนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย
 ผ่านขั้นตอนการปลูกข้าวด้วยการมือปฏิบัติจริง ดูแล สังเกตการเจริญเติบโตของต้นข้าว พิธีทำขวัญ
 ข้าว เกี่ยวข้าว ซึ่งนักเรียนได้ดำเนินการจนจบกระบวนการจนได้ผลผลิต

ภาพที่ 29 การสอนวิชาทักษะตรง

การสอนวิชาทักษะตรงเป็นการสอนวิชากลุ่มทักษะ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจากการทำซ้ำและทบทวน

ภาพที่ 30 งานหน่วยบริการของนักเรียน

นักเรียนทุกคนมีหน้าที่เป็นหน่วยบริการประจำวัน เป็นการเรียนรู้ทักษะชีวิต มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดโอกาสได้ลงมือปฏิบัติทักษะในชีวิตประจำวัน ฝึกการแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสนใจของนักเรียน โดยจัดเป็นโครงการที่สอดคล้องตามหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น เช่น โครงการปันน้ำใจสู่คนพิการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โครงการห่วงใยใส่ใจดูแลคนรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้น ซึ่งหลังจากจบโครงการนักเรียนจะร่วมกันสรุปโครงการเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการวางแผนและการทำงานในครั้งต่อไป

“...ก่อนที่จะให้เด็กทำงาน กระบวนการเรียนรู้แรกเริ่มคือ เราจะให้เด็กๆไปสืบค้นข้อมูลเพื่อที่เค้าจะรู้ข้อมูลพื้นฐานมา ซึ่งครูไม่ได้กำหนดให้ว่ามาจากแหล่งข้อมูลใด ให้เด็กๆไปหามา เมื่อนำมาคุยกันครูจะให้เด็กๆอภิปรายและสรุปออกมาเป็นองค์ความรู้ จากนั้นลงไปสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ สร้างชิ้นงาน แล้วก็สรุปองค์ความรู้ถ่ายทอดออกมา...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

“...เด็กๆเรียนรู้แค่เนื้อหาหรือในตำราไม่พอ เค้าต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับคนอื่นเริ่มจากครอบครัว โรงเรียน แล้วก็สังคมที่ใหญ่ขึ้นต่อไป เราต้องสอนทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การคิดถึงผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเด็กเรียนแต่เนื้อหาเค้าก็เข้าใจแต่เนื้อหา ไม่เข้าใจคนอื่นจริงๆ...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2557)

ภาพที่ 31 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดโครงการห่วงใยใส่ใจดูแลคนรอบตัวให้ผู้สูงอายุ ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการนำภูมิปัญญา และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นมาบูรณาการในการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการโดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องด้านเนื้อหาทุกภาคเรียน จำนวน 18 ภาคเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ หน่วยกายภาพของมนุษย์ หน่วยวิถีชีวิต อดีตถึงปัจจุบัน หน่วยสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น

โรงเรียนมีการเตรียมครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบหน่วยบูรณาการโดยสร้างความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งแจ้งความเป็นมา และแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ และมีการแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ปัญหาพร้อมกันทุกสัปดาห์ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในระดับชั้น

การจัดการเรียนมีการบูรณาการโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหน่วยการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านวิทยากร และศึกษานอกสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปทัศนศึกษาหมู่บ้านมอญบางกระดี่ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชน และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์วัดหนึ่ง เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตในอดีต วิวัฒนาการของสิ่งต่าง การประกอบอาชีพในชุมชน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชนจากวิทยากร และทัศนศึกษาป่าชายเลนบริเวณบางขุนเทียนชายทะเล เป็นต้น ซึ่งในแต่ละระดับชั้นมีการจัดทำทะเบียนแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และสรุปข้อมูลการใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนและในปีการศึกษาถัดไป

ภาพที่ 32 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทศนศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรม
ณ ชุมชนมอญบางกระดี่

ภาพที่ 33 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนัง
เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตในอดีต

“...จากการสอนบูรณาการมาเราพบว่าเด็กๆเค้ารู้ว่าความรู้ที่เค้าเรียนมาจะนำไปใช้จริงได้ในเรื่องอะไร หรือ มันมีอะไรที่สอดคล้องกับชีวิตเค้าจริงๆ ตัวอย่างที่พบคือเมื่อเด็กเรียนเลข เช่นการตวง ในช่วงเรียนบูรณาการก็มีการทำอาหาร เค้าจะนำทักษะตรงนี้มาใช้จริงๆ ต้องตวงอย่างไรให้ได้ตามสูตร แล้วถ้าไม่ครบรสชาติอาหารจะผิดไป...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน โดยมีระบบการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ดังนี้

1. จัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนกลุ่มอ่อนช่วงหลังเลิกเรียน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งครูประจำชั้นจะทำการแจ้งข้อมูลไปยังผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ครูประจำชั้นจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (Individualized Education Program) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน และสอนแยกเป็นรายบุคคลตามพัฒนาการของนักเรียน

ในกรณีนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการ หรือ แข่งขันร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น นักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะเข้าร่วมโครงการกล้าใหม่ใฝ่รู้ ร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์ นักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เข้าทดสอบความรู้ในโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) นักเรียนที่มีความสามารถทางกีฬา เข้าร่วมการแข่งขันว่ายน้ำ และ ฟุตบอลร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ เป็นต้น โดยโรงเรียนมีการประกาศรายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน หรือ เข้าร่วมโครงการต่างๆ ในกิจกรรมหน้าเสาธง พร้อมทั้งมอบประกาศนียบัตรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนที่เป็นตัวแทน

“...แต่ละห้องเราจะมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมด้วย ครูประจำชั้นจะทำหน้าที่ดูแลเขียน IEP เป็นแผนรายบุคคลโดยดูจากตัวเด็กเลยว่าต้องพัฒนาหลักๆในด้านใด ร่างกาย อารมณ์ สังคม ส่วนการเรียนรู้จะทำแผนเป็นวิชาคณิต ภาษาไทย โดยดูพื้นฐานและการเรียนรู้ของเด็ก ช่วงที่ครูคนหนึ่งสอนหน้าห้องครูอีกคนจะแยกมาสอนเค้าตามแผนที่วางไว้...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2557)

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

ด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน
- 3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนก ประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผล ประเมินผล คู่มือการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการ ด้านการวัดผล ประเมินผล ตามระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการจัดทำคู่มือการวัดผลและประเมินผล คู่มือการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดประชุมชี้แจงแนวทางการ ในการวัดและประเมินผล สร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน และประชาสัมพันธ์แจ้งแนวทางการ ดำเนินการของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลในการประชุมผู้ปกครองประจำปีการศึกษา

การจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล โรงเรียนได้กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เน้นคำถามเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า วัดครอบคลุมพฤติกรรมนักเรียนทุก ด้านในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมินตามสภาพจริง แบบวัดประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเครื่องมือ การวัดและประเมินผลทั้งหมดต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ และด้าน กระบวนการ

ทั้งนี้การนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้ โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน โดยมีการประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบ และร่วมกันจัดทำเครื่องมือในการวัด และประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน เช่น การประเมินผลจากการ สังเกตพฤติกรรม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรม การประเมินผลจากการทดสอบความรู้โดยใช้ แบบทดสอบ และการประเมินผลจากชิ้นงาน เป็นต้น

“ครูผู้สอนเป็นคนแบ่งเกณฑ์คะแนน น้ำหนักคะแนน ทั้งการปฏิบัติและการสอบ เราก็มาช่วยดูว่าเหมาะสมมั๊ย ถ้าเป็นครูใหม่เข้ามาก็จะอธิบายแนวทางการประเมินแล้วมีพี่เลี้ยงดูแลให้ เพื่อให้เค้าเข้าใจ อย่างที่มีการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคลก็ต้องสอน พูดคุยกันว่าทำอย่างไรให้เข้าใจ”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผล ประเมินผล และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนโดยจัดทำเป็นระเบียบการวัดและประเมินผล ระบุที่มาของเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน รายปี/รายภาคเรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยยึดหลักแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการกำหนดเกณฑ์การประเมินของโรงเรียน นอกจากเป็นการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนแก่นักเรียนแล้ว เป้าหมายสำคัญของโรงเรียนคือการพัฒนาให้นักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูผู้สอนดำเนินการแจ้งข้อมูลและชี้แจงแนวทางแก่ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา และด้านพฤติกรรม

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานวัดและประเมินผล คู่มือวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิธีการ และรูปแบบการรายงานผลการเรียน เพื่อให้ให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ มีข้อมูลที่ต้องชัดเจนทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจร่วมกัน โดยจัดทำระบบการรายงานผลการเรียน ดังนี้

1. จัดทำเอกสารประเมินพัฒนาการรายบุคคลประจำภาคเรียนทุกภาคเรียน โดยรายงานผลพัฒนาการเป็นรายบุคคล ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำเป็นเอกสารรายงานเชิงคุณภาพ
2. จัดทำแบบรายงานผลการเรียนทุกภาคเรียน โดยรายงานผลการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามเกณฑ์การประเมินของโรงเรียน
3. จัดทำรายงานประจำปี ทุกปีการศึกษาเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ต้นสังกัดทราบ เพื่อเป็นข้อมูลรายงานแก่ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

นอกจากการรายงานผลทางเอกสารแล้ว โรงเรียนยังมีระบบรายงานผลการเรียนโดย การรายงานผลการเรียน พัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยตรงภาคเรียนละ 1 ครั้ง

โดยจัดเป็นสัปดาห์ผู้ปกครองพบครูประจำชั้น เพื่อแจ้งข้อมูลในการร่วมกันพัฒนานักเรียน ในภาคเรียนถัดไป

“...ทุกภาคเรียนจะมีช่วงเวลาครูประจำชั้นและครูประจำวิชาพบผู้ปกครองเพื่อแจ้งพัฒนานักเรียนแล้วแก้ปัญหาร่วมกัน สำหรับบางคนที่มีปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และกัพฤติกรรม เป็นการร่วมกันแก้ปัญหาเพราะเราดูแลเด็กคนเดียวกัน...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2557)

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนมีการนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. ครูผู้สอนจัดทำบันทึกหลังการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและนำข้อมูลมาพัฒนานักเรียนตามศักยภาพรายบุคคล โดยการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนกลุ่มอ่อนเป็นรายบุคคล หลังเลิกเรียน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
2. นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพคุณภาพผู้เรียน (NT) และข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) มาวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแจ้งให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้นำข้อมูลผลการวิเคราะห์ไปปรับปรุงและพัฒนารายวิชาของตนเอง
3. นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพคุณภาพผู้เรียน (NT) ไปปรับแผนการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ช่วงเวลาในการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในช่วงเวลาเดือนมีนาคม - เมษายน ของทุกปีโดยนำผลการประเมินพัฒนาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ข้อมูลจากการสรุปผลการทำงานตลอดปีการศึกษา และข้อมูลความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งฝ่ายวิชาการและหัวหน้าแผนกประถมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยประชุมผู้เกี่ยวข้องและนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ไปดำเนินการพัฒนาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

“...เราจะเห็นข้อมูลทั้งหมดจากการสรุปของครูผู้สอนมาว่าเด็กเป็นอย่างไร ผลการเรียนรู้เป็นอย่างไร เราก็จะนำข้อมูลมาคุยกับครูผู้สอนอีกครั้งว่าเค้าเห็นอย่างไร มีตรงไหนที่ต้องพัฒนาบ้างจะเข้าไปช่วยดู...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ด้านการผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี
- 4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยีโดยสนับสนุนให้ครูผู้สอน ร่วมกันวางแผนจัดหา และผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดย

1. ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และนำมาแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนกัน
2. สำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน
3. มีการประชุมจากความร่วมมือหลายฝ่าย ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมวางแผนในการจัดหา บอกที่มาของแหล่งข้อมูลเพื่อส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้
4. โรงเรียนส่งบุคลากรเข้าอบรมกับหน่วยงานภายนอกในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน เช่น การอบรมการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น
5. ผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยรวบรวมองค์ความรู้จากหน่วยการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสรุปบทเรียน

6. จัดทำโครงการสื่อโสตฯเพื่อการเรียนรู้ให้นักเรียน ครู บุคลากร และ ผู้ปกครอง สามารถยืมสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ได้

7. มีการประเมินผลและสรุปผลจากการใช้สื่อการสอนประจำทุกภาคเรียน และนำข้อมูลมาพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

8. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนการผลิตและจัดหาสื่อ การเรียนการสอนจากชุมชน เช่น การจัดส่งสื่อในรูปแบบวีดิทัศน์ การจัดหาสื่อของจริงจากผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน เป็นต้น

“...พอเรารู้แล้วว่าเราจะเรียนหน่วยนี้ เรื่องนี้คุณครูก็ต้องไปหาแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเรื่องมา ต้องไปสำรวจก่อน พูดคุยกับวิทยากรก่อน หรือไปเห็นสถานที่จริงก็ต้องคุยกันว่าเด็กๆจะได้เรียนรู้อะไรจากที่นั่น พอไปมาแล้วก็ต้องมาสรุปผลกันเพราะบางที่อาจไม่เป็นอย่างที่เราคิด ต้องสรุปไว้เป็นข้อมูลสำหรับปีหน้า...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการยืม-คืนสื่อการเรียนรู้ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า โรงเรียน สนับสนุนให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นอย่างคุ้มค่า มีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนครุภัณฑ์ในการจัดเตรียมและซื้อวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการเรียนรู้

การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นร่วมกันวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และพัฒนาการตามวัยของนักเรียนโดยแบ่งเป็น

1. สื่อการเรียนรู้ในหน่วยบูรณาการ

ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นจะประชุมเพื่อวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงเลือกแหล่งการเรียนรู้เพื่อศึกษานอกสถานที่ด้วย สื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้ ประกอบด้วย สื่อของจริง รูปภาพ วีดิทัศน์ เกมการเรียนรู้ เป็นต้น

2. สื่อการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นวิชาทักษะ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ พลศึกษาฯ ครูผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนจัดหาและเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ธรรมชาติของวิชา และ พัฒนาการตามวัยของนักเรียน เช่น การใช้เกม กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ สื่อของจริง รูปภาพ หรือ อุปกรณ์เพื่อการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

การพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้น ดำเนินการสรุปผลการใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ประจำภาคเรียนเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาในภาคเรียนถัดไป โดยจัดประชุมครูในระดับชั้นที่สอนร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ปัญหา วางแผนเพื่อพัฒนาสื่อการสอนและจัดหาแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน

“...ครูในระดับชั้นจะคุยกันว่าเราจะใช้สื่ออะไร ตั้งแต่เราวางแผนหน่วยบูรณาการแล้ว ต้องมองสื่อด้วยเพราะเป็นตัวทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จะเลือกสื่อประเภทไหน หรือใช้วิธีการไหน แล้วก็เลือกไว้ ช่วยกันเตรียม สื่อบางอย่างเป็นเรื่องจริงก็ต้องใช้เวลาหา บางอย่างเป็นภาพได้ก็เยี่ยมมา...”

(หัวหน้างานวิชาการ , สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2557)

“...เรื่องสื่อการสอนเป็นเรื่องสำคัญ เราจะย้ำกับครูอยู่บ่อยๆว่า สื่อเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเข้าใจ จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

ภาพที่ 34 ครูผู้สอนใช้สื่อของจริงเพื่อสร้างความสนใจให้แก่นักเรียน

โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการสังเกต สัมผัสเมล็ดของจริง

4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการเยี่ยม-คืนสื่อการเรียนรู้ แผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พบว่าโรงเรียนมีระบบให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยจัดทำ

ระบบการยืม-คืน สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่างๆ มีผู้รับผิดชอบดูแลการยืม-คืน อย่างเป็นระบบ
แจ้งระเบียบการใช้บริการให้ครูผู้สอนทราบ มีการตรวจสอบสภาพหลังการใช้งานเพื่อการบำรุงรักษา

สื่อการเรียนรู้แบ่งเป็นสื่อที่อยู่ในห้องสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่างๆ มีหัวหน้าแผนก
ประถมศึกษาเป็นผู้ดูแลระบบการยืม-คืน จัดทำทะเบียนสื่อ และตรวจสอบสภาพการใช้งานเพื่อ
บำรุงรักษาหลังการใช้งาน ประกอบไปด้วยสื่อประเภทของจำลอง อุปกรณ์ต่างๆ เช่น หุ่นจำลอง
ร่างกายมนุษย์ ไม้เมตร แผนที่ดาว เป็นต้น ส่วนสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในห้องสมุดประกอบไปด้วยสื่อ
ประเภท รูปภาพ แผ่นภาพ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆ เป็นต้น และสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ใน
ห้องสมุดซึ่งมีบรรณารักษ์ทำหน้าที่เป็นผู้จัดทำทะเบียนสื่อ ให้บริการยืม-คืน และตรวจสอบสภาพหลัง
การใช้งานเพื่อการบำรุงรักษา

การบำรุงรักษาสื่อการเรียนรู้จัดทำเป็นประจำทุกภาคเรียนโดยมีการสำรวจและตรวจสอบ
สภาพการใช้งาน และหากพบว่ามีอาการชำรุด สูญหาย หรือไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้รับผิดชอบจะ
ดำเนินการแจ้งซ่อม หรือ รวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอจัดซื้อต่อไป

4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงาน
ประจำปี และแผนงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนดำเนินการขยายผลการใช้สื่อการ
เรียนรู้และเทคโนโลยี โดยจัดการขยายผลในโรงเรียนและขยายผลสู่ภายนอก เผยแพร่แก่ผู้สนใจ

การขยายผลในโรงเรียนดำเนินการโดยจัดการอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่
ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ และขยายผลจากการใช้สื่อการเรียนรู้

การขยายผลสู่ภายนอก เพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจ โรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำจุลสารของ
โรงเรียนภาคเรียนละ 1 ฉบับ เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนของ
โรงเรียนในแต่ละภาคเรียน เผยแพร่แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้สนใจ

นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ของหน่วยงาน องค์กร สถานศึกษาต่างๆ และ
ผู้สนใจ เข้าเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน ทั้งรูปแบบ
การศึกษาดูงานเป็นคณะ และเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล รวมถึงจัดทำเว็บไซต์
โรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล กิจกรรม การจัดการเรียนรู้

ภาพที่ 35 โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงาน

โรงเรียนเปิดให้ผู้สนใจ คณะดูงาน องค์กรต่างๆ เข้าศึกษาดูงาน ทุกวันพฤหัสบดี
ในด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการองค์กร

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว
- 5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ และแผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหน่วยบูรณาการ และการสอนตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้ยังได้สำรวจความสนใจ ความถนัด ความต้องการ

ของนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมชมรมให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ โดยทำการสำรวจความสนใจของนักเรียนปีละ 1 ครั้ง ในภาคเรียนที่ 3

กิจกรรมชมรมแบ่งออกเป็น ชมรมในเวลาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ทุกคน โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนชมรมตามความสนใจคนละ 1 ชมรม ระยะเวลาในการเรียน คือ 3 ภาคเรียน และชมรมนอกเวลาเรียน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 เลือกเรียนชมรมตามความสนใจหลังเลิกเรียนคนละ 1 ชมรม เรียนสัปดาห์ละ 1 วัน ตามเงื่อนไขของแต่ละชมรม กำหนด ระยะเวลาในการเรียนคือ 3 ภาคเรียน โดยมีครูผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมชมรม จัดกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมีส่วนร่วมด้วยความสนุกสนาน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถจากการเรียนรู้กิจกรรมชมรมในงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานนิทรรศการ ปิดภาค งานวันเด็ก งานลอยกระทง เป็นต้น ขั้นตอนการดำเนินการของครูผู้สอนประจำชมรม มีดังนี้

1. ครูผู้สอนมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ
2. มีการบันทึกนำผลการจัดกิจกรรมในแต่ละวันเพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมต่อไป
3. สรุปผลการจัดกิจกรรม บันทึกปัญหาและแนวทางแก้ไข
4. สำรวจความสนใจ ความต้องการของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดกิจกรรมชมรมในปีการศึกษาถัดไป

ตัวอย่างกิจกรรมชมรมในเวลา ได้แก่ ชมรมเสียงตามสาย ชมรมห้องสมุด ชมรมประดิษฐ์ ชมรมบาสเกตบอล เป็นต้น ตัวอย่างกิจกรรมชมรมนอกเวลา ได้แก่ ชมรมดุริยางค์ ชมรมศิลปะ ชมรมดนตรีไทย ชมรมนักเขียนการ์ตูน เป็นต้น

นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถตามโอกาสและกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น เป็นผู้ดำเนินรายการเสียงตามสายในช่วงก่อนกิจกรรมหน้าเสาธง ร่วมแต่งเพลง ร้องเพลง และบันทึกเสียงในโอกาสครบรอบ 25 ปี ของโรงเรียน แสดงความสามารถตามความสมัครใจในกิจกรรมวันเด็ก เป็นต้น

ภาพที่ 36 นักเรียนในชมรมเสียงตามสายจัดกิจกรรมเสียงตามสาย

ในช่วงเช้าของวันจันทร์วันพุธ และวันศุกร์ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมชมรม
ตามความสนใจของนักเรียน

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลากหลายวิธี มีข้อกำหนดในการประเมินชัดเจน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของโรงเรียนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีพิเศษ

2. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. กำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนด้วยความหลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ กิจกรรมกีฬาประจำปี ฯลฯ

4. ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียน

5. ดำเนินการประเมินผลรายภาคเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีครูประจำชั้นและครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็น

1. จัดกิจกรรม/โครงการจากการจัดการเรียนการสอนหน่วยบูรณาการในชั้นเรียน เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ รักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการใส่ใจผู้สูงอายุ โครงการปันน้ำใจสู่เพื่อน เป็นต้น
2. กิจกรรมตามโครงการ เช่น ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมวันเข้าพรรษา กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมวันเด็ก โครงการจรรยาบรรณ โครงการประชาธิปไตย โครงการธรรมประถม เป็นต้น
3. กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น การทำหน้าที่หน่วยบริการประจำวัน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือและเนตรนารี กิจกรรมกีฬาสานพลัง เป็นต้น

ภาพที่ 37 โครงการธรรมประถม

จัดขึ้นภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยนิมนต์พระจากวัดบริเวณใกล้เคียงโรงเรียนมาสอนหลักธรรมจากสิ่งใกล้ตัวให้นักเรียน ตามเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยจัดเป็นธรรมประถมต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 1 -3 และธรรมประถมปลายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 4 - 6

ภาพที่ 38 กิจกรรมค่ายลูกเสือและเนตรนารี

จัดขึ้นเพื่อฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือและเนตรนารี

การประเมินกิจกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีการบันทึกผลจากการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง เพื่อทำการประเมินผลทุกภาคเรียน โดยมีเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ ได้แก่ ผ่าน ดี และ ดีเยี่ยม ครูประจำชั้นจะทำการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีผลการประเมินระดับ ผ่าน และ ดี ให้มีพัฒนาการในภาคเรียนถัดไป

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนโดยมีวิธีดำเนินการ และการประเมินผลดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของโรงเรียนกำหนดกิจกรรม จุดประสงค์ของกิจกรรม เกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน
2. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรม และดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งภาพรวมในระดับชั้น และพัฒนาเป็นรายบุคคลโดยสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ประเมินผลกิจกรรมทุกภาคเรียนและนำผลการประเมินกลับมาพัฒนาผู้เรียน

การดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรม โดยจัดเป็นกิจกรรมร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในช่วงเวลา 8.45 – 9.00 น. ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องต่างๆ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและพัฒนาการตามวัยของนักเรียน เช่น การเล่นเกมเพื่อการคิดวิเคราะห์ เล่าข่าว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอภิปรายวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน หลังการทำกิจกรรมทุกครั้งครูประจำชั้นจะทำการบันทึกข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานักเรียนและประเมินกิจกรรมในทุกภาคเรียน

ในกรณีที่พบปัญหา ครูประจำชั้นจะบันทึกข้อมูล และนำส่งหัวหน้าแผนกประถมศึกษาเพื่อร่วมปรึกษา แก้ไขปัญหา และขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

“...ครูประจำชั้นหาหัวข้อ หรือเรื่องที่นักเรียนสนใจมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนและครูจะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ส่วนการประเมินจะดูจากพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การตั้งใจฟัง การแสดงความคิดเห็น ...”

(หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย , สัมภาษณ์ , 23 ธันวาคม 2557)

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดกิจกรรม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่แผนงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และบันทึกหลังการสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียน ตามความต้องการโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานความต้องการและพัฒนาการของนักเรียนเป็นหลัก โดยด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับหัวหน้าแผนก ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลและคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อทำแผนการเรียนรู้อายบุคคล (IEP) ให้แก่นักเรียน และครูประจำชั้นจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล

ในกรณีที่พบนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม รวมถึงปัญหาในการเรียนรู้ ครูประจำชั้นจะทำบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง และรวบรวมข้อมูลเพื่อแจ้งหัวหน้าแผนกร่วมประชุม เพื่อดำเนินการหาแนวทางการช่วยเหลือ และประสานงานแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองรับทราบต่อไป

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีรายละเอียดในการนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
- 6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ
- 6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การสังเกตสถานที่จริง และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนงานและโครงการประจำปีต่างๆ แผนงานงานห้องสมุด และสถิติการใช้ห้องสมุด พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานห้องสมุด โดยมีแผนงานห้องสมุดประจำปี แผนงานประจำภาคเรียน มีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด ทำหน้าที่ให้บริการยืม-คืนหนังสือ จัดทำทะเบียนหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ให้บริการ การจัดห้องสมุดมีระบบการจัดหมวดหมู่ตามหลักสากลตามแบบดิวี่ มีสถิติการยืมคืนที่เป็นปัจจุบัน มีแผนการใช้ห้องสมุด เป็นแหล่งบริการยืม-คืนสื่อการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำโครงการสื่อโสตฯเพื่อการเรียนรู้ ให้นักเรียน ครู บุคลากร และผู้ปกครองสามารถยืมสื่อวิทัศน์เพื่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการส่งเสริมการรักการอ่าน เช่น กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมชมรมห้องสมุด โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ เข้าร่วมโครงการหนูน้อยนักอ่านร่วมกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น รวมถึงมีกิจกรรมที่ระบุไว้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของนักเรียน ดังนี้

1. จัดชั่วโมงเรียนวิชารักการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สัปดาห์ละ 1 คาบ โดยระบุคาบเรียนไว้ในตารางสอนของทุกชั้นเรียน
2. จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรมทุกปีการศึกษา

ภาพที่ 39 การจัดมุมข่าวสารภายในมุมห้องสมุด
ภายในห้องสมุดมีการจัดมุมข่าวสารเพื่อบริการผู้สนใจ ทั้งนักเรียน ครู บุคลากร
และผู้ปกครอง

ภาพที่ 40 การจัดมุมการอ่านภายในห้องสมุดโดยแบ่งหนังสือตามหมวดหมู่

ภาพที่ 41 โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่
เป็นโครงการที่จัดขึ้นประชาสัมพันธ์หนังสือและบริการการอ่านหนังสือนอกสถานที่
ให้นักเรียนเดือนละ 2 ครั้ง

ภาพที่ 42 นักเรียนสนใจเข้าร่วมโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่

6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตสถานที่จริง และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการใช้ห้องปฏิบัติการ พบว่า โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการต่างๆ จำนวน 11 ห้อง ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 ห้อง ห้องดนตรีสากลจำนวน 1 ห้อง ห้องศิลปะจำนวน 1 ห้อง ห้องดนตรีไทย

จำนวน 1 ห้อง ห้องนาฏศิลป์จำนวน 1 ห้อง ห้องสื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 1 ห้อง ห้องวิถีทัศน์จำนวน 1 ห้อง ห้องพลศึกษาจำนวน 1 ห้อง ห้องภาษาอังกฤษจำนวน 1 ห้อง ห้องสมุดจำนวน 1 ห้อง ห้องประกอบอาหารจำนวน 1 ห้อง และสระว่ายน้ำจำนวน 2 สระ

ห้องปฏิบัติการต่างๆ มีจำนวนพอเพียงกับความต้องการใช้ของนักเรียนและมีครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการต่างๆ ระบุหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการและดูแล ทั้งการจัดทำทะเบียนอุปกรณ์ต่างๆ สรรวจวัสดุและอุปกรณ์หลังจากการยืมใช้ เพื่อบันทึกข้อมูลแจ้งให้หัวหน้าแผนกทราบ และเสนอข้อในกรณีวัสดุที่ใช้แล้วหมดไป หรือ หากอุปกรณ์มีความเสียหาย ตัวอย่างวัสดุที่ใช้แล้วหมดไป เช่น สารเคมีในการทดลองวิทยาศาสตร์ กระจาดขอรอง เป็นต้น

6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการในการจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยครูประจำชั้นทุกห้องเรียนมีการจัดมุมส่งเสริมการอ่านในห้องเรียน หนังสือที่อยู่ในมุมส่งเสริมการอ่านมีเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้บูรณาการในแต่ละภาคเรียน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบการยืม-คืนหนังสือจากห้องสมุดและทำการตรวจสอบเพื่อส่งคืนเมื่อสิ้นสุดทุกภาคเรียน หนังสือบางส่วนในมุมส่งเสริมการอ่านมาจากความสนใจของนักเรียนโดยนักเรียนสามารถนำมาไว้ที่ชั้นหนังสือเพื่อให้นักเรียนในห้องยืมไปอ่านได้เช่นกัน

นอกจากนี้บริเวณหน้าห้องยังมีพื้นที่จัดแสดงผลงานการเรียนรู้ของนักเรียนในหน่วยบูรณาการและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และภาษาไทย โดยจัดแสดงผลงานตลอดภาคเรียน

ภาพที่ 43 บอร์ดจัดแสดงผลงานนักเรียนหน้าห้องเรียนทุกระดับชั้นเพื่อแสดงผลงาน และสร้างความภาคภูมิใจให้นักเรียน

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบด้วย บอร์ดความรู้บริเวณหน้าอาคารและบริเวณทางเดิน สวนเกษตร แปลงนา บริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บ่อปลา รางไก่ พื้นที่แยกขยะ โรงเรียนทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น โดยแต่ละพื้นที่มีผู้รับผิดชอบ ดังนี้ เจ้าหน้าที่แผนกพัฒนาวิทยาการ รับผิดชอบจัดบอร์ดความรู้และบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ เจ้าหน้าที่สวนเกษตร ทำหน้าที่ดูแลแปลงเพาะปลูกและบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ แม่บ้านรับผิดชอบพื้นที่แยกขยะและโรงเรียนทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

ภาพที่ 44 แปลงนาบริเวณสวนเกษตรเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“...เรามีการคุยกันว่าเปิดเทอมมาเราจะมีการจัดมุมในห้องเรียน เช่นมุมหนังสือ ครูจะไปเลือกหนังสือจากห้องสมุด ความถี่ในการเปลี่ยนหนังสือขึ้นกับบางห้อง คุณครูจะไปเลือกหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหน่วยที่เรียนมาไว้ แล้วก็จะมีมุมเกม ที่กระตุ้นการคิด มุมของเล่นในเด็กป.1 เป็นไม้บล็อกเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเค้า..”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนต้น , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติงานประจำปี พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย มีบริเวณให้นักเรียนพักผ่อน ได้แก่ บริเวณสนามทั้ง 4 สนาม มีความกว้างขวางสะดวกต่อการทำกิจกรรมและการเล่นของนักเรียนในระดับประถมศึกษา บริเวณโดยรอบมีต้นไม้ และสวนที่ให้ความร่มรื่นสวยงาม เป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

แก่การเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นที่พักผ่อนของนักเรียน ผู้ปกครองที่เข้ามายังบริเวณโรงเรียน มีการจัดห้องเรียน ห้องพักครู ห้องปฏิบัติการต่างๆ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารเรียนที่แยกเป็นห้องปฏิบัติการเฉพาะ มีห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องศิลปะ ห้องดนตรีสากล ห้องดนตรีไทย ห้องนาฏศิลป์ ห้องภาษาอังกฤษ มีการจัดพื้นที่ที่เหมาะสมในส่วนของสวนเกษตร นาข้าว บ่อเลี้ยงปลา โรงเพาะชำ โรงแยกขยะ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

การจัดพื้นที่และบริเวณโดยรอบมีฝ่ายอาคารสถานที่และสวนเกษตรเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ มีแผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนงานประจำปีภาคเรียน ซึ่งเป้าหมายการจัดพื้นที่และบริเวณโดยรอบ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถใช้พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

“...การจัดสภาพแวดล้อมเราจะเน้นธรรมชาติและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กๆ ทุกส่วน เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ทั้งหมด เช่น สวนสมุนไพร สวนเกษตร ส่วนเครื่องเล่นก็ทำให้เหมาะสมกับวัยและคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก...”

(หัวหน้าแผนกประถมศึกษาตอนปลาย , สัมภาษณ์ , 19 ธันวาคม 2557)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ทั้ง 3 โรงเรียนในภาพรวม

ประกอบด้วยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสังเกตทั้ง 3 โรงเรียน โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงดำเนินการโดยระบุเป็นงานในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าแผนกเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้แบบสอบถาม ใช้ข้อมูลจากบันทึกหลังการสอนของครูผู้สอน ใช้ข้อมูลจากการสุพรรณงานของครูผู้สอน จัดการประชุมผู้ปกครองประจำปี เป็นต้น

นอกจากข้อมูลความต้องการจำเป็นข้างต้นแล้ว ยังนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบัน และนโยบายการบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียนมาผนวกเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ระยะเวลาในการดำเนินการคือช่วงระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

การดำเนินการในเรื่องหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมายโรงเรียนทุกโรงใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศมาเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร มีเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแนวคิด นโยบายของแต่ละโรงเรียน โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน นำข้อมูลมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น หลักสูตรปกติตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรเพื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โรงเรียนทุกโรงดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานนิเทศการสอน โดยจัดทำโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี กำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจน ดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อร่วมงาน และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศการสอนเพื่อให้คำแนะนำครูผู้สอน โดยกำหนดช่วงเวลานิเทศการสอนไว้ทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 – 2 ครั้ง

ในเรื่องการประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแบบประเมินการใช้หลักสูตรหรือกำหนดหัวข้อการประเมิน เพื่อให้ครูผู้สอนบันทึกข้อมูล เก็บรวบรวมและนำผลมาประเมินการใช้

หลักสูตรเมื่อจบปีการศึกษา ร่วมกับข้อมูลจากการนิเทศการสอน ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ข้อมูลจากผู้ปกครอง

โรงเรียนที่เหลือใช้ข้อมูลจากการนิเทศการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นข้อมูลในการประเมินการใช้หลักสูตร

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงดำเนินการกำหนดแผนงานพัฒนาหลักสูตรลงในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดช่วงเวลาพัฒนาหลักสูตรในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ของทุกปี กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เช่น ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน เป็นต้น

โรงเรียนทุกโรงมีการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษาโดยหลังจากรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้หลักสูตร มีการนำผลการประเมินชี้แจงต่อครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อร่วมกันนำเสนอแนวทาง และร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสำหรับการใช้ในปีการศึกษาถัดไป

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรง โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

- 2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน
- 2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง
- 2.3 การบูรณาการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพ

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนทุกโรงมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบและวิเคราะห์นักเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการจัดกลุ่มนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แยกนักเรียนกลุ่มอ่อนออกมาเพื่อการพัฒนา

ในเรื่องการนำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมาพัฒนานักเรียน โรงเรียนแต่ละโรง ดำเนินการพัฒนาให้นักเรียนแตกต่างกัน บางโรงเรียนดำเนินการโดยแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยครูผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สอน และเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถย้ายกลับไปเรียนในชั้นเรียนได้ตามปกติ และกำหนดให้ครูผู้สอนทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน บางโรงเรียนดำเนินการโดยการพัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อนโดยการสอนซ่อมเสริมนอกเวลาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม และแจ้งผลพัฒนาการทางการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน และบางโรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนเฉพาะ ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการที่ต่างกันเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง อีกทั้งมีการจัดสอนซ่อมเสริม และสอนพิเศษให้แก่นักเรียนโดยประสานงานแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง

ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ โรงเรียนทุกโรง มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง ตัวอย่างกิจกรรม และโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ได้แก่ กิจกรรมโต้วาที กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ กิจกรรมเสี่ยงตามสาย กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ โครงการสร้างวัสดุจากเศษเหลือใช้ โครงการปันน้ำใจสู่คนพิการ โครงการห่วงใยใส่ใจดูแลคนรอบตัว เป็นต้น

โรงเรียนทุกโรงมีการดำเนินการชี้แจงและทำความเข้าใจแก่ครูผู้สอนในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยมีกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูผู้สอน มีกระบวนการพัฒนาครู โดยระบุไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี ด้วยการจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอน โดยฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานเป็นผู้รับผิดชอบสำรวจความต้องการของครูผู้สอนว่ามีความต้องการจะพัฒนาในเรื่องใด นำข้อมูลมาพิจารณาว่าควรพัฒนาเรื่องใด โดยเน้นพัฒนาในด้านการสอนของครู การจัดการอบรมมีทั้งการจัดอบรมภายในโรงเรียน ด้วยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และส่งครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานภายนอกและนำความรู้จากการอบรมมาขยายผลในโรงเรียน ตัวอย่างหัวข้อการอบรม เช่น เทคนิคการจัดการชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การสอนแบบบูรณาการ เป็นต้น

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การดำเนินการในเรื่องการบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ โรงเรียนส่วนใหญ่สร้างความเข้าใจเรื่องการบูรณาการ และจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนก่อนจัดทำหน่วยบูรณาการ ซึ่งเป็น

การบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักสูตรร่วมกันโดยจัดทำล่วงหน้า นำเนื้อหา สาระหลักที่จะบูรณาการมาจัดหน่วยบูรณาการร่วมกัน เช่น เรื่องพลังงาน น้ำ การเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยครูผู้สอน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ กำหนดชิ้นงานเกณฑ์การเก็บคะแนน รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผล

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยพิจารณาจากสภาพท้องถิ่นบริเวณโดยรอบโรงเรียน ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้บริเวณโดยรอบพื้นที่ตั้งของโรงเรียน และดำเนินการประสานงานติดต่อ ขอความร่วมมือไปยังแหล่งเรียนรู้นั้น เพื่อนำความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน และขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลในช่วงการประชุมผู้ปกครองประจำปี เป็นผู้ปกครองที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ทางโรงเรียนจะติดต่อและเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรให้ข้อมูลแก่นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ

โรงเรียนที่เหลือมีการดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ โดยสร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอนในเรื่องการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ ความเป็นมา และแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน โดยจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องด้านเนื้อหาทั้ง 18 ภาคเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ หน่วยกายภาพของมนุษย์ หน่วยวิถีชีวิต อดีตถึงปัจจุบัน หน่วยสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น อีกทั้งมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากสภาพท้องถิ่น ชุมชน บริเวณใกล้เคียงที่ตั้งโรงเรียน นำมาจัดเป็นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านวิทยากร และศึกษานอกสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น บริเวณใกล้เคียงโรงเรียน เช่น ทัศนศึกษาหมู่บ้านมอญบางกระดี่ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์วัดหนึ่ง เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตในอดีต วิวัฒนาการของสิ่งต่างๆ การประกอบอาชีพในชุมชน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละระดับชั้นมีการจัดทำทะเบียนแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

การดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกันโดย บางโรงเรียนมีระบบการสอนซ่อมเสริมโดยจัดเป็นห้องเรียนกลุ่มย่อย

สำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อน ครูผู้สอนจะแยกนักเรียนมาเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อยโดยมีครูผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆเป็นผู้สอน และเมื่อทำการวัดผลอีกครั้ง หากพบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นักเรียนก็สามารถย้ายกลับไปเข้าห้องเรียนตามปกติ และในกรณีนักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ยไม่ถึง 2.75 โรงเรียนดำเนินการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาโดยจัดสอนซ่อมเสริมช่วงหลังเลิกเรียน และจัดสอนพิเศษเสริมในวันเสาร์ ซึ่งโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงกับผู้ปกครองทราบ

ในเรื่องการเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมโดยการส่งเข้าแข่งขัน โครงการต่างๆ และสอนเสริมให้ในแต่ละวิชาที่นักเรียนมีความสามารถในด้านนั้นๆ มีการจัดกิจกรรมประกาศรายชื่อนักเรียนที่ได้รางวัลหน้าเสาธงทุกวันวันศุกร์ ถ่ายรูป รับประกาศนียบัตรและนำข้อมูลแสดงความยินดีประกาศผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน

บางโรงเรียนจัดโครงการพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ร่วมกับมูลนิธิหน่วยงานภายนอก โดยจัดเป็นห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและมูลนิธิ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงเด็กปกติมากที่สุด การเรียนร่วมในชั้นเรียน โรงเรียนจะพิจารณาเป็นรายกรณีว่านักเรียนควรเรียนร่วมในลักษณะใด เช่น เรียนร่วมบางเวลา เรียนร่วมเต็มเวลา หรือเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ การดำเนินงานสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคือ โรงเรียนจัดครูประจำที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนโดยเฉพาะ หากนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษโรงเรียนจะประสานงานไปยังมูลนิธิ เพื่อส่งนักเรียนไปฝึกที่มูลนิธิและติดตามพัฒนาการเป็นรายบุคคล มีการติดตามผลเป็นระยะ และประสานงานให้ผู้ปกครองทราบ ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโรงเรียนส่งเสริมโดยส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกับหน่วยงานภายนอก เช่น การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีน การแข่งขันเล่านิทาน เป็นต้น

บางโรงเรียนดำเนินการโดยจัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียน โดยมีระบบการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กในกลุ่มอ่อนช่วงหลังเลิกเรียน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งครูประจำชั้นจะทำการแจ้งข้อมูลไปยังผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกรณีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูประจำชั้นจะจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (Individualized Education Program) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน และสอนแยกเป็นรายบุคคลตามพัฒนาการของนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น นักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะเข้าร่วมโครงการกล้าใหม่ใฝ่รู้ ร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์ นักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เข้าร่วมทดสอบความรู้ในโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) นักเรียนที่มีความสามารถทางกีฬา เข้าร่วมการแข่งขันว่ายน้ำ และ ฟุตบอลร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ เป็นต้น โดยโรงเรียนมีการประกาศ

รายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน หรือ เข้าร่วมโครงการต่างๆ ในกิจกรรมหน้าเสาธง พร้อมทั้งมอบประกาศนียบัตรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่เป็นตัวแทน

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

- 3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน
- 3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน
- 3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
- 3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน

ในเรื่องการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล คู่มือการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผล สร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน และประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบตามแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครองประจำปีการศึกษา

ครูผู้สอนมีการวางแผน กำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือที่ใช้ กำหนดภาระงาน กิจกรรมการประเมินผลตามหน่วยการเรียนรู้แบ่งคะแนนเป็นสองส่วนคือ คะแนนภาระงาน และคะแนนจากการทดสอบ มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมินตามสภาพจริงแบบวัดประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น ส่วนเกณฑ์การเก็บคะแนน จะผ่านการพิจารณาจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และฝ่ายวิชาการก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งหลังจากการนำเครื่องมือไปใช้แล้ว ฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้รวบรวมและเก็บแบบทดสอบ นำมาวิเคราะห์ตามผลการทดสอบของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปีการศึกษาต่อไป

3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

การดำเนินการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้อตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการประเมินผล ระหว่างเรียน โดยกำหนดภาระงาน ชิ้นงาน และเกณฑ์การประเมิน ซึ่งจัดทำเป็นเกณฑ์การประเมินรูบริค ตามระดับคุณภาพของภาระงาน ชิ้นงาน หรือ

ระดับความสามารถของนักเรียน โดยมีเป้าหมายของการกำหนดเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนเพื่อทราบระดับความสามารถ พัฒนาการของนักเรียน และดำเนินการแจ้งผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

การรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน จะดำเนินการหลังจากการทดสอบประจำภาคเรียน เพื่อให้นักเรียนทราบผลการทดสอบ เพื่อพัฒนาตนเอง ส่วนการรายงานผลการเรียนต่อผู้ปกครอง โรงเรียนมีระบบการรายงานผลการเรียนทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เมื่อจบภาคเรียน โดยจัดทำเอกสารเพื่อรายงานผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนร่วมกับการรายงานผลโดยการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบโดยตรง โดยกำหนดช่วงเวลาให้ผู้ปกครองพบครูผู้สอน ซึ่งเป็นโอกาสในการร่วมแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้ปกครองเห็นปัญหา หรือต้องการพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียนร่วมกัน

การรายงานผลต่อชุมชนโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ และป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จัดทำรายงานประจำปี ทุกปีการศึกษาเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ต้นสังกัดทราบ

โรงเรียนที่เหลือมีระบบรายงานผลการเรียนทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ผ่านทางระบบรายงานผลการเรียนทางเว็บไซต์ของโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองสามารถใช้รหัสผ่านเข้าระบบการรายงานผลของโรงเรียนเพื่อติดตามผลการเรียน การส่งงาน คะแนนสอบของตนเอง เป็นระบบรายงานตรง มีการรายงานผลระหว่างภาคเรียน ซึ่งหากนักเรียนมีปัญหาผู้ปกครองสามารถติดตามสอบถามกับครูประจำชั้นเพื่อแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทันที

การดำเนินการรายงานผลการเรียนต่อชุมชน โรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รายงานผลผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน เช่น ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ผลการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการรายงานผลในการประชุมกรรมการสมาคมผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นปัจจุบัน

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน โรงเรียนทุกโรงดำเนินการ โดยนำผลการเรียนไปใช้พัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น แยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อย

สอนซ่อมเสริมในช่วงพักกลางวัน สอนการบ้านในช่วงหลังเลิกเรียน เป็นต้น โดยมีการแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน

การนำผลการเรียนไปพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตรดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการหรือผู้เกี่ยวข้อง แจ้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ตามเนื้อหาและนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร โดยมีการระบุช่วงเวลาดำเนินการในแผนปฏิบัติงานในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ของทุกปี

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรง โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

- 4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี
- 4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยีโรงเรียนทุกโรง ดำเนินการโดยมีแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประจำปีการศึกษา มีการกำหนดภาระงานชัดเจน เช่น งานพัฒนาระบบสารสนเทศ งานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ งานสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ มีการดำเนินการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน โดยมีการสำรวจตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมข้อมูลความต้องการส่งไปยังฝ่ายวิชาการในช่วงปิดภาคฤดูร้อนก่อนเริ่มปีการศึกษา เพื่อดำเนินการจัดหาตามความต้องการ

ด้านการส่งเสริมครูผู้สอนในการพัฒนาและผลิตสื่อการเรียนรู้ มีการกำหนดการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมไว้ในแผนปฏิบัติงานเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้และผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบในการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรอบรมระหว่างช่วงเวลาในการปิดภาคเรียนที่ 1 และส่งบุคลากรเข้าอบรมกับหน่วยงานภายนอกในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน เช่น การอบรมการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทาง

คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น ผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสรุปบทเรียน หลังจากการอบรมมีการติดตามผล โดยติดตามการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

ในเรื่องการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยการส่งเสริมครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นอย่างคุ้มค่า มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีส่วนงานจัดเตรียมและซื้อวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมถึงมีห้องสื่อการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนสามารถยืมใช้สื่อการเรียนรู้ตามความต้องการที่ตรงกับแผนการจัดการเรียนการสอน ทั้งสื่อการเรียนรู้โดยทั่วไป เช่น รูปภาพ บัตรคำ แบบจำลอง เป็นต้น รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆด้วย

นอกจากนี้ครูผู้สอนมีการผลิตสื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงมีการประเมินผลและสรุปผลจากการใช้สื่อการสอนประจำทุกภาคเรียน และนำข้อมูลมาพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

โรงเรียนที่เหลือดำเนินการเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโดยจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำสื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอน เช่น จัดอบรมการใช้โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทต่างๆ การจัดทำบทเรียนออนไลน์ E-Learning เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

อีกทั้งโรงเรียนยังดำเนินการพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยจัดการประกวดสื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ผลิตสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเข้าประกวด ซึ่งฝ่ายวิชาการได้ทำการเชิญคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนรู้จากภายนอกมาเป็นกรรมการผู้ตัดสิน โดยมีรางวัลให้ผู้ชนะการประกวดเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการผลิตสื่อการเรียนรู้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน

4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

การดำเนินการในเรื่องระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีระบบการให้บริการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอน มีการจัดทำระบบการยืม-คืน จัดทำทะเบียนสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่างๆ มีผู้รับผิดชอบดูแลการยืม-คืน อย่างเป็นระบบ มีการแจ้งระเบียบการให้บริการให้ครูผู้สอนทราบ มีการตรวจสอบ

สภาพหลังการใช้งานเพื่อการบำรุงรักษา มีการสำรวจความต้องการการใช้สื่อการเรียนรู้อของครูผู้สอนทุกปีการศึกษา

4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการสร้างและผลิตสื่อที่มีคุณภาพในการขยายผลการใช้สื่อภายในโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีการขยายผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปยังผู้ที่สนใจภายนอก ในลักษณะบทเรียนสำเร็จรูปที่ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำขึ้น โดยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจเข้าเยี่ยมชมและใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อการเรียนรู้

บางโรงเรียนดำเนินการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนระดับชั้นเดียวกัน ประดิษฐ์สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง ส่งเสริมการขยายผลการอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน โดยส่งตัวแทนครู และบุคลากรเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภายนอก และขยายผลจากการอบรมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ทราบ เช่น การอบรมการสอนคณิตศาสตร์ ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) การส่งครูเข้าอบรมในโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เป็นต้น

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้นอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอบรมย่อยหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการอบรมครูทางไกล ETV ปีที่ 1-3 โดยครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นวิทยากรฝึกอบรมให้คณะครูจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

บางโรงเรียนดำเนินการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยการจัดอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขยายผลจากการใช้สื่อการเรียนรู้

การขยายผลสู่ภายนอกดำเนินการโดยเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ จัดทำจุลสารของโรงเรียนภาคเรียนละ 1 ฉบับ เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียน เผยแพร่แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่สนใจ รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ของหน่วยงาน

องค์กร สถานศึกษาต่างๆ และผู้ที่สนใจ เข้าเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน ทั้งรูปแบบการศึกษาดูงานเป็นคณะ และเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล รวมถึงจัดทำเว็บไซต์โรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล กิจกรรม การจัดการเรียนรู้

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

- 5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว
- 5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมชมรม เช่น ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมห้องสมุด ชมรมศิลปะ ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมดุริยางค์ ชมรมดนตรีไทย ชมรมนักเขียนการ์ตูน เป็นต้น โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ภาคเรียนละ 1 ชมรม จัดการเรียนการสอนแบบโครงการจากความสนใจของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีทักษะการสืบค้นข้อมูลและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมตามโอกาสและกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมสัปดาห์วิทยาศาสตร์ กิจกรรมในเทศกาลคริสต์มาส กิจกรรมจากโครงการสัปดาห์อาเซียน เป็นต้น

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มหนึ่งข้อจากคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยดำเนินการจัดเป็นงานเสริมสร้างระเบียบวินัย งานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยในแต่ละงาน

จะประกอบไปด้วยโครงการและกิจกรรมต่างๆ ประกอบไปด้วยโครงการประจำที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และโครงการที่จัดขึ้นเป็นโครงการเฉพาะกิจ ตัวอย่างโครงการประจำ เช่น โครงการพี่ดูแลน้อง ตัวอย่างโครงการเฉพาะกิจ เช่น โครงการเด็กดี เนื่องในโอกาสครบรอบ 140 ปี ของโรงเรียน โครงการส่งเสริมความเป็นกุลสตรี เพื่อฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามมารยาทที่ดีของสังคม เช่น การไหว้ มารยาทต่างๆ โดยมีการฝึกอบรมในช่วงโฮมรูมทุกวันศุกร์ จัดการประกวดมารยาทไทย เพื่อคัดเลือกตัวแทนนักเรียนไปประกวดร่วมกับหน่วยงานภายนอก

บางโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยจัดเป็นกิจกรรมนักเรียน ร่วมกับ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โดยมีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้อุทิศระดับชั้นและกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องตามที่กองลูกเสือแห่งชาติกำหนด ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสาและความเป็นผู้นำ มีความรู้ตามทักษะสำคัญของลูกเสือ

นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดโดยจัดเป็นโครงการในห้องเรียนโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น โครงการเด็กดีมีจิตสาธารณะ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่น

บางโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการจากการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ รักษาสีสิ่งแวดล้อม โครงการใส่ใจผู้สูงอายุ โครงการปันน้ำใจสู่เพื่อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดเป็นกิจกรรมตามโครงการและกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน เช่น ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมวันเข้าพรรษา กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมวันเด็ก โครงการจรรยาบรรณ โครงการประชาธิปไตย โครงการธรรมประถม เป็นต้น และจัดเป็นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น การทำหน้าที่หน่วยบริการประจำวัน กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือและเนตรนารี กิจกรรมกีฬาสนามพลั่ง เป็นต้น

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรม โดยจัดเป็นกิจกรรมร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในช่วงโฮมรูม หรือช่วงพบครูประจำชั้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มารยาท รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนเช่น การเล่านิทาน เกมเพื่อการคิดวิเคราะห์ เล่าข่าว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอภิปรายวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน หลังการทำกิจกรรมทุกครั้ง ครูประจำชั้นจะทำการบันทึกข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานักเรียนและประเมินกิจกรรมในทุกภาคเรียน ในกรณีที่พบปัญหา ครูประจำชั้น

เป็นผู้บันทึกข้อมูลและนำส่งหัวหน้างานเพื่อร่วมปรึกษา แก้ไขปัญหาโดยขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

โรงเรียนที่เหลื่อดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยมีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ แบ่งเป็นงานด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบริหารงานแนะแนว มีครูแนะแนวซึ่งทำหน้าที่ดูแลระดับชั้นประถมศึกษาทั้งหมด 3 คน แบ่งเป็นการดูแลตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ด้านการบริการแนะแนว มีครูแนะแนวให้บริการที่เกี่ยวกับงานแนะแนว เช่น ดำเนินการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลในระเบียบนสะสม ดำเนินการจัดสอบเพื่อทดสอบความถนัดของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้นักเรียน มีกิจกรรมให้คำปรึกษานักเรียน ประสานกับผู้ปกครองในกรณีที่นักเรียนมีปัญหา เช่น ไม่รับผิดชอบส่งงาน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่รับประทานอาหารเช้า เป็นต้น ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการจัดคาบเรียนแนะแนวสัปดาห์ละ 1 คาบ รวมถึงมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนา โดยเป็นกรณีศึกษาของนักเรียนที่มีปัญหาโดยครูแนะแนวทำงานร่วมกับครูประจำชั้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียน

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแต่ละโรงดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงดำเนินการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน โดยแก้ไขเป็นรายกรณีเมื่อพบปัญหาของนักเรียน ครูผู้สอนจะแจ้งครูประจำชั้นและทำงานร่วมกับครูแนะแนวเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นกรณีไป แนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ครูผู้สอนบันทึกข้อมูลปัญหาของนักเรียน ระบุปัญหาและแจ้งฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวร่วมแก้ปัญหา แจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อร่วมกันแก้ไข มีการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหา อีกทั้งโรงเรียนได้จัดวันพบผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบครูผู้สอน ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาการเรียนรู้ มีการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน

บางโรงเรียนดำเนินการจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกิจกรรมและโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น โครงการคลินิกภาษาเพื่อแก้ปัญหานักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่อ่อนทั้งทักษะการอ่านและการเขียน โครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษร่วมกับมูลนิธิแสงสว่าง โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยเลือกสุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงของทุกระดับชั้นเพื่อส่งเสริม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดูแลนักเรียน และกระตุ้นบทบาทหน้าที่ผู้ปกครองในการร่วมแก้ปัญหาให้นักเรียนร่วมกับโรงเรียน มีโครงการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น โดยแต่ละโครงการมีผู้รับผิดชอบและจัดทำเป็นแผนงานโครงการประจำปีการศึกษา

บางโรงเรียนดำเนินการจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียน ตามความต้องการโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานความต้องการและพัฒนาการของนักเรียนเป็นหลัก ได้แก่ ครูประจำชั้นจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (IEP) ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ในกรณีที่พบนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม รวมถึงปัญหาในการเรียนรู้ ครูประจำชั้นจะทำบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง และรวบรวมข้อมูลเพื่อแจ้งหัวหน้างานร่วมหาแนวทางการช่วยเหลือ และประสานงานแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองรับทราบต่อไป

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

สรุปภาพรวมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 โรง โดยมีรายละเอียด ตามหัวข้อดังนี้

- 6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน
- 6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า
- 6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

การดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุดและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน โรงเรียนทุกโรงดำเนินการโดยมีแผนปฏิบัติงานห้องสมุดประจำปี มีบรรณารักษ์ประจำห้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแล จัดทำระบบการยืมคืนหนังสือ โปรแกรมการสืบค้นรายการหนังสือ รายงานสถิติการใช้ห้องสมุด สถิติการยืมคืนหนังสือ และสำรวจความต้องการใช้หนังสือประจำปีการศึกษา จัดทำโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน เช่น กิจกรรมการอ่านและตอบคำถามประจำสัปดาห์ กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด กิจกรรมบรรณารักษ์น้อย กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ จัดมุมความรู้ในห้องสมุดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กิจกรรมแข่งขันเปิดพจนานุกรมร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นต้น รวมถึงจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการรักการอ่าน เช่น โครงการรักการอ่านของสำนักพิมพ์ต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ระบุไว้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของนักเรียนโดยจัดชั่วโมงเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในเบื้องต้นโดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้สอน จัดชั่วโมงเรียนวิชาการรักการอ่าน สัปดาห์ละ 1 คาบ โดยระบุคาบเรียนไว้ในตารางสอนของทุกชั้นเรียน จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรม

6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า

ในเรื่องการใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ โรงเรียนทุกโรงมีห้องปฏิบัติการที่มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะ ห้องการงาน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพลศึกษา สวนเกษตร เป็นต้น โดยมีการระบุผู้รับผิดชอบในการจัดการดูแล จัดทำทะเบียนอุปกรณ์ ทะเบียนการยืม-คืน อุปกรณ์ สำรวจวัสดุและอุปกรณ์หลังจากการยืมใช้ จัดทำระบบการลงทะเบียนเข้าใช้ห้อง เสนอเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติม เป็นต้น

การเข้าใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆทำได้โดยการลงทะเบียนขอเข้าใช้ห้องที่ห้องปฏิบัติการนั้นๆ ซึ่งครูผู้สอนสามารถวางแผนการใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆล่วงหน้าจากแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การขอเข้าใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำการทดลอง 2 คาบ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องวางแผนการใช้ห้องปฏิบัติการล่วงหน้า เพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์ และสารเคมีที่ใช้ในการทดลองต่างๆ

6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในและนอกห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยมีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนทุกห้อง โดยมีบอร์ดความรู้ และบอร์ดแสดงผลงานนักเรียนหน้าห้องเรียน มุมหนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านในชั้นเรียนซึ่งเป็นหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามระดับชั้นของนักเรียน

บริเวณทางเดินและมุมบันไดมีการจัดบอร์ดความรู้ ระบุเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ มีการจัดป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบด้วย บอร์ดความรู้บริเวณหน้าอาคารและบริเวณทางเดิน สวนเกษตร แปลงนา บริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บ่อปลา กรงไก่ พื้นที่แยกขยะ โรงเรือนทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น โดยระบุหน้าที่ผู้รับผิดชอบแต่ละพื้นที่

โรงเรียนที่เหลือมีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เช่น บอร์ดความรู้ต่างๆ และมุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน มีการจัดมุมนิทรรศการสามมิติตามมุมบันได เป็นการจัดแสดงนิทรรศการตามเรื่องที่นักเรียนกำลังเรียน เช่น มุมวัฒนธรรมไทยสี่ภาค จัดแสดงตรงมุมบันไดทุกชั้น โดยครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นเป็นผู้รับผิดชอบวางแผนร่วมกันตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ วัสดุและอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในการร่วมจัดหา

โรงเรียนสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยจัดสวนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำเสนอต่อฝ่ายสถานที่ เช่น การจัดสวนพันธุ์ไม้ในวรรณคดีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการติดบทกลอนให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน การจัดทำสถานที่ในการคัดแยกขยะตามโครงการขยะรีไซเคิลร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นที่มีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถแยกขยะในชีวิตประจำวันได้

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริเวณสถานศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริเวณโรงเรียน โรงเรียนทุกโรงดำเนินการ โดยจัดสภาพภูมิทัศน์ที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มีส่วนงานด้านอาคารสถานที่เป็นผู้รับผิดชอบ มีแผนปฏิบัติงานประจำปี มีเป้าหมายการจัดพื้นที่และบริเวณโดยรอบเน้นการจัดสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถใช้พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งเรียนรู้ได้โดยสร้างแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ และดูแลบำรุงรักษา

บริเวณโดยรอบอาคารเรียนประกอบไปด้วยต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่น มีสวนพฤกษศาสตร์ ต้นไม้ นานาพันธุ์ มีป้ายรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน และมีจุดประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าอาคารเรียนแต่ละแผนก มีป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และบอร์ดความรู้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครในระหว่างปีการศึกษา 2551–2555 จำนวน 6 โรงเรียน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมจำนวนโรงเรียนละ 15 คน รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงเรียนระบุงานพัฒนาหลักสูตรไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจนคือฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าแผนกทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบันและนโยบายการบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร โดยทุกโรงเรียนกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการคือช่วงระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

1.2 หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย

การดำเนินการในเรื่องหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยมีคณะผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นผู้ร่วมกำหนดเป้าหมาย มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรปกติ และหลักสูตรพิเศษเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการกำหนดแผนงานนิเทศการสอนอย่างชัดเจน จัดทำโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี ระบุหัวหน้างานเป็นผู้รับผิดชอบ มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศการสอนเพื่อให้คำแนะนำครูผู้สอน โดยกำหนดช่วงเวลานิเทศการสอนภาคเรียนละ 1 – 2 ครั้ง และมีการติดตามผลการพัฒนาโดยหัวหน้างานเพื่อนำข้อมูลจากการนิเทศการสอนมาปรับใช้

ในเรื่องการประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแบบประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดหัวข้อการประเมิน โดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบบันทึกข้อมูล เมื่อจบปีการศึกษา มีการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยใช้ข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลจากการนิเทศการสอน ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และข้อมูลจากผู้ปกครอง เพื่อนำมาประเมินการใช้หลักสูตรประจำปีการศึกษา

1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยมีแผนงานพัฒนาหลักสูตรประจำปี กำหนดช่วงเวลาพัฒนาหลักสูตรในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ของทุกปี มีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนกประถมศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการโดยนำข้อมูลผลการประเมินการใช้หลักสูตรชี้แจงต่อครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อร่วมกันนำเสนอแนวทาง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อใช้ในปีการศึกษาถัดไป

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน

การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบวิเคราะห์นักเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดนักเรียนเป็น กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ซึ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนนำผลการ

วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมาพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน บางโรงเรียนดำเนินการ โดยแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนเป็นกลุ่มย่อยกับครูผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนสามารถย้ายกลับไป เรียนในชั้นเรียนได้ตามปกติเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ส่วนนักเรียนกลุ่มเก่งมีการส่งเสริมโดยการ ส่งเข้าแข่งขันตามรายการแข่งขันและโครงการต่างๆ และมีการสอนบทเรียนเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียน บางโรงเรียนดำเนินการพัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อนโดยการสอนซ่อมเสริมนอกเวลาโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพิ่มเติม และแจ้งผลพัฒนาการทางการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน นักเรียน กลุ่มเก่งมีการส่งเสริมตามความสามารถและความถนัดของนักเรียนโดยการส่งเข้าแข่งขัน และบาง โรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนเฉพาะกลุ่ม ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนนักเรียนแต่ ละกลุ่มด้วยวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้นักเรียนพัฒนาความสามารถได้ตามศักยภาพของตน รวมถึงมี การจัดสอนซ่อมเสริม และสอนพิเศษให้แก่ นักเรียนกลุ่มอ่อนโดยประสานงานแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครอง ทราบ

2.2 การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง

ในเรื่องการจัดการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง โรงเรียนทุกโรง มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน มีการส่งเสริม ครูผู้สอนในการวางแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน มีระบบติดตามงานการจัดการเรียน การสอน กำหนดให้ครูผู้สอนส่งแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ตรวจ ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ รวมถึงมีการดำเนินการชี้แจงและทำความเข้าใจแก่ครูผู้สอนใน เรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยมีกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ ครูผู้สอน มีการจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอน มุ่งเน้นพัฒนาในด้านการสอนของครู โดยการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ครูในเรื่องต่างๆเป็นการจัดอบรมภายในโรงเรียน และส่งครูผู้สอนเข้าร่วม อบรมกับหน่วยงานภายนอก มีการนำความรู้จากการอบรมมาขยายผลในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความเข้าใจ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบูรณาการให้แก่ครูผู้สอน ก่อนจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการมีการ จัดทำหลักสูตรโดยเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประชุมครูผู้สอนเพื่อ ร่วมกันวางแผนหน่วยการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ กำหนดภาระงานและชิ้นงาน การวัดและ ประเมินผล รวมถึงเกณฑ์การเก็บคะแนน

ในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากสภาพท้องถิ่นบริเวณรอบโรงเรียน แหล่งเรียนรู้บริเวณโดยรอบ พื้นที่โรงเรียน โดยฝ่ายวิชาการหรือครูผู้สอนดำเนินการประสานงานติดต่อ ขอความร่วมมือไปยัง

แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน รวมถึงขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ มาเป็นวิทยากรให้ข้อมูลแก่นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ

2.4 การจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ในเรื่องการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โรงเรียนแต่ละโรงดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนแตกต่างกันโดย บางโรงเรียนมีระบบการสอนซ่อมเสริม จัดเป็นห้องเรียนกลุ่มย่อยสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อน มีครูผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆเป็นผู้สอน นักเรียนสามารถย้ายกลับเข้าชั้นเรียนตามปกติเมื่อมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

บางโรงเรียนจัดโครงการพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนร่วมกับมูลนิธิซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก จัดเป็นห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและมูลนิธิ มีการติดตามพัฒนาการเป็นรายบุคคล โดยติดตามผลเป็นระยะ และประสานงานให้ผู้ปกครองทราบ

บางโรงเรียนดำเนินการโดยจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนโดยมีระบบการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนกลุ่มอ่อนหลังเลิกเรียน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ในกรณีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูประจำชั้นจะจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (Individualized Education Program) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน และสอนแยกเป็นรายบุคคลตามพัฒนาการของนักเรียน

ส่วนการดำเนินการเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโรงเรียนทุกโรงดำเนินการโดยส่งนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเข้าแข่งขันในโครงการต่างๆ และสอนเสริมให้นักเรียนในแต่ละวิชาที่นักเรียนมีความสามารถในด้านนั้นๆ

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

3.1 การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน

การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน โรงเรียนทุกโรงดำเนินการตามระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการจัดทำคู่มือการวัดผลและประเมินผล คู่มือการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คู่มือการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคู่มือการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝายวิชาการ หรือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จัดประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผลเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน และแจ้งแนวทางการดำเนินการวัดและประเมินผลให้ผู้ปกครองทราบในการประชุมผู้ปกครองประจำปีการศึกษา

โดยขั้นตอนการดำเนินการวัดและประเมินผลครูผู้สอนมีการวางแผน กำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือที่ใช้ กำหนดภาระงาน ชิ้นงาน มีการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย

3.2 การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โรงเรียนทุกโรงใช้แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน วิธีการประเมินผลระหว่างเรียน กำหนดภาระงาน ชิ้นงาน เกณฑ์การประเมินจัดทำเป็นเกณฑ์การประเมินรูบรีค มีคำอธิบายที่ชัดเจน กำหนดระดับคุณภาพของภาระงาน ชิ้นงาน หรือระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อประเมินผลและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน

3.3 ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

การดำเนินการในเรื่องระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียนหลังจากการทดสอบประจำภาคเรียน มีการจัดทำเอกสารเพื่อรายงานผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนร่วมกับการรายงานผลโดยการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบโดยตรงทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการรายงานผลต่อชุมชน โดยรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ และป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จัดทำรายงานประจำปี ทุกปีการศึกษา เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ต้นสังกัดทราบ

3.4 การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

ในเรื่องการนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน โรงเรียนทุกโรงนำผลการเรียนไปใช้พัฒนานักเรียน แต่ดำเนินการด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อย สอนซ่อมเสริมในช่วงพักกลางวัน สอนการบ้านในช่วงหลังเลิกเรียน และแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน

ส่วนการนำผลการเรียนไปพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร มีฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ โดยแจ้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลการวิเคราะห์ผลทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ตามเนื้อหาและนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงเวลาดำเนินการอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ของทุกปี

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อ และเทคโนโลยี โรงเรียนทุกโรง กำหนดแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประจำปีการศึกษา มีการกำหนดภาระงานชัดเจน มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รวบรวมข้อมูลความต้องการส่งไปยังฝ่ายวิชาการในช่วงปิดภาคฤดูร้อนก่อนเริ่มปีการศึกษา เพื่อดำเนินการจัดหาตามความต้องการ

นอกจากนี้โรงเรียนทุกโรงยังมีการส่งเสริมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน โดยกำหนดช่วงเวลาจัดอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมไว้ในแผนปฏิบัติงาน โดยฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบในการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรอบรมในระหว่างปิดภาคเรียนที่ 1 รวมทั้งส่งครูผู้สอนเข้าอบรมกับหน่วยงานภายนอกในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน โดยภายหลังจากการอบรมมีการติดตามผลการผลิตสื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.2 การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ใช้สื่อที่ผลิตขึ้นอย่างคุ้มค่า จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีห้องสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถลงทะเบียนยืมสื่อการเรียนรู้ตามความต้องการที่ตรงกับแผนการจัดการเรียนการสอน มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน และตรงตามเนื้อหาของครูผู้สอน ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประเมินผลและสรุปผลจากการใช้สื่อการสอนประจำทุกภาคเรียน นำข้อมูลมาพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

4.3 ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ในเรื่องระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงมีห้องสื่อการเรียนรู้ จัดทำระบบการยืม-คืน จัดทำทะเบียนสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่างๆ มีการแจ้งระเบียบการใช้บริการให้ครูผู้สอนทราบ มีผู้รับผิดชอบดูแลการยืม-คืนอย่างเป็นระบบ และมีการตรวจสอบสภาพหลังการใช้งานเพื่อการบำรุงรักษา

4.4 การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

การดำเนินการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละโรงดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนมีการประชุมครูผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการสร้างและผลิตสื่อที่มีคุณภาพในการ

ขยายผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมีการขยายผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนไปยังผู้สนใจภายนอก โดยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียนในลักษณะบทเรียนสำเร็จรูป

บางโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ การประดิษฐ์สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะเรื่องในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างครูผู้สอนระดับชั้นเดียวกัน ส่งเสริมการขยายผลการอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน โดยส่งตัวแทนครู และบุคลากรเข้าอบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกและขยายผลจากการอบรมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ทราบ และมีการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้นอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอบรมย่อยหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการอบรมครูทางไกล

บางโรงเรียนมีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขยายผลจากการใช้สื่อการเรียนรู้ มีการขยายผลสู่ภายนอกโดยจัดทำจุลสารของโรงเรียนเผยแพร่แก่ผู้สนใจ ภาคเรียนละ 1 ฉบับ เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียน เป็นแหล่งศึกษาดูงาน ของหน่วยงาน องค์กร สถานศึกษาต่างๆ และผู้สนใจ เข้าเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน ทั้งรูปแบบการศึกษาดูงานเป็นคณะ และเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

5.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมชมรม มีครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ภาคเรียนละ 1 ชมรม มีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการจากความสนใจของนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมและแสดงความสามารถตามโอกาสกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน

5.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การดำเนินการแบ่งเป็นงานเสริมสร้างระเบียบวินัย งานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีโครงการและกิจกรรมต่างๆ

ทั้งที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และโครงการเฉพาะกิจที่จัดขึ้นให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

บางโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยจัดเป็นกิจกรรมนักเรียนร่วมกับกิจกรรมลูกเสือ และเนตรนารี มีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ทุกระดับชั้นและกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องตามที่กองลูกเสือแห่งชาติกำหนด รวมทั้งมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดโดยจัดเป็นโครงการในห้องเรียนมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ

บางโรงเรียนจัดกิจกรรมและโครงการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งจัดเป็นกิจกรรมตามโครงการและกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน และจัดเป็นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เป็นงานในหน้าที่กิจวัตรประจำวัน

5.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

ในเรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบจัดเป็นกิจกรรมในช่วงโมงโฮมรูมหรือช่วงพักครูประจำชั้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มารยาท รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้บันทึกข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานักเรียนและประเมินกิจกรรมในทุกภาคเรียน ในกรณีที่มีปัญหา ครูประจำชั้นจะเป็นผู้บันทึกข้อมูล และนำส่งหัวหน้างานเพื่อร่วมปรึกษา แก้ไขปัญหา และขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

5.4 การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแต่ละโรงเรียน มีดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนดำเนินการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายกรณี เมื่อพบปัญหาครูผู้สอนจะแจ้งครูประจำชั้นและทำงานร่วมกับครูแนะแนวเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นกรณีไป มีการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหานักเรียน และกำหนดวันพบผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบครูผู้สอน มีการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาการเรียน

บางโรงเรียนมีกิจกรรมและจัดเป็นโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น โครงการคลินิกภาษาเพื่อแก้ปัญหานักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่อ่อนทั้งทักษะการอ่านและการเขียน โครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษร่วมกับมูลนิธิภายนอก โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีโครงการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียน โดยแต่ละโครงการมีผู้รับผิดชอบและจัดทำเป็นแผนงานโครงการประจำปีการศึกษา

บางโรงเรียนดำเนินการจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียน ตามความต้องการโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานความต้องการและพัฒนาการของนักเรียนเป็นหลัก มีการจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (IEP) ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม และปัญหาในการเรียนรู้ ครูประจำชั้นจะทำบันทึกหลังการสอนเพื่อแจ้งหัวหน้างานร่วมหาแนวทางการช่วยเหลือ

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

6.1 ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

การดำเนินการในเรื่องบริการห้องสมุดและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน โรงเรียนทุกโรงจัดบริการห้องสมุดแก่นักเรียน ครูผู้สอน บุคลากร และผู้ปกครอง โดยมีแผนปฏิบัติงานห้องสมุดประจำปี มีบรรณารักษ์ประจำห้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแล จัดทำระบบการยืมคืนหนังสือ มีโปรแกรมการสืบค้นรายการหนังสือ รายงานสถิติการใช้ห้องสมุด สถิติการยืมคืนหนังสือ มีการสำรวจความต้องการใช้หนังสือประจำปีการศึกษา มีกิจกรรมที่ระบุดำเนินการในการจัดเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยจัดชั่วโมงเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชารักการอ่านเรียนสัปดาห์ละ 1 คาบ จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรม จัดโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านในโรงเรียน โดยจัดเป็นโครงการของห้องสมุด โครงการที่จัดร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จัดมุมความรู้ในห้องสมุด รวมถึงจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการรักการอ่าน

6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า

ในเรื่องการจัดห้องปฏิบัติการต่างๆ โรงเรียนทุกโรงมีห้องปฏิบัติการที่มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีผู้รับผิดชอบในการจัดการดูแลอย่างเป็นระบบ จัดทำทะเบียนอุปกรณ์ ทะเบียนการยืม-คืนอุปกรณ์สำรวจวัสดุและอุปกรณ์หลังจากการยืมใช้ จัดทำระบบการลงทะเบียนเข้าใช้ห้อง เสนอเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติม ห้องปฏิบัติการต่างๆมีการลงชื่อเข้าใช้อยู่เสมอ มีระบบการลงทะเบียนเข้าใช้ห้องที่สามารถตรวจสอบได้

6.3 การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนทุกห้อง มีบอร์ดความรู้ และบอร์ดแสดงผลงานนักเรียนหน้าห้องเรียน มีการจัดมุมหนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านในห้องเรียนซึ่งเป็นหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามระดับชั้นของนักเรียน ตามบริเวณทางเดินและมุมบันไดมีบอร์ดความรู้ ระบุดังกล่าวส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบ มีการจัดป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

ในเรื่องการจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมโดยขึ้นอยู่กับพื้นที่และบริเวณของแต่ละโรงเรียน โดยทุกโรงเรียนมุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกระดับชั้น มีการกำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละพื้นที่โดยระบุหน้าที่ชัดเจน

6.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริเวณสถานศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีสภาพภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีส่วนงานด้านอาคารสถานที่เป็นผู้รับผิดชอบ มีแผนปฏิบัติงานประจำปี การจัดพื้นที่และบริเวณโดยรอบเน้นการจัดสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถใช้พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ บริเวณโดยรอบอาคารเรียนมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น มีสวนพฤกษศาสตร์ ต้นไม้نانาพันธ์ มีป้ายรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน และมีจุดประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าอาคารเรียน มีป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และบอร์ดความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มีข้อควรอภิปรายและข้อเสนอแนะดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร ระบุเป็นแผนงานพัฒนาหลักสูตรประจำปี โดยรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบัน ผนวกกับนโยบายการบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร และในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนตามนโยบายและแนวคิดหลักของโรงเรียน มีคณะผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นผู้ร่วมกำหนดเป้าหมายดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามลักษณะเฉพาะของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทั้งโรงเรียนที่สังกัดสภาคริสตจักร โรงเรียนทางเลือก ทำให้โรงเรียนสามารถสร้างอัตลักษณ์เฉพาะเป็น

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งเป็นทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนดำเนินการบริหารหลักสูตรและโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในทุกส่วนเช่นเดียวกันจึงทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร โรงเรียนทุกโรงเรียนมีแผนงานนิเทศการสอนอย่างชัดเจน จัดทำเป็นโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศการสอนเพื่อให้คำแนะนำครูผู้สอน โดยกำหนดช่วงเวลานิเทศการสอนภาคเรียนละ 1 – 2 ครั้ง และมีการติดตามผลการพัฒนาโดยหัวหน้างาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการนิเทศการสอนนอกจากเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือครูผู้สอนให้พัฒนาด้านการสอนแล้ว ยังครอบคลุมไปถึงการติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนิเทศการสอน และการนิเทศการใช้หลักสูตรด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาทำการนิเทศการสอนเพื่อแนะนำเทคนิคและช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน หรือการนิเทศภายในโดยผู้บริหารและฝ่ายวิชาการเป็นผู้นิเทศการสอน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าด้วยกระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ ดังนั้นหากโรงเรียนสามารถพัฒนาเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูผู้สอน รวมถึงการจัดกิจกรรมนิเทศที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา จะทำให้การนิเทศการสอนและการนำผลการนิเทศไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ พรรณทรี โชคไพศาล (2553) กล่าวถึงพฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศในด้านการใช้กิจกรรมนิเทศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูผู้นิเทศควรใช้กิจกรรมนิเทศเพื่อช่วยให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบวิเคราะห์นักเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ระบุถึงแนวทางการพัฒนานักเรียนในระดับชั้นเรียนว่า การดำเนินการตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ครูผู้สอนเป็นบุคลากรสำคัญที่สุดในการ ดำเนินการระดับห้องเรียนโดย

- 1) ตรวจสอบทบทวนรายวิชาและกิจกรรมในความรับผิดชอบ
- 2) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3) กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดเน้น 4) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 5) รายงานผลพัฒนาการเรียนรู้

การนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนานักเรียน โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีวิธีการนำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมาพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) แยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนเป็นกลุ่มย่อยกับครูผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนสามารถย้ายกลับไปเรียนในชั้นเรียนได้ตามปกติเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น 2) สอนซ่อมเสริมนอกเวลาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม และแจ้งผลพัฒนาการทางการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน 3) จัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนเฉพาะ 4) ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการพัฒนานักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี ตามแต่บริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งทุกวิธีการมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น และหากโรงเรียนมีแนวปฏิบัติสำหรับพัฒนานักเรียนในแต่ละกลุ่มทั้งกลุ่มเก่ง และกลุ่มอ่อน จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยโรงเรียนสามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนกลุ่มเก่งสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพตามแต่ละบุคคล และนักเรียนกลุ่มอ่อนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยที่ครูผู้สอนสามารถพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลได้ตรงกับตามความต้องการและปัญหาของนักเรียน ดังที่ ทิศนา แจมณี (2551) กล่าวว่า การที่ผู้สอนตระหนักถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่แต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากการรับรู้ แนวคิด ประสบการณ์เดิม พฤติกรรม บุคลิกลักษณะ และบริบทสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกันจะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

การส่งเสริมจัดการเรียนสอน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการดำเนินการชี้แจงและทำความเข้าใจแก่ครูผู้สอนในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยมีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ขวลิขิต ชูกำแพง (2551) ได้กล่าวว่า หลักสูตรและการสอนไม่สามารถแยกจากกัน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความสำเร็จและประสิทธิภาพหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอน มุ่งเน้นพัฒนาในด้านการสอนของครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการสอนของโรงเรียนเอกชนมีความพร้อมในด้านการเตรียมการเพื่อพัฒนาครูผู้สอน โดยโรงเรียนมีการจัดการอบรมและพัฒนาครูผู้สอนอยู่เสมอ ทั้งนี้หากครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้และประสบการณ์อยู่เสมอจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งทำให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมวิชาการเพื่อพัฒนาครูผู้สอนได้หลากหลาย เช่น การแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอน การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ครูผู้สอนมีความสนใจ เป็นต้น ดังที่ กอบสุข คงมนัส (2551)

กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ คือ ความรู้ การเรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ของบุคลากรในองค์กร

การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน โครงการ และกิจกรรม วันสำคัญต่างๆของโรงเรียน เห็นได้ว่าทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ จากแนวนโยบายที่มีการส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงชี้แจงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ครูผู้สอนได้รับทราบ ซึ่งทุกโรงเรียนมีนโยบายและแนวการจัดการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างกันตามบริบท และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียน แต่ทั้งนี้ทุกโรงเรียนได้มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ซึ่งจากเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้จากสาระหลัก และความรู้เชิงบูรณาการ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และทักษะด้านสารสนเทศ มีคุณลักษณะด้านการทำงาน การเรียนรู้และศีลธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รับผิดชอบงานได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง แสวงหาโอกาสใหม่ๆนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีทักษะและเกิดคุณลักษณะตามเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคต ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนไปเป็น ครูผู้สนับสนุน หรือ ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวว่า ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก ครูผู้สอน ไปเป็นครูฝึก หรือ ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (learning facilitator) และต้องเรียนรู้ทักษะในการทำหน้าทีนี้ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการบูรณาการร่วมกับกลุ่มวิชาอื่นๆโดยจัดเป็นการบูรณาการตามเนื้อหา และจัดเป็นหน่วยบูรณาการรวมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามลักษณะเฉพาะของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบบูรณาการในระดับชั้นประถมศึกษา หรือการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการนั้น ทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆในชีวิตที่มีความสอดคล้องกัน ดังที่ สุวัฒนา ภูริโรจน์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสูตรประถมศึกษาแบบบูรณาการส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถด้านทักษะสูงกว่าก่อนเรียน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนทุกโรงเรียนพิจารณาจากสภาพท้องถิ่นบริเวณรอบโรงเรียน แหล่งเรียนรู้บริเวณโดยรอบพื้นที่โรงเรียน ขอความร่วมมือไปยัง

ผู้ปกครองที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ มาเป็นวิทยากรให้ข้อมูลแก่นักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับที่ พันธุ์ประภา พูนสิน (2557: ออนไลน์) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนที่มีบริบทอยู่ในเขตเมืองและมีข้อจำกัดในเรื่อง แหล่งเรียนรู้โดยรอบ ทำให้ไม่สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักภูมิศาสตร์ได้ แต่เป็นการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมากขึ้นด้วย ทั้งนี้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมหรือรายวิชา ที่ผู้ปกครองมีบทบาทเสมือนครูผู้สอนประจำรายวิชา โดยอาจจัดเป็นกิจกรรมชมรม กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน หรือโครงการในหน่วยการเรียนการสอน เป็นต้น อีกทั้งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนสามารถ จัดการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ โดยการเชิญผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพตามสาขา ต่างๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องอาชีพให้นักเรียนเป็นการเตรียม ความพร้อมให้ความรู้พื้นฐานในเรื่องอาชีพเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างทางเลือกให้นักเรียน

3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบการวัดประเมินผลหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล ครอบคลุม ทุกเรื่องมีการประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผล สร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน และ ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบตามแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนในการประชุม ผู้ปกครองประจำปีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การชี้แจงแนวทางการวัดและประเมินผล จัดทำคู่มือการ วัดและประเมินผล เป็นสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนเพื่อดำเนินการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตาม แนวทางของโรงเรียน และเกิดประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล ดังที่ Phil Race and Ruth Pickford (2007) กล่าวว่า เมื่อครูผู้สอนเข้าใจระบบการวัดและประเมินผล รู้ปัญหาของการวัด ประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้การวัด ประเมินผล และการให้ ข้อมูลย้อนกลับเป็นประโยชน์ต่อการสอนและการเรียนรู้ นำไปสู่การวัดและประเมินผลการเรียนที่มี ประสิทธิภาพ ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า สถานศึกษาควรกำหนดการวัดผล ประเมินผล ของโรงเรียนขึ้นเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้นักเรียนทราบผลการทดสอบ มีการจัดทำเอกสารเพื่อรายงานผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยตรง ทุกภาคเรียน จัดทำรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งสอดคล้องกับ Phil Race and Ruth Pickford (2007) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันครูผู้สอนสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เป็นการรวบรวมคำอธิบาย และข้อมูลที่จำเป็นต่อนักเรียนเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นการติดต่อโดยตรงทำให้นักเรียนรู้สึกคลายกังวล ผู้วิจัยเห็นว่าการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่องแล้ว โรงเรียนควรชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมในทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา สังคมและพฤติกรรม ดังที่ Peter F. Oliva (2013) ได้กล่าวว่า การจำแนกพิสัยการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน เป็นแนวทางที่นำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรพัฒนาและกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามระดับความสามารถในทุกด้าน

4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยีมีแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา เพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน มีการส่งเสริมครูผู้สอนด้านการพัฒนาและผลิตสื่อการเรียนรู้โดยกำหนดการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรม ไว้ในแผนปฏิบัติงานเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้และผลิตสื่อการเรียนรู้ ดังที่ใจทิพย์ เข็วรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เป็นหนึ่งในงานบริหารหลักสูตรเพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายโดยผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุน

การส่งบุคลากรเข้าอบรมกับหน่วยงานภายนอกในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน ผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสรุปบทเรียน มีการติดตามผล การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับที่ ประเสริฐ บริโพร (2545) กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้ และขั้นตอนในการใช้สื่อ ตลอดจนการรักษาสื่อ สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้ ทุกโรงเรียนมีส่วนงานจัดเตรียมและซื้อวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมถึงมีห้องสื่อการเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนสามารถยืมใช้สื่อการเรียนรู้ตามความต้องการที่ตรงกับแผนการจัดการเรียน

การเรียนรู้ ทั้งสื่อการเรียนรู้โดยทั่วไป เช่น รูปภาพ บัตรคำ แบบจำลอง เป็นต้น รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเอกชนมีความพร้อมในการพัฒนาและส่งเสริมครูผู้สอนในด้านวัสดุการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการใช้ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่สื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาและส่งเสริมครูผู้สอนในด้านการใช้ และการผลิตสื่อการเรียนรู้ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน บางโรงเรียนส่งเสริมการขยายผลการอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน โดยส่งตัวแทนครู และบุคลากรเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภายนอกและขยายผลจากการอบรมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ทราบ และเข้าร่วมโครงการเป็นศูนย์ฝึกอบรมย่อยหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดการอบรมครูทางไกล ETV บางโรงเรียนมีจัดอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการขยายผลสู่ภายนอกดำเนินการโดยจัดทำจุลสารของโรงเรียนเผยแพร่แก่ผู้สนใจ จัดทำเว็บไซต์โรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล กิจกรรม การจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเอกชนมีประสิทธิภาพและความพร้อมในการจัดหา ผลิต และส่งเสริมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การขยายผลจากความสำเร็จจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนเอกชนสามารถทำได้ โดยใช้โรงเรียนเอกชนเป็นฐาน จัดเป็นการขยายผลที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ไม่ว่าจะในหรือนอกโรงเรียนก็ตาม รวมถึงเป็นการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนเกิดความกระตือรือร้น และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้สร้างสรรค์ผลงานหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ ดังที่ อัคร สุวรรณจรัส (2555) ที่กล่าวว่า การจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน โดยการนำประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการประสานงานกับผู้ร่วมงาน ร่วมมือทำงาน มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ วางแผน คิดค้นร่วมกัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานต่างๆ และ ดังที่ บังอร สาคลาไศล (2550) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ คุณภาพชีวิตและเกิดองค์ความรู้ใหม่แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนแลกเปลี่ยนข้อมูลวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้บริหารนำมาบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา

5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยดำเนินการตาม หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมชมรม และมีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการจากความสนใจของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีทักษะการสืบค้นข้อมูลและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมตามโอกาส และกิจกรรม วันสำคัญต่างๆของโรงเรียน สอดคล้องกับ เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ (2549) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบโครงการเป็นการบูรณาการให้นักเรียนได้เชื่อมโยงระหว่างห้องเรียนกับโลกภายนอก เป็นลักษณะการแสวงหาความรู้ด้วยการสร้างจุดสนใจจากการค้นพบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ทุกระดับ ทุกกลุ่มสาระวิชาในลักษณะเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความหลากหลายของโรงเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

การจัดบริการและสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนดำเนินการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน เป็นรายกรณีโดยครูผู้สอนร่วมกับครูประจำชั้นและครูแนะแนวเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน บางโรงเรียนดำเนินการโดยจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น โครงการคลินิกภาษาเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่อ่อนทั้งทักษะการอ่านและการเขียน โครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษร่วมกับมูลนิธิภายนอก โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โครงการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น บางโรงเรียนนำข้อมูลพื้นฐานความต้องการและพัฒนาการของนักเรียนมาใช้พัฒนา โดยครูประจำชั้นจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (IEP) ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทและความพร้อมที่แตกต่างกัน ทั้งขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้การจัดบริการและสวัสดิการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนสามารถทำได้ตามแต่ละบริบทของโรงเรียน อาจกำหนดกิจกรรมที่แตกต่างกับ แต่ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายในการช่วยเหลือนักเรียนเช่นเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนสามารถดำเนินการให้เป็นระบบเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการและควรมีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับจากผู้ปกครอง เช่น ส่งแบบรายงานผลการพัฒนารายสัปดาห์และขอข้อมูลจากผู้ปกครองย้อนกลับเพื่อรับทราบข้อมูลผลการพัฒนา เป็นต้น และเมื่อจบภาคการศึกษาครูผู้สอนสามารถรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือนักเรียนในปีการศึกษาถัดไป

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน มีสภาพภูมิทัศน์ที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ มีบรรยากาศร่มรื่น บริเวณโดยรอบเน้นการจัดสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถใช้พื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ บริเวณโดยรอบอาคารเรียนมีต้นไม้ทั้งไม้ดอกและไม้ประดับ มีสวนพฤกษศาสตร์ ต้นไม้นานาพันธุ์ มีป้ายณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน มีจุดประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าอาคารเรียนแต่ละแผนก มีป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และบอร์ดความรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเอกชนมีศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถใช้ประโยชน์ได้ในหลายมิติ เช่น เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และเป็นแหล่งเรียนรู้ในแก่มุมชนบริเวณโดยรอบ เป็นสิ่งที่โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ นับเป็นการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า และส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนอีกด้วย อีกทั้งครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยจัดเป็นกิจกรรมชมรม หรือโครงการในหน่วยการเรียนรู้ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ที่กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียน บรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศทางสังคมเป็นสิ่งจะเป็นที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง ด้วยเพราะบรรยากาศทั้ง 3 ด้าน จะสนับสนุนซึ่งกันและกันต่อกระบวนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรรายวิชาที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียน
2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรม หรือหลักสูตรรายวิชาที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนและโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทางวิชาการที่มีหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาครูผู้สอน
4. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมนิเทศ และพัฒนาเทคนิคการนิเทศการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. โรงเรียนควรส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิชาการของครูผู้สอน ได้แก่ งานวิจัย การผลิตสื่อการเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ ขยายผลให้แก่โรงเรียนที่สนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2549). หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร:หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- กมล ภู่อประเสริฐ. (2547). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเมธีทีปส์ จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2544). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กอบสุข คงมนัส. (2551). การศึกษาสมรรถภาพของนักบริหารจัดการความรู้ในองค์กรภาคเอกชน. วารสารครุศาสตร์, 36(2), 118.
- กิตติมา ปรีดีติติก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัคราพัฒนา จำกัด.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทีพีคิว จำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: วีพรินทร์.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2544). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: บริษัททิวซิ่งเอ็ด จำกัด.
- ดร.ณิ จันท์แก้ว. (2553). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทิตนา แคมณี. (2551a). ลีลาการเรียนรู้ ลีลาการสอน. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2551b). ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัชกร สุวรรณจรัส. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บน
เครือข่ายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของครูสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารครุศาสตร์(ปีที่ 39 ฉบับที่ 3), 43.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2549). การพัฒนาหลักสูตร:หลักการและแนวปฏิบัติ. เทมการพิมพ์สงขลา:
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2554). การบริหารหลักสูตร. จังหวัดขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บังอร สาคลาโคล. (2550). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). คู่มือประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแอกทีฟพริ้นท์ จำกัด.
- ปนัดดา พรพิมเนส. (2540). สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ บริโปร. (2545). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูผู้สอน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, จังหวัดมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรรณทรี โชคไพศาล. (2553). พฤติกรรมการนิเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ประภา พูนสิน. (2557). บทบาทสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้. from
<https://sites.google.com/site/punaoy/>
- มติชนออนไลน์. (2558). วิฤตโรงเรียนเอกชน. from
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1420172401
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยทักษิณ:
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบุ๊คพอยท์จำกัด.
- วัชราวลี วัชรวิงศ์ ณ ออยุธยา. (2553). การบริหารหลักสูตร. from
<http://suraphanm.blogspot.com/2010/10/blog-post.html>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-
สฤษดิ์วงศ์.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อาร์ แอนด์
ปรินท์ จำกัด.
- ศศิพันธ์ ตรยางกูร. (2546). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ใน
เขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย จำรัสเลิศลักษณ์. (2546). การศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่
ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2545. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สพป.นค.1. (2558). การพัฒนาหลักสูตร. from <http://trcnk2.org/>
สังต์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสหาย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ส. (2553). แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่
การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ส. (2555). คู่มือประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟ
ฟิค.
- สุรศักดิ์ ราชี. (2553). การบริหารหลักสูตร. from
www.loeitech.ac.th/~research/docre/curri.pdf
- สุวัฒนา ภูรีโรจน์. (2547). การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องฝ้าย จังหวัดเชียงราย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), สถาบันราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย.
- อนุญา อินทร์มั่ง. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- อัจฉรา ยุทธมนตรี. (2554). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร
ที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์เอสดีเพลส.

ภาษาอังกฤษ

Peter F. Oliva. (2013). *Developing the curriculum*. Boston Pearson.

Phil Race and Ruth Pickford. (2007). *Making teaching work : 'teaching smarter' in post - compulsory education*. Thousand Oaks, CA.: SAGE.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด อาจารย์พิเศษสาขาวิชานิติศาสตร์
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็น
ผู้นำทางการศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. มิสจิวรรณ เกิดผล หัวหน้างานฝ่ายวิชาการโรงเรียนอัสสัมชัญ
แผนกประถมศึกษา
4. มิสนิศารัตน์ คงสวัสดิ์ หัวหน้างานวิจัย โรงเรียนอัสสัมชัญ
แผนกประถมศึกษา

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 กรกฎาคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภัทรา ใจวอมราภรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน” โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 600

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

10 มิถุนายน 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภัทธา ไงวอมราภรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน” โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 600

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 กรกฎาคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน มีสจิวรรณ เกิดผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภัทรา ไฉยมรภรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน” โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 600

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 กรกฎาคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน มีสินศารัตน์ คงสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภัทรา ใจวอมราภรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน” โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 600

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

10 มิถุนายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางสาวภัทรา ไฉวมรรคาภรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาศาสตร์ ภาควิชานิเทศศาสตร์ การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ” โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 600

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ฉบับที่ 1

แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้างาน

เรื่อง

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

โรงเรียน สถานที่สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์ เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. สิ้นสุดเวลา น.

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 6 ด้าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ ปี
3. ตำแหน่ง
4. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนี้ ปี
6. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

ด้านที่ 1 : ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1. โรงเรียนของท่านดำเนินการอย่างไร ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคม เพื่อนำผลมาพัฒนา

หลักสูตร

(การเตรียมการ การดำเนินการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา แหล่งข้อมูล)

1.2 การวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ สาระสำคัญของแผน

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

1.3 การนิเทศ กำกับและติดตามผลการใช้หลักสูตร (วิธีดำเนินการ กิจกรรมนิเทศ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา การนำไปใช้)

1.4 การประเมินการใช้หลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ สิ่งที่ประเมิน เครื่องมือที่ใช้

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

1.5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้หลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ ผู้ที่

เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

ด้านที่ 2 : ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ท่านดำเนินการเพื่อส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างไร ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.2 การนำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้พัฒนานักเรียน (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.3 การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง (วิธีการ ผลที่

เกิดขึ้น)

2.4 การเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.5 การวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.6 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.7 การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

2.8 การจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

ด้านที่ 3 : ด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

3. ท่านดำเนินการอย่างไรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้สอนในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

4. ท่านมีวิธีส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เครื่องมือวัดและวิธีประเมินผลที่หลากหลายอย่างไร (วิธีการ ผลที่เกิดขึ้น)

5. ท่านดำเนินการติดตามการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนอย่างไร (วิธีการ กิจกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้อง)

6. โรงเรียนของท่านมีระบบการรายงานผลการเรียนอย่างไร (การดำเนินการ ช่วงเวลา ผลที่เกิดขึ้น)

7. ท่านนำผลการเรียนของนักเรียนไปใช้พัฒนานักเรียน การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรอย่างไร (การวางแผน การดำเนินการ ช่วงเวลา ผลที่เกิดขึ้น)

ด้านที่ 4 : ด้านการผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

8. ท่านดำเนินการจัดหาและส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างไร (การสร้าง ความตระหนัก การดำเนินการ การติดตามผล)

9. ท่านดำเนินการสนับสนุนครูผู้สอนให้ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร (การสร้างความตระหนัก การสร้างขวัญกำลังใจ การติดตามผล ผลที่
เกิดขึ้น)
10. โรงเรียนของท่านมีระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการ
เรียนรู้ อย่างไร (การวางแผน การดำเนินการ การติดตามผล)
11. โรงเรียนของท่านดำเนินการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้
ที่สนใจอย่างไร (ภายในสถานศึกษา ภายนอกสถานศึกษา)

ด้านที่ 5 : ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

12. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร (การวางแผน การ
ดำเนินการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลที่เกิดขึ้น)
13. โรงเรียนของท่านมีระบบการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างไร (การเตรียมการ การ
ดำเนินการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลที่เกิดขึ้น)

ด้านที่ 6 : ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

14. โรงเรียนของท่านดำเนินการและพัฒนาอย่างไรในเรื่องต่อไปนี้
 - 14.1 การบริการห้องสมุด (โครงการ แผนงาน การส่งเสริมการใช้ กิจกรรมส่งเสริมรักการ
อ่าน การพัฒนาระบบบริการ)
 - 14.2 การจัดห้องปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ (ระบบการดูแล ผู้รับผิดชอบ การสนับสนุนให้ใช้)
 - 14.3 การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในและนอกห้องเรียน (การ
ดำเนินการ การติดตามผล)

14.4 การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปในบริเวณโรงเรียน (การวางแผน การดำเนินการ)

ฉบับที่ 2

แบบสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เรื่อง

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

โรงเรียน สถานที่สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์ เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. สิ้นสุดเวลา น.

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 6 ด้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ ปี
3. ตำแหน่ง
4. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

ด้านที่ 1 : ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1. ท่านดำเนินการอย่างไร ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ในประเด็น

ดังต่อไปนี้

1.1 การวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ สาระสำคัญของแผน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

1.2 การนำหลักสูตรไปใช้ (การเตรียมการ การดำเนินการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา ผลที่เกิดขึ้น)

1.3 การนิเทศ กำกับและติดตามผลการใช้หลักสูตร (กิจกรรมนิเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา การนำผลไปใช้)

1.4 การประเมินการใช้หลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ สิ่งที่ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

1.5 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้หลักสูตร (การเตรียมการ การดำเนินการ การติดตามผล ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลา)

ด้านที่ 2 : ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ท่านมีวิธีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างไร (วิธีการ กิจกรรม การนิเทศติดตามผล)

3. ท่านส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดการบูรณาการอย่างไร (การบูรณาการภายในกลุ่มสาระเดียวกัน การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น วิธีการ กิจกรรม)

4. ท่านติดตามผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการบูรณาการอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร(การนิเทศติดตามผล)

ด้านที่ 3 : ด้านการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน

5. ท่านดำเนินการอย่างไรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ (วิธีการ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น)

6. ท่านมีวิธีส่งเสริมให้ให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบใช้เครื่องมือวัดและวิธีประเมินผลที่หลากหลายอย่างไร (วิธีการ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น)

7. ท่านดำเนินการติดตามการวัดและประเมินผลของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบอย่างไร (วิธีการ กิจกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านที่ 4 : ด้านการผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

8. ท่านดำเนินการส่งเสริมในการจัดหา และผลิตสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบอย่างไร (การดำเนินการ การสร้างความตระหนัก การติดตามผล)

9.ท่านสนับสนุนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบให้เกิดการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างไร (การดำเนินการ การสร้างความตระหนัก การติดตามผล)

ด้านที่ 5 : ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

10. ท่านส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง อย่างไร (ลักษณะที่จัด วิธีการและกิจกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้อง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล) ตามลักษณะของกิจกรรมต่อไปนี้

- 10.1 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 10.2 กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 10.3 กิจกรรมแนะแนว
- 10.4 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ด้านที่ 6 : ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

- 11. ท่านดำเนินการส่งเสริมครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบในการใช้ห้องปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้อย่างไร (การสร้างความเข้าใจ การจัดระบบ การสนับสนุนให้ใช้)
- 12. ท่านดำเนินการส่งเสริมครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบในการจัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไร (วิธีการ การดำเนินการ การติดตามผล)

แบบสังเกต

เรื่อง

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

รายละเอียด แบบสังเกตฉบับนี้ ศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในด้าน

1. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
2. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสังเกต

เรื่อง

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

โรงเรียน

วันที่สังเกต

ประเด็นที่สังเกต	รายการที่สังเกต	ข้อมูลที่พบ
1. การจัดกิจกรรมพัฒนา นักเรียน	- ลักษณะกิจกรรมที่จัด	
1.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริม และแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ให้ นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้	- การมีส่วนร่วมของ นักเรียน	

ประเด็นที่สังเกต	รายการที่สังเกต	ข้อมูลที่พบ
1.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน	- ลักษณะกิจกรรมที่จัด - การมีส่วนร่วมของ นักเรียน	
1.3 การจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนานักเรียน	- ลักษณะกิจกรรมที่จัด	
1.4 การจัดบริการและ สวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของนักเรียน	- ลักษณะกิจกรรมที่จัด	

ประเด็นที่สังเกต	รายการที่สังเกต	ข้อมูลที่พบ
2. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 2.1 ห้องสมุดมีปริมาณหนังสือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอและมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- ห้องสมุด - ลักษณะกิจกรรมที่จัด	....
2.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ ครบถ้วน เพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า	- สภาพห้องปฏิบัติการ	....
2.3 การจัดมุม/แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน	- สภาพการจัดมุม/แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้	....

ประเด็นที่สังเกต	รายการที่สังเกต	ข้อมูลที่พบ
2.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ภายในบริเวณสถานศึกษา	- การจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมบริเวณ สถานศึกษา	....

แบบศึกษาเอกสาร

เรื่อง

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

รายละเอียด แบบศึกษาเอกสารฉบับนี้ ศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในด้าน

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน
4. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
5. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ประเด็นที่ศึกษา	เอกสารที่ศึกษา	ข้อมูลที่พบ
6.2 ห้องปฏิบัติการต่างๆ ครบถ้วน เพียงพอ และใช้ ประโยชน์คุ้มค่า	- สถิติการใช้ ห้องปฏิบัติการต่างๆ - เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	
6.3 การจัดมุม/แหล่งส่งเสริม การเรียนรู้ทั้งในและนอก ห้องเรียน		
6.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ภายในบริเวณสถานศึกษา		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภัทรา ไฉ้วอมราภรณ์ เกิดวันที่ 1 ตุลาคม 2524 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาประถมศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545 หลังจกจบการศึกษาเข้าทำงานที่โรงเรียนวรรณสว่างจิต และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบริหารศึกษานิเทศการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555

